…nebris cernicem…
…ere debeat aspici. sed p̄ insir…
…rere n̄ valet tenere quā uidet quia
…a cōtinuido n̄ eriguur. q̄ desiderū
…ū efficacē n̄ sequit. Hinc et enī pau
…et dissoluta genua erigite et gressū
…ut n̄ claudicans erret. magis autē
…ē. qui ad tenendā mīsurā discretio
…nuppe odores foetores q̄ discer
…tio exprimitur. pquā uirtutes
…nde a mlaude sponse dr. Nasus
…bant. quia numerū sēa gedā que

contēplatiōr excludit. et eō clarītatē uer… lum
penetrat. q̄ apud se arrogantiā exaltat. Sic de q…
ducentes enī cēē sapientes stulti facti sunt. Lugē…
cui carnis p̄sulantia sine cessatione dominat. In…
seruor uisceriū ad cutē trahitur. pquā recte lux…
quia si cordis tēptatio usq; ad operationē p̄silu…
nor mentis usq; ad cutis scabiē prūpit. et foris iā
erat. q̄ dū incogitatione uoluptas n̄ p̄mittit etiā
dīmatur. Qua si enī cuius pruriginē paulus curabat
cū dicebat. tēptatio uos n̄ app̄hendat. nisi huma
dicerēt. Humanū q̄de ē uncorde tēptationē ꝑpe
acū u ē. tēptationis certamine et inopatione su…

obere Kante

Würzburg UB

Mpthq 18 . aufgelöst

Wien 1763 LUB.

Mpth.f. 18

Fi groß!

heute ausgelie

obere Kante

18

Älter. Hand
Bamby. Can. 6,
f. 193r sqq.!

Würzb. UB.
Mp.th.f. 18
ausgelöst

Würzbg UB
M. p. th. f. 18 – ausgelöst

Poma que germ
pomifera · sum opera uirtute
ferimur · cū de ipsa inchoationis
nrōz operū non approbamur: Poma
ducim̃ · nrīsq; ēlibus non aptam̃ · q
dam̃ operis · digniū est ut hoc anim
accepta laur suauit carpitur · fruc
datur · Quig inchoate uirtutis al
quasi plantati ligni ante tempus
mistā uertat dicit · Vanū est uol
postquā sederimus · Ante lucē quip
ēinę retributionis appareat · in
Sedendū g

William le Fl. q. ad te Imag...

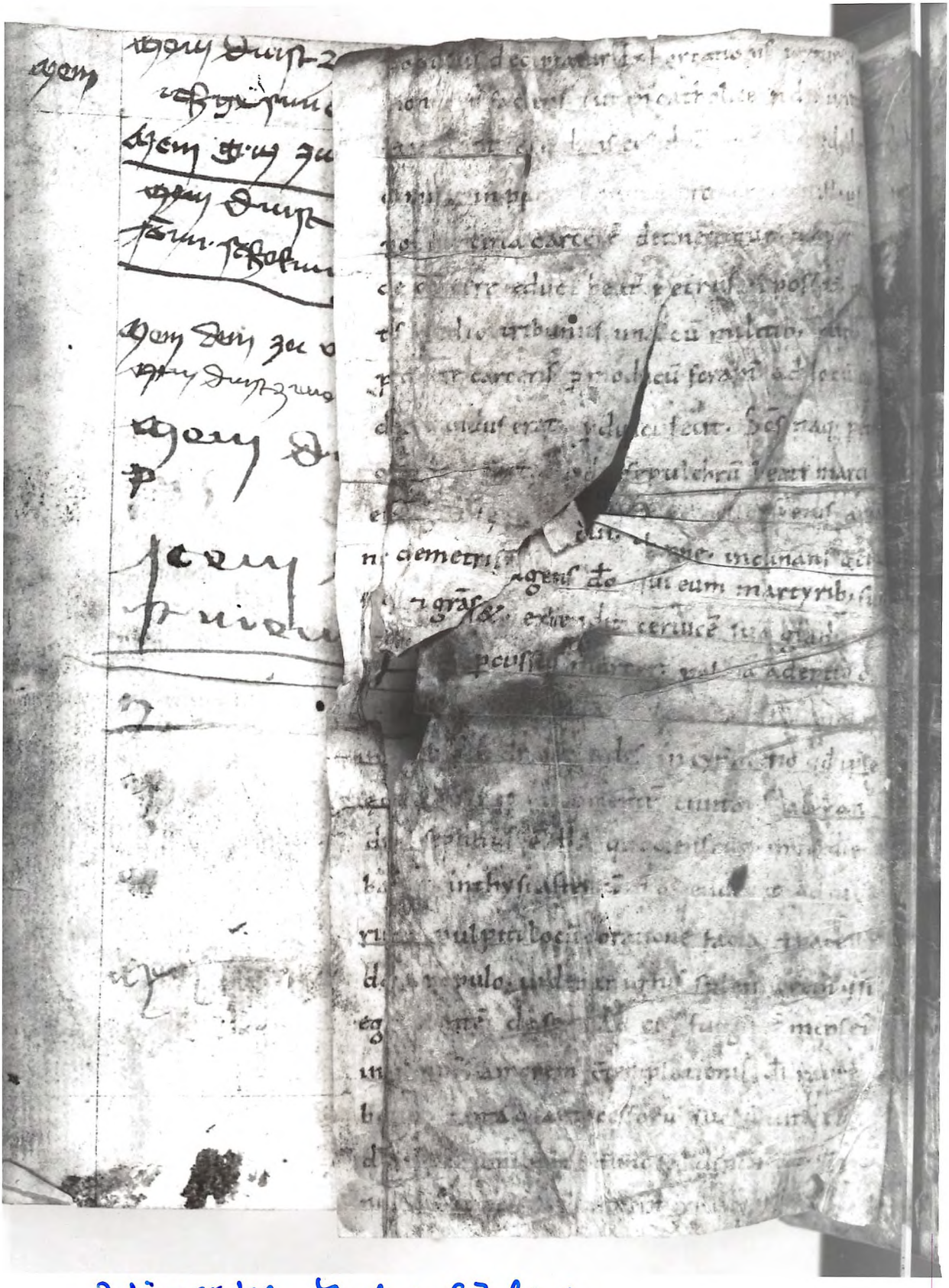

Würzburg UB. M. ch. q. 97, hinten

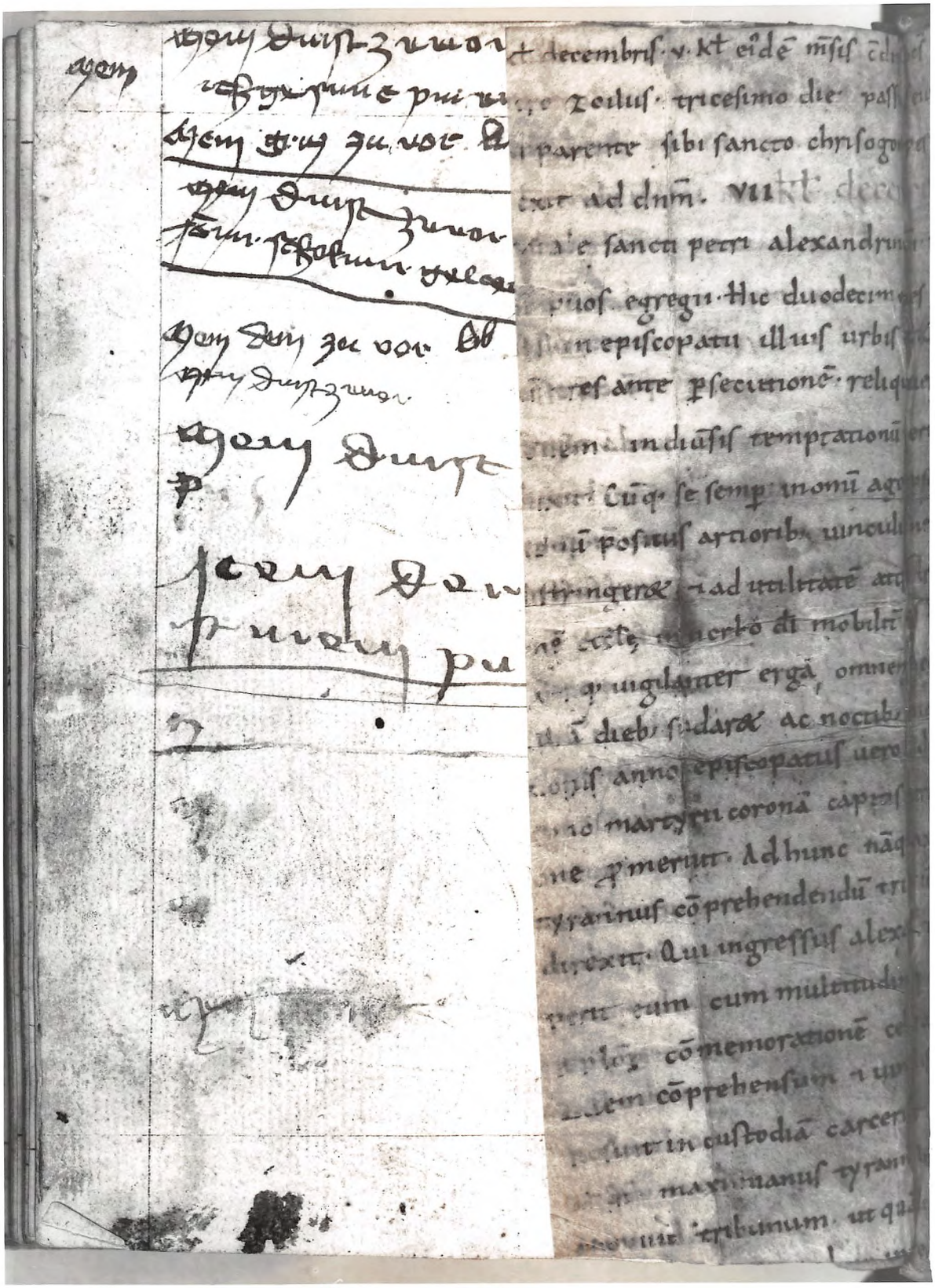

Würzburg UB. M.ch.q. 97, hinten

cū magno suspirio respondit. quia ita ar-
rui deo meo sum a facie diplectus essæ.
quia grauī in essentia deitatis blasphemas
sæ. docuerūt patrem ihesum ihspm
sem nō esse unius essentiæ naturæ te
apprehendens duos phros achilā. alexan
drū. de turba eorum. atq illos secreue-
go qui dē ihesi peccatorū suorum sere me
uocatione ecclesiæ ad [illegible] martyrii agonē
esse uocatum probis[illegible]ur puī ē ecclīa
mutem mutuū di[illegible]reuelatione
nulla uos nos[illegible]yrii mei[illegible]dē repsa
panum meum ēsecutum est. [illegible]
[illegible] achilā. post ea uero alexā[illegible]quidē
In hac hora deus noctis [illegible]uos [illegible]
de anno aperiam cū sollem[illegible]
et deo sacrificiū orationis ēsummis[illegible]ce
subito appāruit mihi in habitu puerī
opē dominus meus ad cui pformā [illegible]
dore nimio illustratus. mihi miraī
tis eius nō valebam aspicere. Cra[illegible]
induuit colobio lineo candido nimis.
ēscisso a summo usq deorsum. tam habi
nam. cuncta cū circa pectus [illegible]
quodā modo cooperiens nuditatē suam
que ut uidi nimio timore correptus. tan
dē ēfortat? me ad eum. Quid ē qd [illegible]

Würzbg UB. M.ch.q. 97. hinten

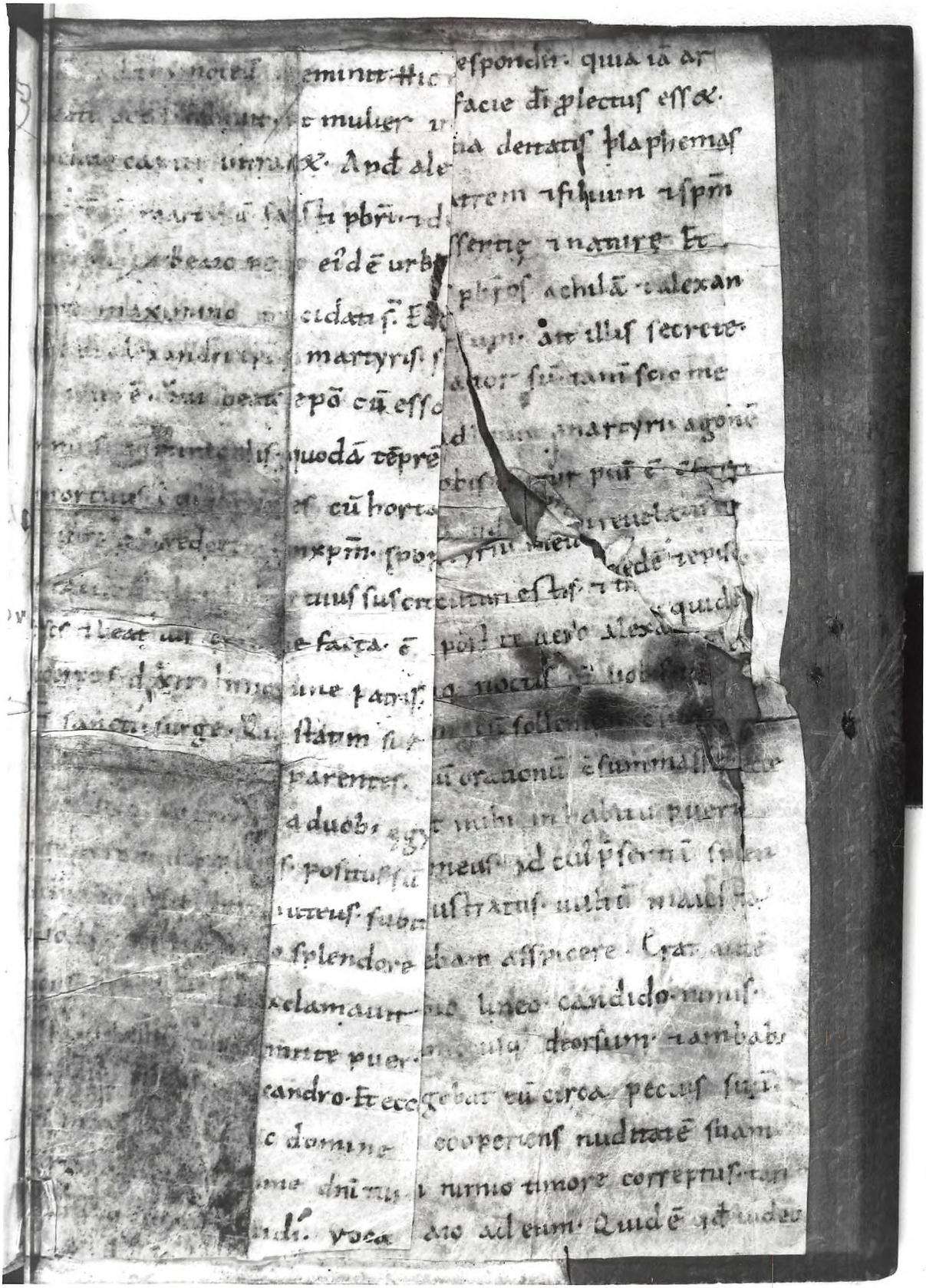

Würzbg UB. M.ch.q. 97, hinten

Würzburg UB M. p. misc. f. 21

ipsa declarat. at mercule ego cum inturrna inauratas equestrū qua
metellus in capitolio posuit animaduertissem in sarapionis subscriptio
africani imagine erratū fabrile putaui. nunc uideo metelli. ωΑΗΙCΤΟΡΗCΙ
turpem nā illud deflauit. & fastis. si secus è cōmune erratū è & cubelle. ΗΠΟ
ΗCΑC. & nos publicā ppe opinionē secuti sumus ut multa apud grecos quis
eni n dixit. ΕΥΠΟΛΙΗΤΟΗ ΙΗCΑΡΧΑΙΑC. ab alcibiade nauigante in siciliam
delectum ee in mare redarguit strabo tenes. affert enim. quas ille post id temp
fabulas docuerit. nū iccirco duriss sāmus. homo inhabenta diligentis. qd cū
multas errauit irridet quis haleu cū lege sioeris scripsisse n dixit. mi igitur
iucūde theophrastus. si id animo tuo familiari reprehensū è scis nescire. p aui
suum censorē n fuisse turpe è presertim cū potuit cui consulē nomo rome
lius illo uiuo censor fuerit quod de philoumo vel de solumone. HS. xx. de
scribis philoumū circiter. kt ianuar in chersonesū audio uenisse. ac mi abe
nihil adhuc reliqua mea camillus scribis te accepisse eaque sint nescio & hēue
scire. sed ueru hec posterius & coram fortasse cōmodius. illud me mi arrice
in extrema fere parte epistule cōmouit. scribis enim sic. τὴν ὀρθὴν deinde
me obsecras amantissime ne obliuiscar ui ilare & ut animaduerta que sint
nūquid de quo audisti. & si nihil cur[illegible]. ΠΟΛΕΜΟΥ. ΚΑΙΔΕΙ. nec enim
fefellisse & nec falle. sed ista ad[illegible] tam accurata nescio quid sibi sig
nificare uisa è dem octauio. iterum iam tibi rescribo te illi pbe respondisse
paulo uell fidentius. nam celius liberum ad me misit. & litteras accurate
scriptas. & depanderis & acuratas rescripsi. aerum me moleste ferre. si ego
in tenebris latere. nec audiretur rome nullum in mea puincia nūmū in es
alienū erogari. docuiq, nec mihi conciliare pecuniā licere nec illi cape
monuiq, eū quē plane diligo. ut cū alios accusasse & caluus uiuere. illud
autē alterū alienū ee existimationē ea cibyratas imperio meo publice
uenari lepta tua epistula gaudio exultat & enim scripta belle è. meq,
apud eū magna in grā posuit filiola tua gratū mihi fecit qd tibi diligenti
mandauit ut mihi salutē asscriberes. gratū & iam. l. sed illa officiosius.
quod mihi quē iam pridem nūquā uide. igitur tu quoq, salutē utriq, as
scribito litterā daturū. dies. prid kt ian. suauem habuit recordationē cla

Würzbg UB. Mp misc. f. 21

bis molesta sunt eo que magis qd ea tēpora nra sunt. ut ego his uacem nr̄os
[illegible] sed quibus mmalis æquā de pe[illegible]
deratione nūmaria nr̄ sunt eiusmodi. sepe enī audio ecipso ut recipiat
tart ecineo laboret. sed simulq; æius inhac mea fuga. lib. xim. nr̄eddit qu
di eius filio mutua æquitē excusatione tēporis. si lepra siceteris soleo
de nescio quis lib. xx. cū audio exilio se urgeri. vides enī pfecto angustias
ri tamen ea tibi ubiq; iubæ. An existimans illū iusto genere [illegible]
structū nemo ē minus de fratre satis de eius infilio indulsit illi quide
pat̄ sēp sed nr̄ facit indulgentia mendicē dant auarū. dant n. mante
ferocē fortasse hęc adrogantē. ecnfestū facit. tuq; habæher quoq; qui
ewit ex indulgentia. sed ea sunt tollerabilia. Quid enī dica. hac mue
ga uero que mihi quide qui illū amo. sunt his ipsis malis inquis sumus
nora nr̄ sunt a obsequio nr̄o. nā suas radices habent quas tamen euel
me pfecto siliceret. sed ea omnia tēpora sunt ut omnia mihi sint p
da. ego meū facile teneo. nihil ē enī eo tractabilius quo ius quide mi
cordia languido ora adhuc consilia cepi æquo [illegible] me cercare
eo magis [illegible] sed animus uenit here
ri rā fortasse ad me ueniæ dant ne id quide quō scripsit. quid fiet fell
scies continuo qd actū sit nos nāmihil nisi occulta de puer. qui
uo ne naufragio cōmutā. qd mihi animi inmaugurido ce nr̄es for
estate cū [illegible] aduentū. Aqpartio
tēpore dnm dēturnora fore censes orē undiq; miserā urbanā erat nec
plane. equus bonus que ille monstrandi immortales equā ne balbus insenu
uenire cogitet sed ea ipsi cras ad te litteras dabo uel te nūmius a meū ut
scripsi ita puto ee cū eo qd. Anoyomo. ad me scripserat de nūmis cujan
dis. oy mtkcvre pon. erat locatus id ei si ille alit [illegible] de debu
lenes mone talu dant ad scripsi qd ille ad me pconsule sed quō ē homo e
diligit. ipse qsq; nobis [illegible] tale. Quid nā [illegible]
n solū infelicior sed nā ēā carpior nominatim de me sibi imperatur di
dantonis nec me tamen ipse adhuc uiderat. sulpic[illegible] narrabat

Zwickau UB. H. p. misc. f. 21

Würzburg UB M. p. misc. f. 21

[illegible] mediana [illegible] morbus hęc potius conquere de hispanis demus
[illegible] dicebat. hęc igit si habebis & talia & quidē paucis diebus aliqd
[illegible]. sed redeo ad seruiu distulim' omnino sermone imposteru
[illegible] eundu multos in suo lectulo malle quicqd fore odiosus
[illegible] mutia [illegible] respondisse nū illud firmissime adseuerabat sibi
[illegible] meritu seruitu. nos diu adhęc & ipsū certo fore & que
[illegible] deuota multaq; colligebam' uerū ea non animū eius angebat.
[illegible] celandu magis de nro cōsilio quā addē uideret quare in
[illegible] nos ate admonitu de cuelio cogitabamus. Seruus cū esset
[illegible] alia cū tuis litteris. vi. id' uenit quę nobis magnā spē ac
[illegible] rerū de octo cohortibus xeni hęc quoq; quę mihi locas
[illegible] eode die fumisulan [illegible] litteris. quib' erat
[illegible] de suo negotio respondi cumulate cū omnibus gratiis ad
[illegible] mihi multos nūmos nec habet locuples. nunc
[illegible]

[illegible] pannu lu. otos philotimi tui dicę. sed de manu reddamus.
[illegible] nū. illud mirum. seu magis torqueor interū uenit exspecte
[illegible] uolabim' qd suades ut plane prius adsentior magis me pfringe.
[illegible] interū litteras exspecto seruu cōsilio nihil expedit omissiones
[illegible] occurrunt. unū. cū marcello cognouisti minidiore que est ale
[illegible] ΘΕΟΔΩΡΕΤΟΣ ΝΕΙΛΟΥ. quę ita antonius cōfirmasse dicit.
[illegible]. qd ipse credo honestus antonius dicit. vi. id' capuā pfecte
[illegible] pudore de fratu admonuisse qd se sibi suscensere putaret.
[illegible] ut censes nisi cum grauioris psonę suscipiende spes erit
[illegible] uocarit tū cito alienū aut prior putabat aliquę regionē ex
[illegible] hac die modo aliquod deserere. Laudo deq; puero dat' ope
[illegible] de quinto fratre scribis eu in mediocri laborare de usu

Würzb UB. M.p.misc. f.21

fol. 1v

iurisiurandi quod ego nō eram oblitus. magnus enī pretextatus illo die fu-
it. Adonia si ut postulasti ΠΡΟΣΕΚΑΛΕΙΩΗ. sed pari paribus respondimus.
Ecce alius autē pusilla epistula quā nī relinquā. ΑΝΑΠΤΙΦΩΗ. ΗΤΟΗ. bene me-
cule nouum Lucceius tusculanū nisi forte. solæ enim cū suo ubicine. &uelim scī-
qui sit eius status. Lemulum quidem nrm preter tusculanum pscripsisse audio
cupio. ioscripsisse audire cupio etiam sestium. adde sisellium. in quibus omnib;
est. Λι[illegible] ΠΟΔΕΧΕΑΙ. demenmita restitu
en[illegible] dicunt nomine. nec nulla nec
ma[illegible] mihi comdas. deuotatus curatra
uter[illegible] politodicee. idest adhibus maias
quas[illegible] dies nas sueneristia enim scie mus
de re[illegible] e maiuus sunt collata utiq; adme
tabe[illegible] pero de talenta attica. L. actor
sisti[illegible] tus. putat enī suos numos uos
com[illegible] ore fore. hec ego ex. l. uedio
mag[illegible] udiui hic uedius mihi obuia ue
nit cu duob; essedis & prede. quis tanta & cetuca & familia magna. p qui sicuro
[illegible] ut his centenos occidat. [illegible]
donec [illegible] onagri. nugas uidi hominē neminē uolo audi deuersatus e laodicee
apud pompeiū uidi illū. ibi sua deposuit cū ad me pfectus e. moritur interim um
dillus qd res ad magnū pompeiū punere putabat. c. uennonius domū undilli
uenit. cū oīa obsignare & inuentiana resincidit. Inhis inuentē sunt quinq; la
guncule matronarū. Inquib; una sororis amici tui hominis bruti qui hoc tutatur.
& illius lepidi qui hec tā negligenter ferat hec te uolui. ΠΑΡΙΣΤΟΡΗΣΑΙ. sumus
enī ambo belle curiosi unū etiam uelim cogites. audio appiū. ΠΡΟΠΛΟΗ. eleusi
ne facere. nū in epi fuerimus. si nos quoq; deuuie fecerimus. puto inquies ergo
idipsum scribes ad me. Equidem ualde ipsas athenas amo. annoli. sed quod monu
mentū. Odi falsas inscriptiones statuarū alienarū. sed ut ubi placebit. sequeq; me
inquē diem romanū cadant mysteria ceruorē. & quomodo hiemaris curā ut ua
leas post lectricam pugnā die septingentesimo sexagesimo. V. CICERO ATTICO
SAL. Cum philogenes liberalissimus laodicea salutandi ad me causā uenisset

Würzb UB. M.p.misc. f.21

fol. 2r

doleo non me tuis litteris certiorem fieri
de curione de paulo non quo ullum periculum
uel etiam sedente ualerem modo sed mercedis [illegible] arion.
[illegible] tur cum tu uelim mittas que mihi obuiam ueniat. ex qua m
possim & premeditari quo animo accedam ad urbem. est enim qui
adiecerit tem non esse peregrinum atq; hospitem. & quod pene
bitum tui causa utsepe ad te scripsi feci omnia. cypri ne rabant
tuus centesimis renouata in singulos annos fenore conte tus ñ sunt
nates. nā in pompium plusior erapsum quam per me intutum. qu
ego prestare ut poteram. erat enim rex paup. aberamq; abeo ita l
nihil possem in litteris quibus pugnare non desitū. sum. hec e
ne pecunia libenter ebrutus tractatus quam pompeius bre o cu
anno tanti circiter. c. pompeio in sex mensibus promissa. cc. tan
negotio quantum tribuerim bruto dici uix potest. Iuc est igitur
laborem amicos habe merā nugis manum scaptium. tui qui
it turmas equitum quibus cyprum geare ante me [illegible] forte
[illegible] bui ne
nomen ementito meo fabulari non tuo. M. lenio [illegible] od ubi
ostenderam me seruatum [illegible] in quo pseuera [illegible] pe
qui auferri pecuniam [illegible] posse noluit. au [illegible] q in c
fuit puto ea satisfactum [illegible] me tribunatum cum accepisse qu
& bruti litteris ei detulisse [illegible] bruti rogatu multa & dixit & fecit
dam mea contumelia. l. claudicanis. ut me nec proficiscentem apam
cutus est. nec cum postea in castra uenisse atq; inde discederet.
uellem rogauit. & fuit apte mihi nescio quare non amicus. hunc
prefectus habuissem que tu me homine putares. qui ut sit potentu
hominum contumaciam nūquam tulerim ferrem huius ad secul
plus e quam ferre tribuere etiam aliquid beneficii & humoris. ut i
uus cum apamea e menu putidisse romam proficiscens. multa appe
culleonum. iux audere. unde inquid me iubes petere ciuitia pic

Chatelain, Paléographie. Pl. XXXVI a 1°

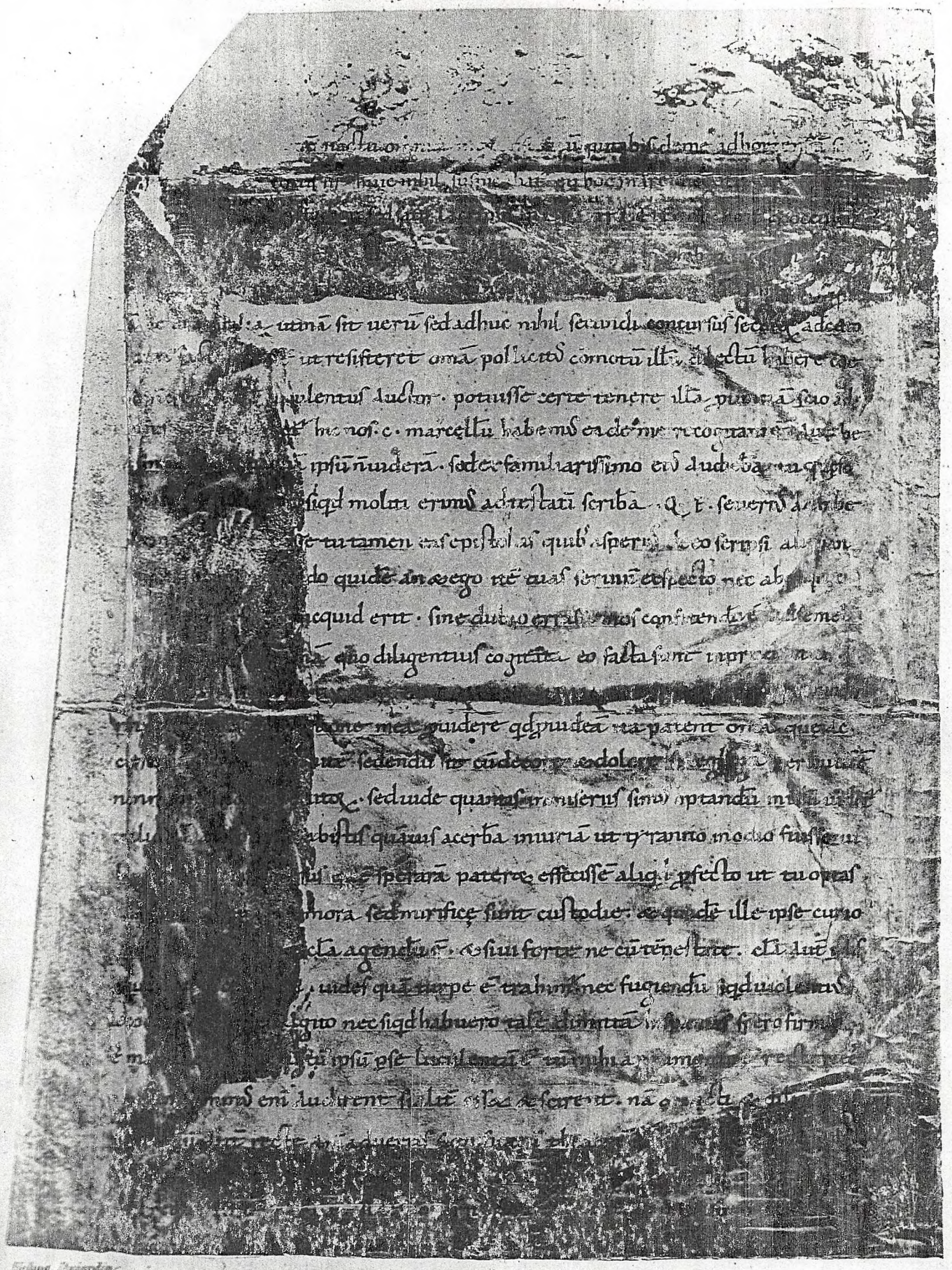

CICÉRON. Epist. Att. — *Fragm. Herbipolitanum (s. XI)*

Würzb. UB. M. p. th. f. 6 . f. 115r

error gratulsit omnis tumen error mllus magis ut
lntartara qu.m surgat adsidera hoc domini carissimi
dico exoccasione epistolae filii uestri hludouuici atque
expostulatione illius promeruerat quod sacro se
non furtam sicut quidam nec cur pis lupi gratia sed pa ter
& simplia animo ab apostolica sede accapere sixpr uolu
desidero . Concentus ergo ero domini beatissimi
lucanar q. saluator uro sco pectori inspirabit & sirofe
nissamaliter humiliubor cauuidebantur catellis micae suffi
cere quae cadebant de mensa dominorum suorum
Per magnam piamque humilitatem meruit illa mulier
filiae plenissima sanitatem . Ons ihs xps confortet spm
& corpus unum adunationem totius xpiani populi
BEATISSIME PAPA

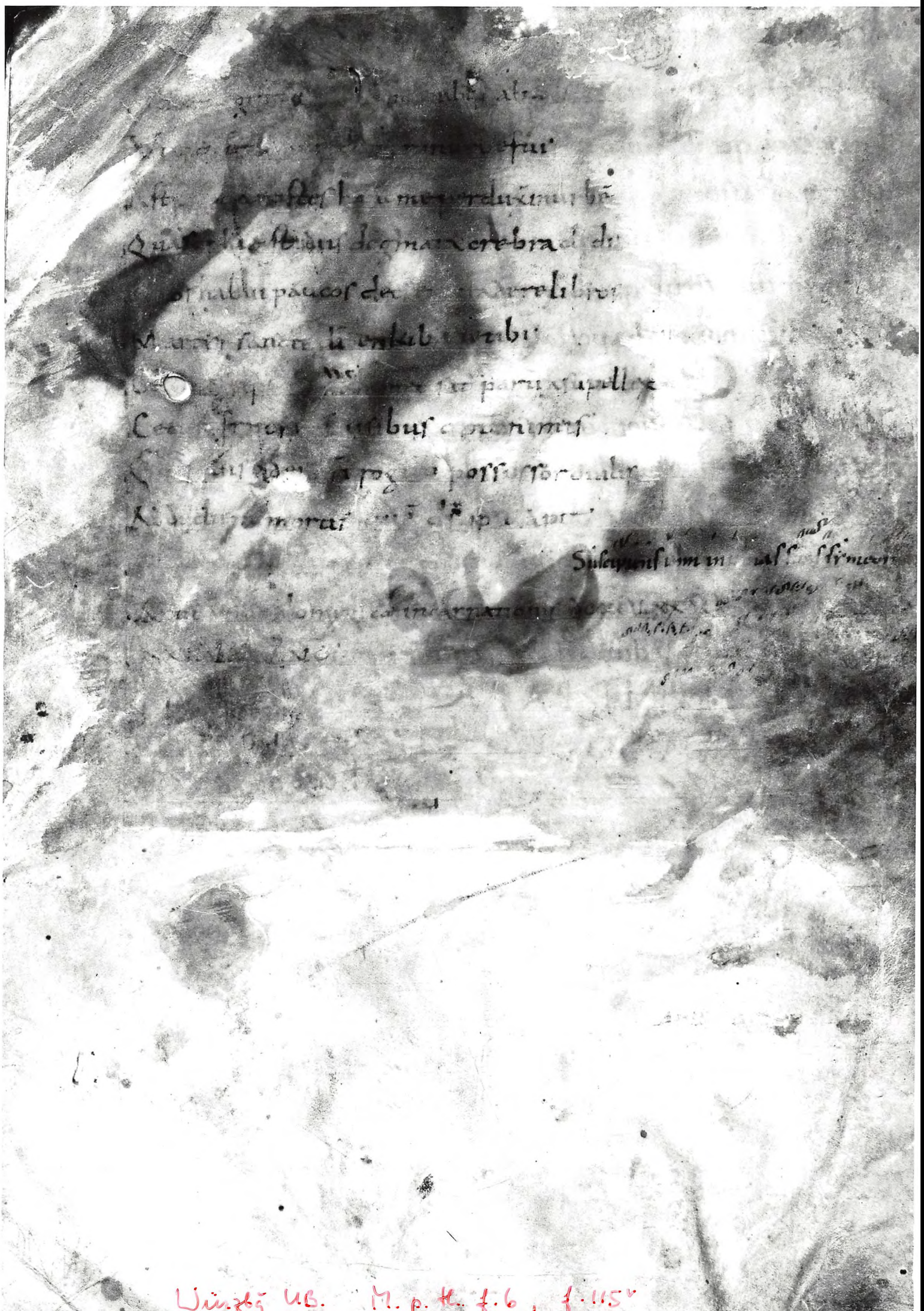

Würzb. UB. M. p. th. f. 6, f. 115v

coram arcadī. & obed edom & aliī cum eis ianitores archę. Igi
tur dd & maior ex natu iit & tribuni ierunt adpostandā
arcā foederis dñi de domo. Obededom cū laetitia. Cūq: adiuuis
sent dī leuitas qui portabant archā foederis dñi, immola
bantur septem tauri & septem arietes, porro dauid erat
indutus stola byssina & omnes leuitę qui portabant arcā cantō
resq: & chonenias princeps ppheticae inter cantores, dauid
aūt induerat & ephod lineo. Omnis itaq: israhel de
ducebat archam foederis dñi. in iubilo & in tubicinē
& tubis & cymbalis. & in psalteriis & citharis concrepantes,
Cūq: peruenisset archa foederis dñi usq: ad ciuitatē dauid.
michol filia saul prospiciens per fenestrā uidit regē dauid
saltantē atq: ludentē & despexit eū in corde suo, Adduxe
runt igitur arcam dī & constituerunt eā in medio taber
naculi qd tetenderat ei dauid & obtulerunt holocausta
& pacifica coram dō. Cūq: complesset dauid offerens holo
causta & pacifica benedixit populo in nomine dñi & diuisit
uniuersis per singulos auuro usq: ad mulierē. Tostā panis
& pastē assę carnis bubulę & frixam oleo simila; Constitu
itque coram arca dñi de leuitis qui ministrarent & recorda
rentur operirentur & glorificarent atq. laudarent dñm dñi israhel,
Asaph principē & secundū eius zacharia. porro iahiel
& semiramoth. & iehiel. & mathathiam & eliab & banaiam
& obed edom & iehiel sup organa psalterii & citharas; Asaph
aūt in cymbalis prosonare. banaiam uero & azihel sacerdotes
canere & tuba iugiter coram arca foederis dñi. Isto die fecit dd

Würzburg UB Mp th f 14

princepr & frr̄ē̄ c.xxx. defilur eliraphan rēmeiar princepr & frr̄ē̄
ducenti. defilur hebron elubel princepr & frr̄ē̄ lxxx. defilur
ozihel aminadab princepr & frr̄ē̄ cxii. Uocauitq; dd̄ rādoc
& abiathar racerdotes & leuitas: urihel araiam iohel rēmeiam
helihel & aminadab & dix̄ ad eos. uos qui estis principes familiarū
leuitarū rāificamini cū frr̄ib; urr̄ & ad festeandū dn̄i dei ist ad
locū quē ego preparaui ei. neutiq; principio quia non eratis pre
sentes p quē fecit nos dn̄s rc & nunc fiat iuxta qd̄ nobis agendū:
rāificatis ergo racerdotes & leuitę ut possitis ire arcā dn̄i dei ist
& tulerūt filii leui arcā dei sicut preceperat moyses iuxta uerbū dn̄i
in humeris suis in uectib; Dixitq; dd̄ principib; leuitarū ut con
stituerent de frr̄ib; suis cantores in organis musicorū nablis
tibiis & tubis & cymbalis ut resonarę in excelsis sonitus leticię
Constituerūq; leuitę heman filiū iohel & de frr̄ib; ei asaph filiū
barachie. de filiis uero merari frib; eoz̄ ethan filiū cusaie & cū
eis frr̄es eoz̄ in secundo ordine. zachariū & ben & iaziel & semiramoth
& iehiel & anni elub banaiam & mathiam & mathathiam & eliphalu
& maceniam & obed edom & ieiel ianitores. porro cantorem
eman asaph & ethan in cymbalis aereis concrepantes. zacharias uidē
& iedihiel & semiramoth & iehiel & anni & eliab & maasiar
& banaiu in nablis arcanis canebant. porro mathathias & eliphalu
& macenias & obededōm & ieiel & ozaziu in citharis octauo canebant
& in hymnion. chonenias uidē princeps leuitarū ppheticę preerat
& ad dēm cantandā melodiā. erat quippe uir delectabilis & barachias
& elchana ianitores arcę. porro sebenias & iosaphath & nathanihel
& amasai & zacharias & banaias & eliezer sacerdotes clangebant tubis

Chron 1,1,5,8
WÜRZBURG, KGL. UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
Würzb. UB. Mp.th.f. 14

Peter Wagner, Neumenkunde (1905)
wohl auch Mth q 9

Vorliegende Seite beginnt mit dem Schluß eines tropierten Gloria und fügt daran den Gesang *Humili prece*. Die Neumen zeichnen sich durch Klarheit und saubere Ausführung, noch mehr aber durch ihre selbständige Gestaltung aus. Als Einzelzeichen kommt der Punkt und die Virga vor, jener nur in der runden Form; die breitere erscheint auch nicht in zusammengesetzten Zeichen, wie dem Climacus, Scandicus. Das Quilisma hat noch nicht die für die St. Gallischen Neumen charakteristischen Windungen, sondern besteht in der untern Hälfte aus neben einandergestellten Punkten. Der Pressus und Oriscus haben schon die ausgesprochene, durch St. Gallen verbreitete Form; desgleichen begegnet das nur in fränkischen Dokumenten vorhandene Zeichen, das aus einer Verbindung von Franculus und Cephalicus besteht, wie in Zeile 6 auf der dritten Silbe von *hominumque*.

Andere Schreiber befolgten bezüglich der Einzelzeichen eine andere Praxis. Die folgende Neumierung

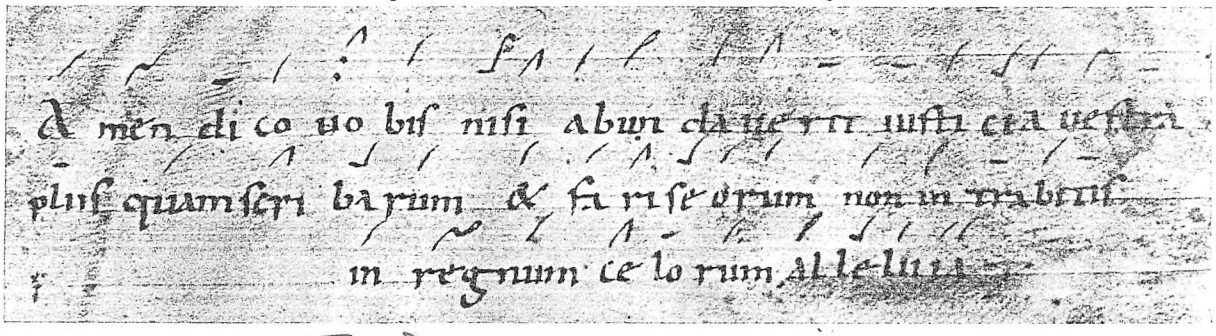

Aus Cod. 9 der Würzburger Universitätsbibliothek
10. Jahrh. Mpth f. 14

schreibt als Einzelzeichen die Virga und das breite Punctum; dagegen ist in Zusammensetzungen, wie beim Climacus und Scandicus, das runde Punctum gesetzt. Auch der Podatus ist hier anders geformt, und zwar entsteht er aus der Verbindung des breiten Punctum mit der Virga, während der erste Strich im Podatus des vorigen Dokumentes ein kräftig auf das Pergament gedrücktes Punctum ist. Die Verwandschaft beider Neumierungen wird aber durch Zeichen, wie dasjenige der ersten Silbe von *regnum* in Zeile 3, außer Zweifel gestellt. Auch der Franculus ist dafür beweiskräftig.

Die späteren cheironomischen Neumendokumente fränkisch-alemannischer Herkunft sind fast ausschließlich von dem Typus beherrscht,

M. p th.?

uulgus uenit in saltū · in quo erat mel sup faciē agri;
Ingressus est itaq; populus saltū · & apparuit mel fluens ·
nullusq; applicuit manū ad os suum; Timebat enim
populus iuramentum; Porro ionathas non audierat cum
adiuraret pater eius populum · extendit itaq; summitatem
uirge · quā habebat in manu · & intinxit in fauum mellis ·
et conuertit manū suam ad os suum · & illuminati sunt oculi eius;
Respondensq; unus de populo ait; Iure iurando constrinxit
pater tuus populum dicens; Maledictus qui comederit
panem hodie; Defecerat enim populus; dixitq; ionathas;
Turbauit pater meus terram · uidistis ipsi quia illuminati sunt
oculi mei · eo quōd gustauerim paululum de melle isto · quanto
magis si comedisset populus de prēda inimicorum suorum
quam reperit · nonne maior facta fuisset plaga in philistim ·
percusserunt ergo in die illa philisteos a machmis usq; in achalon;
Defessus est autem populus nimis · & uersus ad prēdam ·
tulit oues et boues · et uitulos · et occidentes interfecerunt
comedit q; populus cū sanguine; Nunciatum est autē
saul adicientibus quod populus peccasset dño · comedens
cum sanguine; Qui ait; Preuaricati estis; Volute
ad me iam nunc saxum grāde; & ait saul; Dispergimini
in uulgus · & dicite eis · ut adducat ad me unusquisq;
bouē suum et arietem · & occidite super istud · &
uescimini · et non peccabitis dño · comedentes cum
sanguine; Adduxit itaq; omnis populus unusquisq;

Würzbg M.p.th. f. 18, fol. 17a

filia saul altera dd

michol filia saul altera dd. & nunciatū ē saul & placuit ei. dixq. ei. Dabo ei illi ut fiat ei inscandalū. & sit supeum manꝰ philistinoꝝ. Dixē ergo saul addauid. Induab, reb, gener mis eris hodie. & mandiçauit seruis suis saul. Loquimini ad dd. clamme dicentes. Ecce placet regi. & oēs serui ei diligunt te. nunc ergo esto gener regis. & locuti sunt serui saul in aurib, dd oīa uerba hęc. & ait dd. Num paruū uob. uidet me gene rū esse regis. Ego aut su ut paup & tenuis. & renunciauer serui saul dicentes. Huiꝰ cemodi uerba locutus dd. Dixē aū saul. Sic loquimini ad dd. n habet necesse rex sponsalia. nisi tantū ppucia philistinoꝝ. ut fiat ultio de inimicis regis. Porro aut saul cogitabat dd tradere in manib, philistinoꝝ; Cumq, renuntiassent serui ei dd uerba quę dixerat. pla cuit sermo in oculis dd ut fieret gener regis; & post dies paucos. surgens dd abiit in accharon cū uiris qui cū eo erant. & pcussit ex philistim ducentos uros. attulitq ppucia eq. & adnumerauit ea regi. ut esset gener regis; Dedit itaq; ei saul michol filiam suā uorē; Et uidit saul & intellexit quia dns esset cū dd; Michol aut filia saul diligebat eū; Et saul magis coepit timere dd; factusq; est saul inimicus dauid cunctis diebus; Et regressi sunt princi pes philistinorū; a principio aut egressionis eq. pruden tius se gerebat dd quā oēs serui saul. & celebre factū ē nomen ei nimis; Locutus ē aut saul adionathan filiū suū. & ad oēs seruos suos ut occiderent dauid; Porro

Würzb. Ub., M. p. th. f. 18, fol. 24r

omnes uos & audite quis deus adnunciauit hæc. dñs dilexit
eum facit & uoluntatem suam in babylone & brachium suum
in chaldeis; ego ego locutus sum & uocaui eum adduxi eum.
& directa est uia eius. 7 accedite ad me. & audite hoc. non a prin
cipio in abscondito locutus sum. ex tempore antequam fier&
ibi eram. & nunc dñs dñs misit me & sps eius. 7 hæc dr dñs redemp
tor tuus sc̃s isr̃l. ego dñs deus tuus docens te utilia. gubernans te in
via qua ambulas. 7 utinam attendisses mandatis meis. facta fuisset &
sicut flumen pax tua & iustitia tua sicut gurgites maris. & fu
isset & quasi harena semen tuum. & stirps uentris tui sicut lapilli eius. 7
non interisset & non fuisset & ad terrum nomen eius a facie mea. 7
egredimini de babylone. fugite a chaldeis. in uoce exultationis
adnunciate audiri facite hoc. & ferte illud usq; ad extrema
terræ. dicite redemit dñs seruum suum iacob. 7 non sitierunt in de
serto cum deduceret eos. aquam de petra produxit eis. & scidit petram
& fluxerunt aquæ. 7 non est pax impiis. dicit dñs. 7 audite insulæ +
& attendite populi de longe. dñs ab utero uocauit me. de uen
tre matris meæ recordatus est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladium
acutum. in umbra
manus suæ protexit
me. Et posuit me sic
sagittam electam. in
pharetra sua abscon
dit me. et dixit mihi
hic
7 nunc dicit dñs. formans me ex utero seruum sibi. ut reducam
iacob ad eum. & israhel non congregabitur. 7 & glorificatus sum
in oculis dñi. & deus meus factus est fortitudo mea. 7 & dixit. 7
parum est ut sis mihi seruus. ad suscitandas tribus iacob. & fe
ces israhel convertendas. 7 dedit te in lucem gentium. ut sis salus mea
usq; ad extremum terræ. 7 hæc dr dñs redemptor israhel sc̃s eius.
ad contemptibilem animam. ad abhominatam gentem.

Würzbg UB MpTh f. 20, fol. 27a

h in op' suu. & ego creaui inf̄fectore ad dispendiu; Omne uas

noe ultra supterram. sic iurau ut non irascar tibi & non in
crepem tē. montes enim commouebuntur & colles contre
mīscent. misericordia mea non recedet & fœdus pacis mee
non mouebitur. dixit miserator tuus dñs; pauper culatem
pestate conuulsa. absq; ulla consulatione. ecce ego sternā
pordinem lapides tuos. & fundabo tē in saphīris. & ponam aspidē
ppugnacula tua. & portas tuas in lapides sculptos. & omnes ter
minos tuos in lapides desiderabiles. uniuersos filios tuos
doctos a dño. & multitudinem pacis filios tuos. & in iustitia
fundaberis; recede pcul a calumnia. quia non timebis.
& a pauore quia non adpropinquabit tibi; ecce accola ueni & qui
non erat mecum aduena quondam tuus adiungetur tibi;
ecce ego creaui fabrum suffflantem in igne prunas. & pferen
tem uas. ad factum est contra tē non dirigetur. & omnem lin
guam resistentem tibi. in iudicio iudicabis; hæc hereditas
seruorum dñi. & iustitia eorum apud me dicit dñs;
Omnes sitientes uenite ad aquas. & qui non habetis argentum. †
properate. emite. & comedite; uenite emite absq; argento.
& absq; ulla commutatione. unum & hac, quare adpenditis
argentum non in panib; & laborem uestrum non in saturitate.
audite audientes me. & comedite bonum. & delectabitur
in crassitudine anima uestra; & ferā mu obis pactum sempiternū.
misericordias dauid fideles; ecce testem populis dedi eum. Inclinate
ducem ac præceptorem gentib; ecce gentem quā nescie bas aurē uram & ue
uocabis. & gentes quæ non cognouerunt te ad te current. nite ad me. au
propter dñm dm tuum. & scī israel quia glorificauit te, quæri dite. & uiuet
te dñm dum inueniri potest. inuocate eum dum pe est, dere anima ura.
linquat impius uiam suam. & uir iniquus cogitationes suas.

Würzburg UB. Mp.th.f. 20. fol. 31r

Iudea & ierusalē nolite timere cras egre- diemini & dominus e- uobis dom;

Iudea & ierusalem nolite timere cras egre- diemini & dominus e- uobis dom;

Constan cer estote- uide- bitis auxi lium domini sup uos.

Pacem tuam quesumus domine & pax tua xpe manere in nobis nostris ut nemo nisi me amus aliud

nisi ue- diur- no ser- sem pu igilemus cunctis ino pes seu d immor bus in aeternum tuum;

Pacem tuam quesumus domine

Würzburg UB. Mp.th.f 20, fol. 56ᵛ

Würzbg UB. M.p.th.f.23, fol.16r

ditaui abrā· exceptis his quę comederunt iuue
nes & pastib; uirǫ quiuenerunt mecū aner· et
chol· & mambrę· istaccipient pastes suas; his
ita transactis· factuse sermo dñi ad abrām pui sio
nem dicens; noli timere abrā· ego protector tuus
sum· & merces tua multa nimis; dixit autē abram;
dñe dś quid dabis mihi· ego uadā absq· liberis· &
filius procuatoris domus meæ· iste damascus eliezer·
addidit dicq· abrā· mihi autē non dedisti semen· &
ecce uernaculus meus· hares meus erit· statimq·
sermo dñi factus est ad eum dicens; non erit hic he
res tuus· sed qui egredięt de uentre tuo ipsum
habebis habebit heredē; eduxitq; eū foras· &
ait illi, suspice cælū· & numera stellas si potes· &
dixit ei: sic erit semen tuū; credidit dō abrā· &
reputatū est illi ad iustitiā; dixq· ad eū; ego dñs qui
eduxite de ur caldeoꝝ· ut dare tibi terrā istā· & pos
sidere eam; at ille ait; dñe dś· unde scire
quod possi
sim eam
possessur
unde scire possim quod possessurus sim eam

sumein quid mihi
uacca trienne· & capra trina· & aries annorū tri
um· turtur quoq· & colūba; quitollens suni
uersa hæc diuisit ea pmedium· & utraq· pars con
tra se altrinsecus posuit· aues autē non diuisit·
descenderunt q· uolucres supcadauera· & abigebat

Würzb. UB., M.p.th.f.23, fol. 27r

ba compleuerat · & ecce rebecca egrediebatur filia
bathuel · filii melchę · uxoris nahor · fris abraham ·
habens hydriam in scapula · puella decora nimis ·
uirgo q; pulcherrima · et incognita uiro · descen
derat aut ad fontē · et impleuerat hydriā · ac re
uertebat · occurrit q; ei seruus · et ait · pauxillu
ad sorbendum prebe aque · de hydria tua · quae
respondit · bibe domine mi · celeriter q; deposuit
hydriā · super ulnā suam · & dedit ei potū ·
cumq; ille bibisset · adiecit · quin et cameli tui
hauriam aquā · donec cuncti bibant · effunden
q; hydriam in canalib; · recucurrit ad puteū ut
hauriret aquā · & haustam · omnibus cameli dedit ·
ille aut contemplabatur eam tacitus · scire uolens
utrum · prosperū fecisset iter suum dns an non · Post
quam ergo biberant cameli · protulit uir inaures aureas ·
adpendentes siclos duos · & armillas totidē · ponder
siclorū · x · dix q; adea · cuius es filia · indica mihi ·
est in domo patris tui locus ad manendum · quae re
spondit · filia bathuelis sum · filii melchae · quem pepe
rit · nahor · et addidit dicens · palearū quoq; &
foeni plurimū est apud nos · & locus spatiosus ad ma
nendum · inclinauit se homo · et adorauit dnm

mo cur sũ ei lia. admc mqd intrabis. quam mercede conduxte p manib
filiumei; Dormiunt cũ ea nocte illa. & exaudiuit ds p̃ces ei. Concepit q
& peperit filiũ quintũ & ait; dedit ds mercede mh. quia dedi ancillã me
uiro meo. Appellauit q nomen eius issachar; Rursumq lia concipiens
peperit sextum filium & ait. Ditauit me ds dote bona. & iã
hac uice merebitur maritus mus. eo qđ genuerim ei sex filios.
& id circo apellauit nomen eius Zabulon. Post quã peperit
filiam nomine dinam.

Recordatus quoq dominus rachelis et exaudiuit eã.
& aperuit uuluam illius; Quę concepit & peperit
filium dicens: Abstulit deus obprobrium meum;
& uocauit nomen eius Ioseph dicens. Addat mihi ds
filium alterum; Nato autem Ioseph dixit Iacob
socero suo: Dimitte me ut reuertar inpatriam.
& ad terram meam; Da mihi uxores meas & liberos meos
pro quibus seruiui tibi ut abeam. Tu nosti seruitutem
qua seruiui tibi; Ait ei laban. Inueniam gratiam
in conspectu tuo. experimento enim didici. quod bene
dixerit mihi deus propter te: Constitue mercedem
tuam quam dem tibi. Ille respd; Tu nosti
quomodo seruierim tibi. et quanta

Wien, UB. H.p.m. f. 23. fol. 37v

Wimsby UB. M.p.th. f. 73, fol. 38r

in manibus meis fuerit possessio tua modicu
habuisti ante quam uenirem et nunc diues es
fectus es, benedixitq; tibi dns ad introitum me
um, Iustum ē igitur ut aliquando puideam
etiam domui meae; Dixit q; laban, Quid dabo
tibi? at ille ait; Nihil uolo sed si feceris quod postulo.
ut rursum pascam et custodiam pecora tua; Gra
omnes greges tuos et separa cunctas oues uarias e
& sparso uellere et quod cumq; fuluum et
maculosum uariumq; fuerit tam in ouibus
quam in capris erit merces mea; Respondeb
itq; mihi cras iustitia mea quando placi
tū tempus aduenerit coram te et omnia
quic non fuerint uaria et maculosa et fur
ua. tam in ouib; quam in capris furti me q
arguent; dixit laban; gratum habeo quod
petis; et separauit in die illo capras et oues hir
cos et arietes uarios atq; maculosos cunctum
autem gregem unicolorem id ē albi et nigri
uelleris tradidit in manus filiorum suorum; et posu
it spatium trium inter se et generum ceteri
rum qui pascebat reliquos greges eius;
Tollens ergo iacob uirgas populeas uirides

oculos tuos/et uide uniuersos maculosos ascendentes
super feminas uarios respersos atq; maculosos. Vidi
enim omnia que fecit tibi laban; ego sum dñs
bethel. ubi unxisti lapidem & uotum uouisti;
Nunc ergo surge et egredere de terra hac. reuer
tens in terram natiuitatis tue; responderunt
rachel et lia; numquid habemus residui quicquã
in facultatibus. & hereditate domus patris nr̃i nonne
quasi aliena reputauit nos & uendidit. comedit q;
pretium nr̃m. sed deus tulit opes patris nr̃i/et nob
eas tradidit. ac filius nr̃is; Vnde omnia que pre
cepit tibi deus fac; xxx. iiii.
Surrexit itaque iacob & imposuit liberis et coniugibus suis
sup camelos. abiit. tulitque omnem substantiam. &
greges. et quicquid in mesopotamia adquisierat.
pgens ad isaac patrem suum in terram chanaan. Code
tempore laban ierat ad tondendas oues. et rachel fu
rata est idola patris sui. noluitque iacob confiteri soce
ro quod fugeret eum; Cumq; abisset tã ipse
quam oña iuris eius quae erant. & amne trans
misso. pergeret contra montem galaad.
Nuntiatum est laban die tertio. quod fugeret
iacob. qui adsumptis fratribus suis. psequutus

Wimpf. UB. M.p.H. f. 23. fr. 39v

Abb. 223

Würzbg UB. M.p.th.f.23. fol. 49r

rui sui. Ipse ẽ esau pater idumeorũ. Habitauit
autẽ iacob in terra chanaan. in qua pegrinatus ẽ
pater suus. Et hae sunt generationes ei. xxx. vii.
I oseph cum sedecim eẽt annorũ. pascebat gregem
cum fratribus suis adhuc puer. Eterat cum filiis
bale. & zelphe. uxorũ patris sui. Accusauitq; fr̃s su
os apud patrẽ suũ crimine pessimo; Israhel autẽ.
diligebat ioseph sup omnes filios suos. eo qđ in
senectute genuisset eũ. fecitq; ei tunicã polymi
tam. Videntes autẽ fr̃s ei. qđ a patre plus cunctis
filiis amaret. oderant eũ nec poterant ei quic
quã pacifice loqui. Accidit quoq; ut uisũ som
nium referret fratribus suis. Quae causa. maioris
odii seminarium fuit; Dixitq; ad eos; Audite som
nium meũ qđ uidi; putabam ligare nos manipu
los in agro. et quasi consurgere manipulum meũ
& stare. uros q; manipulos circũstantes. adorare
manipulum meum; Responderunt fr̃s ei; Num
quid rex nor̃ eris aut subiciemur dicioni tuae.
Haec ergo causa somniorũ atq; sermonũ. inuidiae
et odii fomite ministrauit; aliud quoq; uidit som
niũ. qđ narrans fratribus ait. Vidi p somnium
quasi solem et lunã & stellas undecim adorare me.

adorãt

Würzbg UB. M. p. th. f. 23, fol. 91r

tabernaculo. sic tolletis; fecerunt q; filii isrt & col
legerunt alius plus. alius minus, & mensi sunt ad
mensuram gomor. nec qui plus collegerat am
pluus. nec qui minus parauerat reppert minus. sed sin
guli iuxta id quod edere poterant congregauerunt,
Dixitq; moyses ad eos; Nullus relinquat exeo imma
ne; Qui non audierunt eum. sed dimiserunt quidam
exeis usq; mane. & scatere cepit uermibus atq; compu
truit; & iratus ē moyses contra eos. Colligebant
autem mane singuli. quantum sufficere poterat ad
uescendum; cumq; incaluisset liquefiebat; indie uero
sexta colligerunt cybos duplices. Idest duo gomor
p singulos homines; Venerunt autem omnes p̄n
cipes multitudinis. & narrauerunt moysi; quiait
eis; hoc ē quod locutus est dominus; requies sabbati san
ctificata erit domino. eras quod cumq; operandū ē
facite. & que coquenda sunt coquite; Quicquid
autem reliquum fuerit. reponite usq; mane; fece
runtq; sicut p̄ceperat moyses. & non computruit.
neq; uermis inuentus est ineo; Dixitq; moyses; co
medite illud hodie. quia sabbatum ī domino. non in
uenient hodie magro; sex diebus colligite. indieautē
septimo sabbatū̄ est domino. ideireo non inuenī

an doleas restituturū. Inutroq; fidei ambiguū utrę periculū
ē. an si pecuniā neges culpa ē. si hostiā neges impietas ē. cū
pecunię fenerator illudi possit. naturę auctor. ę necessitu
dinis creditor fraudari non queat. Itaq; quāto uberior fę
noris summa. tanto grauior usura foris. Vnde ingrati de
fre ēe non possum. q̄a quod naturę cōmunis fuit reddidit.
qd grę singularis ē meruit. Quis enī cōmunē conditionē recu
set. Quis doleat sibi ppium pignꝰ ereptū. cū adsolatiū nr̄i filii
ū suū unicū pnob pat̄ tradiderit ad mortē. quis exceptū se
putet ēe debere a conditione moriendi. q̄ non sit exceptꝰ con
ditione nascendi. Magnū pietatis mysteriū. ut mors corpo
ris nec in xp̄o ēet excepta. ac licet naturę dns. carnis tamen
quā susceperat legē non recusaret. Et in necesse ē mori. ul
li necesse n̄ fuit. An q̄ de seruo dicat. si eū uolo sic manere do
nec uelim. quid ultra. n̄ potuit ipse sic manere si uellet.
S. perpetuitate utę hui sibi ptiū. in sacrificiū pduc̄ isse. Q d
g mauis ē solatiū nr̄i. quā qd secdm carnē a xp̄s ē mortuus.
Aut cur ego uehemtius fleā frem. cū sciā illā mori n̄ potuisse
pietatē. Cur solus p̄ceteris fleā. quē fletus oms. Luctū dolorē
cōmunī dolore digessi. p̄sertim cū lacrimę meę nihil pfint.
urę autē lacrimę fidē astruant. cōsolationē afferant. Fleti diu
tes. a flendo pbatis nihil optulari reposita diutina ad salu
tē. cū pecunię ptio mors differri n̄ queat. a pari usu diutē in
opēq; dies supmus eripiat. Fletus senes qd in hoc liberorū sortē

Nürnberg UB, H. pp. th. f. 26 f. 12ᵃ

Würzburg UB.
M. p. th. f. 26, fol. 2r

mori licet · ne sorore relinquā · neq; uuere lubę · ne ate reuel
lar: Quid enī sine te potest ee iocundu · inq; omīs semp fuit nra
iocunditas: Aut quid diutius in hac utta degere uuat · atq; in
terris morari · in quib tamdiu iocunde uixim · quādu simul
uixim: Et si ee qd hic delectare nos posset · sine te delectare n
posset · et si quando uoluissem impense uttā pducere · tā tamen
sine te ee nollem · Hec intolerabilia · Quid enī tolerabile sine tan
to utte comite · tanto laborū meorū officiorūq; consorte · Cui ego
casū q ee tolerabilior · nec pmeditari potui · ita pauebat anim
de illo tale aliquid cogitare · non q conditionē ignorare · s; qdam
uotorū usus · sensū communis fragilitatis obduxerat · ut de illo nisi
scda omia cogitare nescirē · Denq; preme cū gui quoda atq; utinā
supmo urgerer occasu · hoc solū dolebā · quod n ipse assidéres lec
tulo · ac uotiuū m cum sca sorore partitus officiū · morientis oculo
digitis tuis claudéres · Quid optauerā · qd rependo · que uota de
ficiunt · que ministeria succedunt · Aliud pparabā · aliud exhibere
conpellor · non iā ipse ministeriū funeris · s; minister · O dura oculo
lumina · que potuistis frem uidere morientē · o inmites & aspere
man · que clausistis oculos in quib plus uidebā · O durior · ceruix que
tam lugubre onus consolabili lucę obsequio gestare potuisti · Hec
tu frī m iusti exhiberes · Hec ego ate expectabā · hec ego ate officia
desiderabā · Nunc ū ipse mee utte supstes · quod sine te solaciū capi
am · q solus merentē consolari solebas · excitare letici · mestici pro
pulsare · Quate te nunc ego frī aspicio · iā nulla m uerba referentē ·

Wienstg UB. 17. p. th. f. 26. fol. 82

Würzburg UB.

M. p. th. f. 26

fol. 8r

Abb. 231

ibim⁹ ꝙquū ē ut officiū rependam⁹ ſubeam⁹ uicē· numquā nobis
fuit uti conditio diſcretior· ſemp aut ſanitas· aut egritudo cōmu
nis· ut cū alt egreſceret· alt incurreret· cū alt reualeſceret·
uterq; conſurgeret· Quom⁹ iuſ nr̄m amiſim⁹ & nunc conſortiū
egritudinis fuit· q̄m⁹ mortis conſortiū non fuit· Tibi nunc om
nipotens ds̄ innocuā commendo animā· t hoſtiā meā offero·
cape ꝓpitius ac ſeren⁹ fr̄m mun⁹ ſacrificiū ſacdotis· hec mei
iam liba p̄mitto· In hoc ad te pignore uenio· n̄ pecuniē· ſ· uitē
pignore· ne me diuti⁹ reſidere facias tanti fenoris debitorem·
Non mediocris ē fr̄m amoris uſura· nec uilis nature ſors· quā
cumulant incrēta uirtutis· Poſſum ferre· ſi cito cogar exſol-
uere· Explicit Liber de Fris
Excessv.

INCIPIT DE RESVRRECTIONE.

VPERIORE·LIBRO·

Aliquid indulſim⁹ deſiderio· ne tamquā fer
uenti plage auſteriora adhibita medicamēta exaſperarent
magis quā lenirent dolorē· ſimul q̄a frēm ſepius allocuti ſu
m⁹ & oculis tenebam⁹ abſurdū n̄ fuit relaxare pauliſp affec
tum nature q̄ lacrimis magis paſcit· fletib⁹ delinit· ſtupore de
figitur· Mollis enī & tenera ſpecies ē & forma pietatis· nihil in
ſolens amat· nil inmite· nil durū· ferendo aut̄ pbāt patientia
quam reſiſtendo· Ergo quia dudū dies mortis int̄ lacrimabiles
aſpectus debuit animū inclinare fraternū q̄ totū tenebat· nunc

Würzbg UB., Mpthf.26, fol. 16r

M. p. th. f. 26
(Ambrosius, Theodor v. Heury)

INCIPIT LIBER SCI AMBROSII DE FIDE

GDUXIMUS FRem dilectissimi hostiū meū. hostiū inconta minatā. hostiū deo placentē. dominum & frem meū sanctū. Meminerā quippe eū ee mortalē. nec fefellit opinio. s; sup abundauit grā. hinc; nihil habeo quod querar. s; habeo in quo dō grās agam. qa semp ob tanū. ut si que pturbationes uel ecclium. t me manē rent. in me pti ac meā recidereint domū. Deo igitur grās. qui in hoc omnium meu cū omia motib sint suspecta barbaricis. cōmunē merorē pauco dolore finiegi. & in me conūsū ē quicquid timebam omīs. atq; utinā hic consummatū sit. ut dolor meus publica doloris redeptio sit. Nihil quidē habui fris carissimi in reb humanis. tanto frē pciosi. nihil amabili. nihil cari. S; pstant priuatis publica. Ipsi. qq; siquis sententiā scisciatarē. malle occidi. paluis. quā si bi uiuere. Ipter enī pomib scdm carnē xps ē mortuus. ut non nobis solis uiuere discerem. Accedit illud. qd ingratus diuinitatē ee n possū. Letandu ē enī magis qd talē frem habuerim. quā dolendū qd frem amiserī. Illud enī mun. hoc debitū ē. Hinc; pfunctus sū quādiu licuit. cōmisso in fenore. Cui deposuit pigi. recepit. Nihil int ē utrū habuiresdepositū.

Wien 26, 43
M. p. th. f. 26

complexus palmites suos gemmare cōspexerit · uulto
presule nascentib; fructib; auras tēperat sic ipse testat
dūs · uinea mea ē incōspectu meo · mille ⁊ ducenta qui
seruant fructū ei. Supra aut sexaginta potentes icir-
cuitu ppaginis ei structus armatos ensib; ac eruditos p
uiarib; disciplinis · hic admille ducentos creū numer⁹.
Vbi creū ⁊ fruct⁹ · qr q̄ scior · quisq; eo muniaor; Sic hel-
seus ppha exercitū anglox p̄sidio s ad ēē monstrauit ·
sic ihc naue ducē milicie celestis agnoū · Possunt igit̄
fructum in nob custodire · qui possunt etiam militare p nob ·
Vobis aut̄ uirgines scē speciale p̄sidium ē · que pudore
intemerato, sacrum dñi seruatis cubile · Hq; mirum si puo
bis angeli militant · que anglox moribus militatis · Merēt̄
eox p̄sidium castitas uirginalis · quox uitam meretur · Et
quid plurib; exequar laudem castitatis · Castitas etiam
angelum fecit · qui ea seruauit angelus ē · qui pdidit dia
bolus; Hinc religio etiā nom̄ accepit; Virgo ē que deo
nubit · meretrix que deos fecit; Nam de resurrectione qd
dicā · cuius p̄mia iam teneris · in resurrectione aut̄ neq;
nubunt neq; ducunt uxores · si; erunt sicut angli in qd
in celo; Q d' nob pmittit̄ · uob p̄sto ē · uotorūq; nrox usus
apud uos; De hoc mundo estis · ac ñ ehs in hoc mundo ·
sclm uos habere meruit · tenere ñ potuit; Q uā p̄clarum
ē anglos ppt̄ intemperantiā suā in sclm cecidisse de celo ·

Würzburg UB. Mp.th.f. 26. fol. 87v

Explicit lib. i.
In cipit lib scdus
De Virginib;.

SUPERIORE LIBRO quantum uirginitatis munꝰ sit uoluimus· nꝫ enim potuimꝰ explicare· ut ꝑ se celestis gr̃a muneris inuitet legentẽ· 7 decundo libro uirginem institui docere· & tanquam competentium ꝑceptoꝝ magisteriis erudire· Sꝫ qm̃ nos infirmi ad monendum sumꝰ· & imparesꝰ addocendum· debet enī is q̄ docet supᵉ eum q̄ docetᵉ excellere· ne uel susceptū deseruisse munꝰ· uel nob̄ arrogasse ampliusꝰ uideremᵉ exemplisꝰ potꝰ quā ꝑceptisꝰ putauimꝰ imbuendam· licet ampliusꝰ ꝓficiatur exemplo· qm̃ nec difficile qd̄ iam factū ẽ estimatᵉ· & utile qd̄ ꝓbatum & religiosum qd̄ hereditario quodam patīnę uirtutis usu innosꝰ ẽ successionꝫ infusum· Quod si quis nosꝰ ꝑsumptionis arguit· arguat potiusꝰ sedulitatisꝰ· q̄a rogantib; uirginib; ne hoc quidē putaui negandū· 7 Malui enī me in periculum deducꝫ pudoris quā non obsequi uoluntati earum· quarū studius etiā dꝰ nr̄ placido se indulget assensu· Sꝫ neq; ꝑsumptio notari potestꝰ· qm̃ cum haberent unde discerent· affectū potꝰ quā magisteriū quę sier̄ meū· & excusari sedulitasꝰ· qm̃ cū haberent auctoritatē martyris· ad obseruantiam disciplinę· nꝫ supfluū iudicaui

Würzb. UB. M.p.th.f. 26, fol. 90v

Incipit Translatio Sci Benedicti Ab
Cum gens Bais.

Hæc narratio hab
in seculo II. fol. 25
Act. SS. Mabillon.

Longobardorū diu infidelitatis sue tenebris
carere noluisset. & uugū dnu ferre detrectans.
cos qui ferebant impugnare decreuisset. Italiam
uenit nominis xpiani impugnandi gra. et suo ea do
minio subiugandi; Cui incolas occultū di iudicū. ei
mucronu tradidit feriendos; Que gens longe late q; sue
cedis extendens crudelitate beneuentana aggressa e
expugnare puncta. Cui urbes terre coequans. mo
nasteria uillasq; populans. n minimas xpianoz strage
dedit. Oues enī dnicas ab ouilib; excluſas diuersa
cede laceranſ. ouilia dnu euertebat. ita ut in here
mu uastitate loca prius desiderabilia conuersa uide
rent. Vnde inter cetera facinora sua. monasteriū
eximi patris benedicti depopulans. rebus omib; inhabi
tabile reddidit. Quod quom acciderit. legenti beati
gregorii scdm dialogoz. librū clarū est. q omia hui
sciſſimi uiri opera claro stilo psecut. inter ceta narrat
eū spū pphetie cognouisse atq; prenunciasse. ablatis reb;
omib; idem monasteriū euersū iri; Hac ttaq; patrata
euersione. & multis effluentib; annorū curriculis. idem
locus adheremū redactus. cepit ee ferarū. qui pri fuerat
habitatio hominū. usq; quo regni francorū gubnacula

Würzbg UB., Mp th f. 26. fol. 196²

Atq; uolens tenerū securū reddere fetū /
Cautior ignarū sic pmonet insidiarū;
Ire solent pecor circū stabulata minor
Nocte dieq; ferē. qs hac licet arte cauere;
Ni pri aspecto nulli reserare memento;
Iam ille abscessit; lupus ac mox ostia pssit
Astute mitis / simulata uoce parentis;
Sed primas eui fat. inania tricas /
Sentio qppe dolū nec fallor imagine uocis
Que factū refert. ita uade. nihilq; moreris /
Qualis ab affectu qd diuinissim es tu;
Non ad es ut lacte. sed; meinet ut impbe mactes;
Cuiquam qd intulisse lesionis Si oscit ueracit
Est sis / Quamuis reusa pax ligarit ambos
Non inter bene fidos notes amicos;
Quida ura frequens obeundo domestica serpes.
Cui sa decidui cū soluesset qq; cruoris
Et mixtum pasci. cepit les postea nasci
Donec innocuū pdit uindicta colubrū /
Latebriq; sui fugat ipsū plaga securis;
Non p multa nimis substantia fluxe berilis /
Quod fecit fieri cuius discessio lesit;
Hec dns tande rogat indulge minantē.
Crimine q uerso redeat fortuna reuerso;
Ille refert. mente qa penitet ecce dolentē
Uoco; si; tergo du ferri stigmata cerno.
Non spondebo fide fiunt ame q data pride;
Si cōmodari fortiori qppiam. / Desi scienter de
Patri re pdita. Et uerba nulla sunt t ludibrio /
Facto bidentis cōsonentis agruo.
Flagitat hac modū ceruus cōmoda unū
Trucece cereri. pfiat repore meris
Testante lupo q debita redderet ulti;
Spondet uicinū n spome timens mumc
Quo deserto sic dixit p modo cerno;
Temp ut exposcet mea qs m fenora soluet
Siluas q planos tua pmeat ungula campos
Noscet cē lup sub cade lege solutus;
Se ferret haud cert memet fallacia uana.
Non absq; causa puocabis hostiles q caeti
Sua qescentes cū spome uideri. / si; hunc es
Letus; Na finis utriq; constat incertus.
Dū palpebrā caruisset tegmine quida
Fronte capilloq; / paruū dedit impba mo
Usca si; adsiduū / gestuerat ille qd ultu
Ire nec insontē parcebat tundere ru
Ornat refugā morti dimittere muscam
Rasit at illa uagā deuitans callida palmā.
Irritaq; uirū; tunc frendens demq; diru.
Has iacet ille minas. qd me mortā fatigas
Actic t fert mea decetera letum.
Ab altero qd n t fert irrogatū Ut nemine phoc
Lacessas cauendū. Nam iure sustines malū /
Qd inchoatū Constabat ate debitore fenerati.
Quitante ferit se uulpe ciconia tectis
Successit / creperas hospe cui ptulit escas.
Ati insigni diffusas mentre carni /
Sic ut aui longe n ausset mandere rostro /

Würzbg UB. Mp.th.f.26

Abb. 230 b

Si diu uixerat corpore suo ingebat robor
emq; sepe cani[s] [illegible] iuuenilib; anni
complacanat [illegible]; si ia uergenti meu
ue lep[us] appr[o]ch[ia]t de dentib; exilit eius.
Atq; pingente campu ludendo sequente
[illegible] hunc ure[n]s. mulc[e]bat herile
Capbrat q[uam] q[uam] qsi uis rocul[us] mouit
erruit [illegible]
[illegible] mortua
[illegible]
[illegible] fuerat p fortia q[ue]la placet
[illegible]
Hec q[uo]d su placeat, nihil e q[uo]d non [illegible]
[illegible]
id e cui sup abundat SYLLABA.

Anguis [illegible] fiendi Despet. ut solus labore.
[illegible] parump. Scient q[uo]d [illegible] abter.
Assuduc [illegible] mortis patiendo pauores.
Cu senecta uita uellent abrupere uita
ua pferr[e] [illegible] stagnu glomerant ad ora.
[illegible]
[illegible] quoq; strepitu trepidefactu.
[illegible] obscurat se [illegible]
[illegible] e un[us] lepor a [illegible] ecce minoru
Nos qq. [illegible] g se nemo tanget
[illegible] fendo nocu[er]e mox sporte sua [illegible]
Q[uo]q; libens id sit [illegible] q[uo]d [illegible]
[illegible]
[illegible] cum due syllabe desunt.

Obtemperent parentib; sint Decus meret debite
laudis. Vtq; ducet nullius ream timoris;
hinc audite fabellam.

Pascua p partu repetens na capra [illegible]

Würzburg UB., Mp th f. 26

Würzb UB. Hptkf. 26

Würzb. UB. M.p.th.f. 41, fol. 2r

tres edos. alius tres tortas panis. & alius sportam uini; cui q te salutauerint. dabunt tibi duos pa
nes. quos pries denarium eorū; Posthæc uenies in
collem dñi ubi est statio philistinorū. & cū ingressus
fueris ibi urbē. obuiū habebis gregē pphetarum
descendentiū de excelso. & ante eos psalterium
et tympanū. & tibiā & cytharā. ipsosq; pphetan
tes; et insilit in te spūs dñi. et pphetabis cū eis.
& mutaberis in uirū aliū; quando ergo euenerint
signa hæc omnia tibi. fac quę cui q inuenerit ma
nus tua. quia dñs tecū est; et descendes ante me in gal
gala. ego quippe descendā ad te ut offeras holocau
ste. & immoles pacifica uictimas; septē diebus exspec
tabis donec uenia ad te. & ostendā tibi quæ facias;
itaq; cū uertisset humerū suū. ut mutaret eum de
aliud. & euenerunt oīa signa hæc in die illa; uenerunt
q; ad pdictū collē. & ecce cuneus pphetarū obuius
ei. & insiluit sup eū spūs dñi & pphetauit in medio eo
rum. audientes aut oēs qui nouerāt eū. heri & nudius ter
tius. quod esset cū pphetis. & prophetassent dicebant

ere. et dos. alius mes tecum pa[illegible] ... ra
na unus; quique salutabunt te dabunt tibi duos pa
nes. et accipies de manu eorum; Posthæc venies in
collem dñi ubi est statio philistinorum. et cum ingressus
fueris ibi urbem. obuiabit tibi grex prophetarum
descendentium de excelso. et ante eos psalterium
et tympanum. et tibia. et cythara. ipsosque prophetan
tes; et insiliet in te spūs dñi. et prophetabis cum eis.
et mutabere in uirum alium; quando ergo euenerint
signa hæc omnia tibi. fac quæcunque inuenerit ma
nus tua. quia dñs tecum est; et descendes ante me in gal
gala. ego quippe descendam ad te ut offeram holocau
ma. et immolem victimas pacificas. uctimis septem diebus exspec
tabis donec ueniam ad te. et ostendam tibi quæ facias;
Factumque est ut conuerteret humerum suum [illegible] ut
alium. et uenerunt oma signa hæc in die illa; uenerat
que illuc in colle. et ecce chorus prophetarum obuiam
ei. et insiliit super eum spūs dñi. et prophetauit in medio eo
rum. Videntes autem omnes qui nouerant eum heri et nudius tertius
cum. quod esset cum prophetis. et prophetare cœperunt

M.p.th.f. 41 2r

isrt; ecce audiui uocem uram iuxta omnia quæ
locuti estis ad me. & constituti super uos regem. & nunc
rex graditur ante uos; Ego autē senui. & incanui;
porro filii mei uobiscum sunt; Itaq. conuersatus
coram uobis ab adulescentia mea. usq. ad diem
hanc. Ecce presto sum. loquimini de me coram dnō.
& coram xpō eius. utrum bouem cuius quā tulerim an asinum. si quē piam calumniatus sum. si oppressi aliquē. si de manu cuius quā munus accepi. & contemnā illud. hodie restituam que uobis; & dixerunt;
non es calumniatus nos neq. oppressisti. neq. cuiquam
listi de manu alicuius quicquam; dixitq. ad eos;
testis dns est aduersus uos. & testis xps est in die hac
quia non inueneritis in manu mea quicquam. & dixerunt. testis; & ait samuhel ad populū; dns qui fecit moysen. & aaron. & eduxit patres nros de terra egypti; Nunc ergo state ut iudicio contendā
presto ē.
aduersus uos coram dnō. de omnib; misericordiis
dni quas fecit nobiscū. & cū patribus nris. Quomodo ingressus est iacob in egyptū. & cōmorati sunt

Würzburg UB. M.p.th.f. 41. fol. 4v

isrt; ecce audiui uocem uram iuxta omnia qua
locuti estis ad me. & constitui super uos regem. & nunc
rex graditur ante uos; ego autem senui. & incanui;
porro filii mei uobiscum sunt; & ego conuersatus
coram uobis ab adulescentia mea usq; ad diem
hanc ecce presto sum. loquimini de me coram dño
& coram xpo eius. utrum bouem cuius quatulem
cunq; asinum. siquem piam calumniatus sum. siquem
si aliquem fefellerim. si de manu cuiusquam munus accepi. & con
demnabo illud hodie & restituam uobis; & dixerunt;
non es calumniatus nos neq; oppressisti nec quic
quam tulisti de manu alicuius qui piam; dixitq; ad eos;
testis dns est aduersus uos. & testis xps est in die hac
quia non inuenerunt in manu mea quippiam. & dix
erunt testis; & ait samuhel ad populu; dns qui fe
cit moysen & aaron. & eduxit patres nros de terra
egypti; pr. ad o. e.
Nunc ergo state ut iudicio contendam
aduersus uos coram dño: de omnib; misericordiis
dni quas fecit uobiscu. & cu patribus uris. quomo
do ingressus est iacob in egyptu. & comorati sunt

M.p.th. f. 41 4v

& tradet uos inmanus mas; cuergo surrexisset philisteus uenire & adpropinquare contra dauid festinauit dauid & cucurrit adpugnā ex aduerso philistei & misit manū suam imperā tulit q; unū lapidem & funda iecit & percussit philisteū infronte & infixus ē lapis infronte eius & cecidit infaciem suā sup terrā; Preua luit q; dauid aduersū philisteū infunda & lapide & percussit philisteū interfecit; Cūq; gladiū non haberet inmanu dauid cucurrit & stetit supphilisteū & tulit gladiū eius & educxit de uagina sua & interfecit eū & precidit q; caput eius; uidentes aūt philistei qd mortuus esset fortissimus eorū pugnator fugerunt; & consurgentes uiri israel & iuda uoce ferentes & persequti philisteos usque dū uenirent ad uallē & usq; ad portas accaron; Ceciderunt q; uulnerati de philistheis multi per uiam que ducit gath & usq; accaron; & reuertentes filii israel post quā persecuti fuerant philistheos multerunt castra eorum;

Wien, NB. H. p. 11. f. 41. fol. 20a

Würzb. UB. M.p.th.f. 41. fol. 54a

aūt dd recabb & baane fratres eius filii rem
mon berothite · dixit adeos; viuit dns qui eru
it animā meam de omni angustia · quo eū
qui adnuntiauerat mihi · & dixerat mortuus
est saul · qui putabat se prospera nuntiare ·
tenui & occidi in sicelech · cui oportebat me
dare mercedem pro nuntio · quanto magis cum
homines impii interfecerint uirū innoxiū ·
in domo sua sup lectum suum · Num̄ queram
sanguinē eius de manu urā · & auferam uos de
terra · Precepit itaq; dd pueris suis & interfe
cerunt eos · precidentes q; manus & pedes eo
rū · suspenderunt eos sup piscinā in hebron ;
caput aūt hisboseth tulerunt · & sepelierunt
in sepulchro abner in hebron ; & uenerunt
uniuersę tribus israhel ad dd in hebron dicentes ·
ecce nos os tuū & caro tua sumus · sed & heri &
nudius tertius cū esset saul rex sup nos · tu qui
educens & reducens israhel ; dixit aūt dns ad te ;
tu pasces populū meū israhel · & tu eris dux sup israhel ;

dñe dñ tu es dñs & uerba tua erunt uera · locutus
es ẽ ad seruũ tuũ bona hæc · incipe igitur & be
nedic domui seruitui tui ut sit in sempiternũ cora
te · quia tu dñe dñs locutus es & benedictione
tua benedicetur domus serui tui in sempiter
num · factum est autẽ post hæc · percussit dd phy
listeos & humiliauit eos · & tulit dd frenum tribu
ti de manu philistiim · & percussit moab · & mensus est
eos funiculo · eo quasi terræ · Mensus est autẽ duos
funiculos unũ ad occidendũ · & unũ ad uiuificandũ ·
factusq ẽ moab dd seruiens & tributo · Et percussit
dd adadezer filiũ roob regem soba · quando pfe
ctus est ut dominaretur sup flumen euphraten ·
& captus dd ex parte eius mille septingentos equi
tes · & uiginti milia peditũ · subnerauit omnes
iugales curruũ · dereliquit autẽ exc̃ centũ curru
cenerunt qũ syria damasco ut præsidium ferrent a d
adezer regi soba · & percussit dd de syria uiginti duo
milia uirorũ · & posuit dd præsidium in syria damasci
factaq est syria dd seruiens & tributo · seruabatq

[illegible]ſenī euentuſeſt p[illegible] hunc nunc illū
conſumet gladius; Conforta bellatore tuos,
aduerſū urbem ut deſtruas eā & exhortare eos;
Audiuit autē uxor uriæ qđ mortuus eſſet uir ſuus
ſuus & planxit eū; Tranſacto q luctu miſit dd
& introduxit eā in domū ſuā & facta eſt ei uxor;
Displicuit aūt q ei filiū & diſplicuit uerbū hoc qđ fece
rat dd coram dnō; Miſit ergo dns nathan ad dd,
quicū uenisſ & ad eū dixit ei; reſponde mihi iudi
cū; duo uiri erant in ciuitate una unus diues
& alius pauper; diues habebat oues & boues plur
mos ualde pauper aūt nihil habebat omino præ
ter ouem unā paruulam quā emerat & nutrierat
& quæ creuerat apud eū cum filiis eius simul de
pane illius comedens & de calice eius bibens & in sinu
illius dormiens erat q illi sicut filia; Cū aūt pe
regrinus quidam uenisſ & addiuitē parcens ille
sumere de ouib; & de bubus suis ut exhiberet con
uiuiū peregrino illi qui uenerat ad se; Tulit ouē
uiri pauperis & ppauit conuiuiū homini qui

Würzb. Univ. M. p. th. f. 41, fol. 61

puluſ quer̃ cũeo uocessuaſ & plnxerunt donec
deficerent ineiſ lacrumę; ſiquidem & duę uxoreſ dd
captiuę ducte fúerant ahinoḥem hiezrahelitesſ
& abigail uxor nabal carmeli; & contriſtatuſ eſt
dauid ualde; Volebat enim populuſ eum lapi
dare. quia amara erat anima unuſ cuiuſq.
uiri ſup filiuſ ſuiſ & filiabuſ; Confortatuſe
aut dauid in domino deo ſuo, & ait ad abi
athâr ſacerdotem filium abḥimelech; applica
ad me ephôt; & adplicuit abiathar ephot ad
dd; & conſuluit dd dnm dicens: ꝑſequar latrun
culoſ iſtoſ annon & conprehendã eoſ dixit q.
ei: ꝑſequere; ſine dubio eñi conprehendeſ eoſ
& excucieſ p̃dã; Abiit ergo dd ipſe & ſe ſcenti
uiri quierant cũeo & uenerunt uſq. ad tor
rentẽ beſor. & laſſiquidẽ ſubſtiterant; per
ſecutuſ e aut dd amalechitaſ ipſe & quadrin
gentiuiri; ſubſtiterant eñi ducenti quilaſſi
tranſire ñ poterant torrentẽ beſor; & inue
nerunt uirũ ægꝛptiũ in agro & adduxerunt

Lünzeg UB. Mpth.f. 41. fol. 42v

pulus quer. cũeo uocessuus & plunxerunt donec
deficerent mei lucrimę ; siquidem & duę uxores dd
captiuę ducte fuerant achinoem hiezrahelitis
& abigail uxor nabal carmeli ; & coarctatus est
dauid nalde ; Volebat enim populus eum lapi
dare ; quia amara erat anima unius cuiusq.
uum sup filiis suis & filiabus ; Confortatus e
aut dauid in domino deo suo, & ait ad abi
athar sacerdotem filium abimelech ; applica
ad me ephor ; & adplicuit abiathar ephor ad
dd ; & consuluit dd dnm dicens ; psequar latrun
culos istos annon & comprehendam eos ; dixit q.
ei ; psequere ; sine dubio eni comprehendes eos
& excucies pdã ; Abiit ergo dd & se ipse scem
uiri quierant cũeo & uenerunt usq. ad tor
rentẽ besor & lassi quidẽ substiterant ; per
secutus e aut dd amalechitis ipse & quadrin
gentuum ; substiterunt eni ducenti qui lassi
transire nipoterant torrentẽ besor ; & inue
nerunt uiri egrptiũ in agro & adduxerunt

M. p. th. f. 41 42v

Würzburg UB. M.p.th.f. 41, fol. 65r

[illegible] in conspectu solis;
Et dix dd adnathan, peccauit dno; dixitq; nathan ad
dd; quo penitet te dns quoq; transtulit pecca
tu tuu non morieris; ueruntam quo blasphema
re fecisti inimicos dni ppt uerbum hoc filius qui nat
est tibi morte morietur; & reuersus est nathan
in domum suã; Percussit q; dns paruulu quẽ pe
pererat uxor uriæ dd; & desperatus est depre
catusq; est dd dnm̃ pparuulo & ieunauit dd
ieunio & ingressus seorsum iacuit sup terram;
Uenerunt aũt seniores dom eius co gente seu
int surger & de terra; qui nolutt neq; comedit
cũ eis cibũ; Accidit aũt die septima ut moreret
infans; Timuerunt q; serui dauid nuntiare
ei quod mortuus esset paruulus; Dixerunt
enim; ecce cũ paruulus adhuc uiueret locu
loquebamur ad eum & non audiebat uocem
nr̃am quanto magis si dixerimus mortuus
ẽ puer se affliget. Cũ ergo audisset da
uid seruos suos intellexit qd mortuus esset infan

Abb. 224

absit absit hocame; Nonpræceptto neq demolior;
Nonne sesic habet res sed homo demonte effra
im siba filius boeri cognomine. leuauit
manum sua contra regem dauid; Tradite illū
solum: et recedimus acuitate; Et ait muli
er ad ioab; Ecce caput eius mittetur adte
per murum; Ingressa est ergo ad omnem
populū: et locuta est eis sapienter; Qui ab
scisum caput siba filii boeri; pieceruntad
ad ioab; Et ille cecinit tuba: et recesserun
a burbe. unus quisq in tabernacula sua;
Ioab aut reuersus est in hierusalem ad regē;
Fuit aut ioab sup omnē exercitum israhel:
banaias aut filius ioiade sup cerethēos et
pheletheos: Aduram uero sup tributa; Porro
osa fath filius ahiluth a commentarius; Siba
aut scriba: sadoc uero et abiathar sacerdotes;
Hira aut iairites erat sacerdos dd; Factaest
quoq fames in diebus dd trib annis iugiter:

Würzburg UB. Mp.th.f. 41. fol. 84v

[illegible] absit
absit hoc a me; non percipio neq; demolior
Non re sic habet rex sed homo de monte effra
im sibi filius bochri cognomine. leuauit
manum suam contra regem dauid; tradite illum
solum: et recedimus a ciuitate; Et ait mulier ad ioab; Ecce caput eius mittetur ad te
per murum; Ingressa est ergo ad omnem
populum: et locuta est eis sapienter; Quia
scissum caput sibe filii bochri; precerunt
ad ioab; et ille cecinit tuba: et recesserunt
a urbe. unusquisq; in tabernacula sua;
ioab aut reuersus est in hierusalem ad regem
Sun aut ioab super omnem exercitum israhel:
banaias aut filius ioiade super cerethheos et
pheletheos: Adoram uero super tributa; Sa-
uses scribe filius ahiliud a commentarius; Sa-
ias aut sacerdos hebiathar sacerdotes;
hira aut; iairites erat sacerdos dd; Facta est
quoq; fames in diebus dd tribus annis sugge-

M. p. th. f. 41 84v

O ęterne ęlorum terre[illegible] ꝺñe angelo [illegible] lux [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] tui redemisti sanguine [illegible] callidi seductoris

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sed que extrema ñ ual& uincere · de precipuis actibus ñ audeat
superbire Ecce bone uite repressione me necessitate compulsus.
dñ monstrare qualis esse debeat pastor euangelio
Pul&rum de puyci hominē pictor fecisse · alios q; ad p fectionis
limen dirigo · quia dum ne delectorium flustribus uersor ·
Sed tu mihi queso uite naufragio orationis tue me tabula sus
tinē · ut qui pondus proprium deprimat tua me merito
manus leuet ·

HP KANBEP + OC AHY ETA OYA APXIEPEYCIN HP · CEPYIOY ·
Nauta rudis pelagi ut seuit ereptus ab undis
Inportuum ueniens pectora leta tenet
Sic scriptor fessus calamum sub calce laboris
Deponens habeat pectora leta satis
Me dō dicat gratis prosospite uita
proque labor is agat iste fauore que ·

P

plano Quisq; deo dicat grates prosospite uita

Würzb. UB., Mp.th.f. 42, fol. 101v

Abb. 228a

Mp. th. f. 45

& quia ...

... ecclesiam dño.

Oratio ... in sabbato sco.

gunderi, engizo semper

Dsqui hanc sacratissimā nocte glorianti dominice resurrectionis
inlustras: conserua innouā familiā tuā pgeniem adopti
quem onus spūm dedisti ut corpore & mente renouati puram
tibi exibeam seruitutem. p. Indie aduen...
Concede qsumps ds ut quia resurrectionis dominice
sollemnia colim. inuocatione tui spūs amorte animar
resurgam. p. Omnis sonus cantilene tristiam fit. Sonorita somnium
Dsqui ad eternā uitā in xpi resurrectione nos repa
Magdeburgia
rasti erige ad consedentem in dexteram tuam nre salutis
auctore ut qui iudicandus aduenit pro iudicatus
aduenias ihs xps
Prs qsumps ds ut qui pascha festa pegim hac tela largian
temo rib; & ut tota mea. p. dm. ihm xpm
ne sd

post resurre

... hobas. uiu possessas cū seruis ...

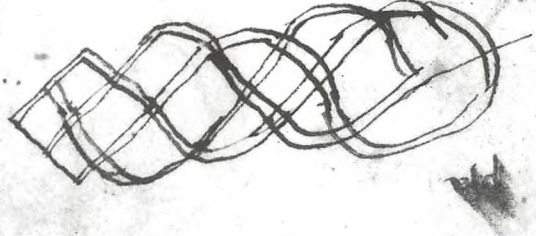

... hobas. uiu possessas cū seruis ...

h. s

Wünzburg UB. Mp.th.f. 45. fol. 1r

Omnis honor gloria

Sonorias omnium dominum laudate

Wien, ÖNB. Mkf 45. fol. 73v

Oremus pomni gradu eccleſie, ſacerdotes,
p̄ paſtore nostro; beatus quem elegit
p̄ rege nostro. dñe ſaluum rēgem.
p̄ cunctis populo christiano; ſaluum fac populum.
p̄ pace et unitate ecclesie, fiat pax inuocantes

p̄ fratribus & sororibus nostris; propter fratres
p̄ter agentibus; odñe saluum fac odñe
p̄ nauigantibus; exaudinos deus salutaris noster;
p̄ aduersantibus & calumniantibus nobis; dñe exp̄e
p̄ discordantibus; pax dei que exsuperat
p̄ penitentibus; conuertere dñe
p̄ omnibus elemosinis facientibus; dispersit dñe
p̄ fidelibus defunctis; requiē
mitte eis dñe;

M. p. th. f. 50. fol. 12
Würzbg UB.

Würzburg UB

M. p. th. f. 50

fol. 2ᵛᵉ 1ʳ

quiprimo hiſamaria condrauſ nunc hale xan
dria. porro caput deiero ſolimis adſemeiae
urbem emiſſam delatum.

E II ꝺ. ſep. Nat̄ ſci Paulini. epi. intreu̇.

XVI. F Kl. Sep. HABET. DIES. XXX. Epacte ponunt.
Sep. ſci briſcimar. ⁊ dedicat̄ baſlice ſci kiliani.

V. G IIII. Sep. Nat̄ ſci luſtini. epi. lugd. ⁊ Antonini cef.

A III. Sep. Nat̄ ſci Antonii. mar̄. ſerapię uirg.

XIII. B II. Sep. Nat̄ ſci Marcelli. mar̄. In canalonno.

II. C Sep. Nat̄ ſci Quintini. Scoꝝ dies canicul finiunt.

D VIII. Sep. Zachariae prophetae magni cfeſ. Sci

X. E VII. Sep. Sci chlodo aldi confeſſoris. auyeliañ epiꝝ

F VI. Sep. Nazarius ſcaę digene ⁊ ceſ in eodem
che mnicomedia. mtl ſci adriani martyris cū alis xxiiij.

XVIII. G V. Sep. Natale ſcōrgonii. ⁊ Salui epi

VII. A IIII. Sep. Depſ hilarii. pp. ⁊ cf.

B III. Sep. Rome ſcōrum proti ⁊ iacinthi quierant.

XV. C II. Sep. Sci ſixti epi ⁊ cfeſſoꝝ papię ⁊ eunuchi ſcę eugenię.

IIII. D Sep. Sci liborii epi. ⁊ Philippi epi.

E XVIII. ꝺ. oct. B Rome ſci cornelii epi. cui primo oſcum
plumbatar caeſum ⁊ ſic decollatuſ eſt. cum alis.

Würzb. UB. M. p. th. f. 50. fol. 22v

Abb. 215 a

baptizabat. tentatsunt ambo aleomnio filioleon
ti consularis obeam maxime causam qua caesa
rius patrem eius xpianum fecisset. & adforum
eius ducti necsuperati. Indelncarcere reclusi.
& noctem eadem cumsacrificare nollent decol
lati atque influuio sunt lactati. quorumcorpora
uenerunt usque admare. & rejecta sunt ad
litus. atque apresbitero quodam decapuano
mine quarto Inuenta. queamo xImposita
uehiculo duxit incasam suam & curiose que
rens etiam capita Inuenit adiuncta corporib;
sepeliunt Iuxtaslem caesariam.

V VIII ID NOU Depos scī Vuillibrordi epī. et cf.) Dalmatii) Florem

VI VII ID NOU Natale scī Eusebii epi Eodē die Benedicta

VII VI ID NOU Romen natale sorum quatuor corona
tarum clauchi mcostrati sym phroniam castorii.
& sym plicii) Valentini epī) Achilleꝰ uirg.

V ID NOU Natale scī theodori martis.

IIII ID NOU Rome. depos. Scī Leonis epi)

III ID NO Natale sōmartyrum epi turonii. pro
die natale scīmennemartis.

Würzeg UB. M.p.th.f.50 . f. 29r

VIIII. K. IANI Sci Vuinbaldi. cf. Sol in capricornū.

VIII K. IANI Zosimi. Pauli. Anastasi. epi.

VII K. IANI Aduent Sci Eoboni. epi in fulda. Vigl Sci Thome apti

VI K. IANI In india Sci Thome apli passio.

V K. IANI Sci Basilei. et XXX. mar.

IIII K. IANI Deposicio scē iuuenie romę sub decio.
quae cum esset desponsata uiro pagano eugenio.
nec nubere uellet nec sacrificare. Post multa
facta mirac̄ula. Inter quae plurima ad dn̄m uirg.
adgregauerat. percussa est gladio in corde carni
fice th. lia. cho comite templorum rogatu sui
ponsi. deposita est autem. x. kalendarum earundē.

III VIII K. IANI Vigilia nata li dn̄i.

II VIII K. IANI Natale dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. et sc̄ae eugeniae
uirginis. Eodem die nat. le sc̄ę anastasiae. quae
tempore diocletiani primo diram et in mitem cus
todiam a uiro suo publio perfida In qua tamen
a chrysogono confessore xp̄i multum consolata
et confortata est. deinde a praefecto illirici In grauis
sima aeque et cruenta custodia macerata est. In qua
duobus mensibus refecta est. Cae. le. abuit et cet. p. cam.

Würzbg UB., M.p.th.f. 50, fol. 32r

Abb. 215 b

...e tempora lubrice suppositum discursib; solutis pudicitie fre
nis. Hec ē cui illa mulier de qua lucas scribit cui ingeniosa quā
dam quedā mulier in ciuitate peccatrix que quia dilexit mul
tū dimissa sunt ei peccata multa. & de qua mane surgens
aut mane prima sabbati apparuit primo marie magdalene de
qua eiecerat septē demonia. Qui ū pius & misericors erga omnes
peccatores existens ds. ihs cōpbat profecto. que ī solū omni
ū pmeruit ablutionē. & apls & oēs effecta. illis dona ē dnice
resurrectionis nuncia. Hec aut dum no primodū afflata spū nitesq;
in tutū in se rubeans ac pstinc unctē demmata ī sustinens.
ut cōpit dnm & creatorē totius humani generis in domū ue
nisse symonis qui ī uenerat uocare iustos & peccatores. ad pen
tentiā. ñ ob suorū enormitatē scelerū de sui ds ororis diffidens
clementia. pciosissimo accepto ungento ad ipsū iter fontē oci
to. pcauit gressu. cursuq; anxie clementi dm uehīgi amari
tudine cordis puberē lacrimis fontē exaggerans. & ex denq;
flenb; punctionis sui plasmatoris pedes cepit rigare capillisq;
sue deuotionis tergere. & desinentē oculis uere humilita
tis cōuere. ac mundissimo sue dilectionis ungento pun
gere. Que cū in tali deuotionis famulatu nuquā esset repu
dianda. & pter misericordē suscepta. nisi familiarianis ofla
tui sup scissimū dm caput pciosissimū liquoris effudit odo
re. in tantā aut tota dom crodonis fragrantia morē aromatū
redoleret. michi scilicet ore depmentis. pceptoris obsequiū
beneficia sue punctionis flāmā ac dilectionis feruore in
timans. ac si ipsi loquerē uerois dicens. O dne ihu xpe clemen
tissime. qui omniū scis & cordiū inspector & iudex. qui ñ uis
mortē peccatoꝝ sed magis ut uiuat & conuertat. tu ipse

Würzb. UB.

M. p. R. f. 53

Nvnc g̃ largiente dño aggrediem̃ apponere q̃l t̃ gle
ba corporis eiꝺē sc̃issime marie magdalene ad locū
i t̃ q̃ hodie uenerat̃ ẽ̃ translata sit. Anno g̃ passionis r̃ resur
rectionis dñice plus min̄ septingentesimo q̃dragesimo
nono regnante lutthowico regū pissimo. nec n̄ æ filio
ei karolo uigente pax æ pserat̃ xpi eccle. i orbe t̃ra. æ pt̃ infes
tationes gentis sarracenæ q̃ fiebant p̃cipue apud hys
paniā. eo q̃q; t̃pore parte maximā tocius burgundie ber
hardus comes nobilitate armis. copiaq; diuitiis æ pstantissi
mꝰ. ac p̃dicto regi affinitate p̃eminens iure hereditario possi
debat. habet cū illi uxor n̄ dispar natalib̄ admodū q; egregia
q̃ uir scilicet seculi intriq; plꝰ deū timens. res p̃pias largi manu dis
pensabāt eccl̃is q; pauperib̄ i pendebant. Ve hinc q̃q; ome patri
monii sui æ possessionū ad eccl̃as domos omipotentis di astrue
endas cū sūma deuotione transscripserit. potiore demq; u
xorem filio. ut p̃cipuli plꝰ deū eligerent coheredē. Edifi
cauerat aūt quā plurimas eccl̃is ac monasteria i suis latifundiis
t̃ q̃b̄ n̄ fuerant habilitauerat i eisdē do famulantes quā plurimos
diuinis ex reb̄ p̃pr̃is ut absq; ulla penuria regulariter degerent.
Sub eodē quoq; t̃pore t̃a aregr̃ franco æ quā ab eodē gerhardo
comite iobis papa romanū accersit̃ deuenit i gallias. Int̃ cetera
q̃ celebria opa q̃ exercuit. monasteria que isdē gerhardꝰ comes
edificauerat. eiꝺē p̃cipua i honore di æ genitricis ei marie
sc̃æ q; apl̃ę pet æ pauli dedicari fecit. Qui roma regressus.
multa æ pignora sc̃a. ob amore p̃dicti comitis ad loca q̃ dedi
cauerat remansimus. Post aliquā ū t̃porū curricula defi
ciente regū franco æ ualitudine. cepit gens barbara ab ultra
marinis partib̄ ueniens. punitas gallia æ punicas clades æ

Würzbg Ub. Mpthf 53

sibi met dextra gerebatur; Erat nempe excommunicatus absi
enti de pdio uetulli. Illiq; nomen Alleburgis dicebat. Cōtigit
q̄ inhora uespertina. dū monachi ccio debitū hore psoluent
exire pcullerent ut pdicta mulier sepi altare repetes.
ochas r eccām plus reuisa oratie magdalene nō obsecun
do recipcabat, pp pudore erat ei iniuq̄ q̄ ia nupta obbu
cendi maculam uir ei ipsā dimiserat. Adextremū ū
quasi uale faciens regressum accessit. ostimul r ecce
te pugillū porrigens altari. iq effectuoli memoria
sce excolitur; Subito denq; uirtute diuina tremib.
cunchis erigentes sese digni apparuit mulier extensis spe
ciosiori forme sana r incolomis reddita; Tunc clamor po
pularis psonabat intota eccla. sca maria magdalena mi
gila; Igit uir dda oculos ad ymmensum. Amunicipio cog
nomīto castellulo adpdictū monasterium uenies. cum ei
ductor suus diceret. ias se uidere eccliam adquā tendebā
eccliam dicens; O sca maria magdalena. si aliquotes
cōtigerit dño miserante me uidere tuale tuę eccle.
lico apti sunt oculi ei r qd optabat miluario adhuc in
tiacente consecutus est; Incip Vita Sci

Peregrini Confessoris. Qui
dño hro ihv xpo. apud iudeam uiribus bene
amyn accuitate ramata. cōfluebat adeū
multa turba iudeox. deferens ei que necessa
ria erat admanducandū r bibendū. simulq;
audire desiderans. que ad animarū pfectum
salutē; In cui medio uenit adeū ex sup dicta turba
accuitate qdā nobilissim iudeox. nomine Marcell

Würzbg UB. Rpthk 53

cadnca fragilis scti p̄ponentes gaudia soliq; dō pla
cere cupientes ipsi se mancipatui ēmittebam; Hiis
ita gestis ipse dux ōmis pl̄s ei acceperūt benedicti
onē a glōsissimo p̄sule marciale: & reūsi sūt uñq̄q:
in domū suā benedicentes dnm; Habebat aū ille dux
p̄cipatū a fluuio rodano usq; adoceanū mare pos-
sidens omnē circaligeri in regionē omneq; eqta-
nam seu uniuersū gothorum gentē, Rex tam
non uocabat qā nemo sibi hoc nomen uendica
bat nisi solūm nero qui romanū unctū p̄cipatum
tenebat, Venuq; ex eo tempore q̄ sacri baptismatis mi-
nus religionē cū femina nē pollut tenens castita
tem mentis & corporis usq; in diē obitus sui, Ōmib⁹
etiā sibi allatis delectabilib⁹ alimentis nihil prius ore
tangebat ante q̄m decima pars ex pauperib⁹ dispdiret;
Sed ista interim omittentes ad ea unde paululum
digressi sumus reuertam̄ miracula signa q̄ p̄ gr̄ā
dignata ē p̄beatum p̄sulē ipso adhuc uiuente ope
rari; Inburdegala ciuitate erat q̄dā comes nomine
sigibtus q̄ grauat a morbo paralysi torquebat, Audi
ens aū q̄ stephanus dux oma templa idolor̄ p̄ce
pisset subuerti & ecclesias longe lateq; a pfidis
uocauit ad se coniugem suā nomine benedictā & dixit ei
Cur non pgis dulcissima coniux ad hominē dī cui oratione
non solū fugant omnia infirmitatū & dolor̄ genera sed etiā
ipsi mortui ab inferis reuocati postea uiuunt Ego nri
hoc non possum facere Vnde audi consiliū meū & acci
pe auri libras xx v. & argenti sufficiens & pge ad hominē

Würzbg UB. Mp th f. 53

dñē: cēperamꝰ. Hec cñ de moribꝰ tractat. Porro de rethori
ca. Natura. usus. doctrina. De grāmatica. lectio. enarratio. emen-
datio. iudiciū. De dialectica. Proporno. assūptio. pbatio. cluso.
S; ut hec oēs uelut patrant. subicio figurā. pquā discꝰ ad u
tas qđ uidisti pceptuā. z pgressus nr ad hanc clausulā.
explicit dialogvs. svper. avctores. confectꝰ.
expersona magistri. et discipvli.

Incipit Servivs

Servivs Honoratꝰ aquilino salutē. Vtinaꝫ syllabarū
natās sic ꝓposuerās burr lucidq; digessi. In qua re mea
audacia tuo defendat umpio. Hī hoc opus arduū dū uelut fici
le. ac pse patens multa reliqrt difficilꝰ reddiderāt. Quāquā ma
one legere. z syllabe ī donati artꝫ habeam tm. Buiandi causa
aliq echis decerpsim. que ad scientā metroꝝ pficꝰ edim.
Ig pmas syllabas omiū parciū orationis duobꝰ modis ꝛsideram
natā. z positiōe. Natā ipsata ē. Hā aut duo ꝛgo. syllaba longa ī
cognoscit. ut ae. oe. au. eu. ei. aut exēplo. Querit cñ utrū syllaba lon
ga sit an brus. vt Musa. in cuius memoria q. noīe. ieso. Aut ex posi
one. figē. ut si nescias qlis sit pi. exposito. qare ipi. qlis sit pi. agnos
cit. licꝫ aliqñ hoc fallat. Hā cū dicim nubere. nu longa est.
rr cū dicim inuba. pnuba. fit brus. nu. ī posītone. S; hoc ī uer
nis raro. rang. Posito ē correptā uocalē. aut duę ꝛsonantes se
cūt. ut arma. are. aut una. qus duplex. ut axis. mezentius.
aut. i. ita sola ī ter duas uocales posita. ut maior. aut alta ꝛsonās.
z alta uocalis ī loco ꝛsonantis posita. ut aduno. z aduena. Verū si
qñ z pars oronis ꝓpositionib ꝛponat. ex his pmas syllabas ag
noscim. Hā talis manebit. fere oīs ꝛposita. syllaba qlis z ipa ipo.

Würzbg UB. Mpthf. 53

negotiū missi sum. Et cū dic. Negotiamini dū uenio.
Ecce ā uenit. ecce denō negotio lucrū rapit. Quale
et animarū lucrū denā negotiatione monstrauim.
Qt et spectu animarū manipulos dēdicationis se
cū ihū sum. Ponam ante oculos nros illū tame
die distinctionis. q̄ inde uenier et ratione cū seruis qb
talenta credidit ponit. Ecce īmaiestate tribili ut an
gelor atq; archangelor choros uidebit. Inillo tamo
examine elector omniū et reproy murmudo ducet.
et uniqsq; qd sit op. ostendit. Ibi petrus cū inde ou
sa quā p se nar apparebit. ibi paulus cūsū in matut
rum mundū ducens. Ibi andreas p se achaiā. iohs asiā.
thomas indiā. in spectu sui iudicis uersā ducet. Ibi oēs
dnici gregis anetes cū animarū lucris apparebit. qui
scis suis pdicationib' dō p se subditū gregē trahunt.
Sum q tot pastores cum gregib; suis ante eterni pastoris ocu
los uenerunt. Q'd nos miseri tunc dicturi sum. qui ad oīm
nrm p negotium uacui redim qui pastor nom habuimus.
Hic pastores uocati sumus. & illi gregē non ducim. Sī; nū
quid si nos negligim. omps ds deseret ouer suas. nullom.
Nam ipse eas. sic p pphām pollicet es pseinetipsū pascit.
Omisq: quos pordinauit ad uitā flagellor timulus con
punctionis spū erudit. & pnos quidē fideles ad scām bap
tisma uenimus. nris precib; benedicunt. & pimpositione
manuū nrar ado spm scm pcipiunt. itq; ipsi ad regnū
celeste pgimus. Et ecce nos pnegligentia nram de
orsum tendim. In gredunt electi sacerdotū manibus
expiati celeste patria. & sacerdotes qui puta rpbam.

Würzbg UB. Mp th f. 53

Sūt̄ tēpa. Tit̄ de Aurelio ordinato deo pūr cu lr̄ erranū
predicatione conferret quā celebrandis diuinis lectionib; per
sonare. post urbe sublimia quē xp̄i martyrū ploquutā eu
angelīū xp̄i le[illegible] gere undem martyrer fiunt ad pulpitū pue
rilē ubi rer illic fuisse conspicuū genialiū mutatarum
hic a fratrib; conspici illic auditū ēē cum miraculo circū
stantiū populi hic [illegible] audiuit fratrū nr̄oꝝ audiss
huc ire ff. d. ame. & collegit qui presentes ad eum ordinatū
sacerd quod uotiuo & ordinatū amplecti & optare tales in
clericatus ordines quā plurimos ordinari & quō semper gaudiū
proficeret nec posset mortuus fessū lectionū diū coegit animum
nobilitāt auspicatur est puer dum dicerent lectione uoronitā
omnib; frequēt insistere & precer nr̄ās uiri precib; uduncere
ut dñs mentes cordiū faueris nobis cum plebibus suis & sacerdotem
redderet incolumē & martyrē cū sacerdote lectorē.

Luctus quando meus nē ingaudia uersus.
Facis eyeundo leuis mea tempora lauro.

Mp.th.f.57

Würzbg UB.
Mp th f 57
Spiegel vom

Omnis enim homo

Würzbg UB.
M.p.th.f. 57,
Innendeckel
hinten

illa fruiceatur; fruendo per sanctificationem per fidem. ut omnes carnales cupiditates spiritu in luminoso & unificato eidem bone uoluntati subiciantur; hanc autem peccato meruimus. quod peccatum nec omnino inlibido exhibitio. cum in peccatore nullus dolor denegate delectationis uoluntati bone hominis resistebat; ergo a culpe morte peccati est. quia peccato facta est delectatio. que iam posse resistere uoluntati & cum dolore cohibere; Quam delectationem quia in defectu est anime debilitatis effecte. Iure mortem uocamus. iure autem peccata lex. quia multo sceleratius & flagitiosius que lex prohibet committuntur. quam si nulla lege prohiberentur; Tunc tunc absorta erit mors in victoriam. cum per sanctificationem in omni hominis parte perfecte delectationis spiritualium delectatio carnalis obruitur; ex sententia ad populum de electione. Auferetur autem mors peccati est. cum ut punctione facta est mors; peccatum quasi scorpius. pupugit nos. & mortui sumus; sed qui est predicatur. ubi est mors victoria tua. hoc enim nobis non minatur. sed in resurrectione promittatur; tunc debitum scire ut peccare nec uelit omnino nec possit; ex libro de ciuitate di. xiii.

Primus homo debuisse reseruari in animam uiuentem factus. non in spiritum uiuificantem. quod ea posset obedientia sue messum seruabatur. ideo corpus erat. quod cibo a porta egebat. ne fame afficeretur a esta. & non immortalis tunc illa absoluta atq; indissolubilis sed ligno uite a mortis necessitate prohibebatur. atq; inuitatus flore tenebatur. non spiritale sed animale fuisse non dubium est. neque quamquam tamen moriturum. nisi id predicta minantis q; sententiam delinquendo corruisset. & ut umbratur quidem & uite exterre paradisum predatur esse. tempori ubi fuit atq; finiendum. nec dum tunc exacte uite. quam in corpore uiuebat animali donec spiritalis obediret mens fieret. posset impeccantia nisi peccasset habere perpetuam; & paulo post. tunc quidem animale corpus ostendere. sic inquit. & scripta; fit ut primus homo in animam uiuentem. Sic igitur modo uolunt ostendere quod sit corpus animale. quam uis scriptura non dixerit de hominem primo qui appellatus eadem. quo illi animali fruendi creatore. & fit ut est homo in corpore animali.

ñ negatus. aliq no tam utq phibitus

Würzb. UB Mp.th.f. 63. fol. 55r

Würzburg UB. M.p.th.f 63,
Innendeckel hinten

Abb. 225 a + b

Würzbg UB. M.p.th.f. 64, Spiegel hinten

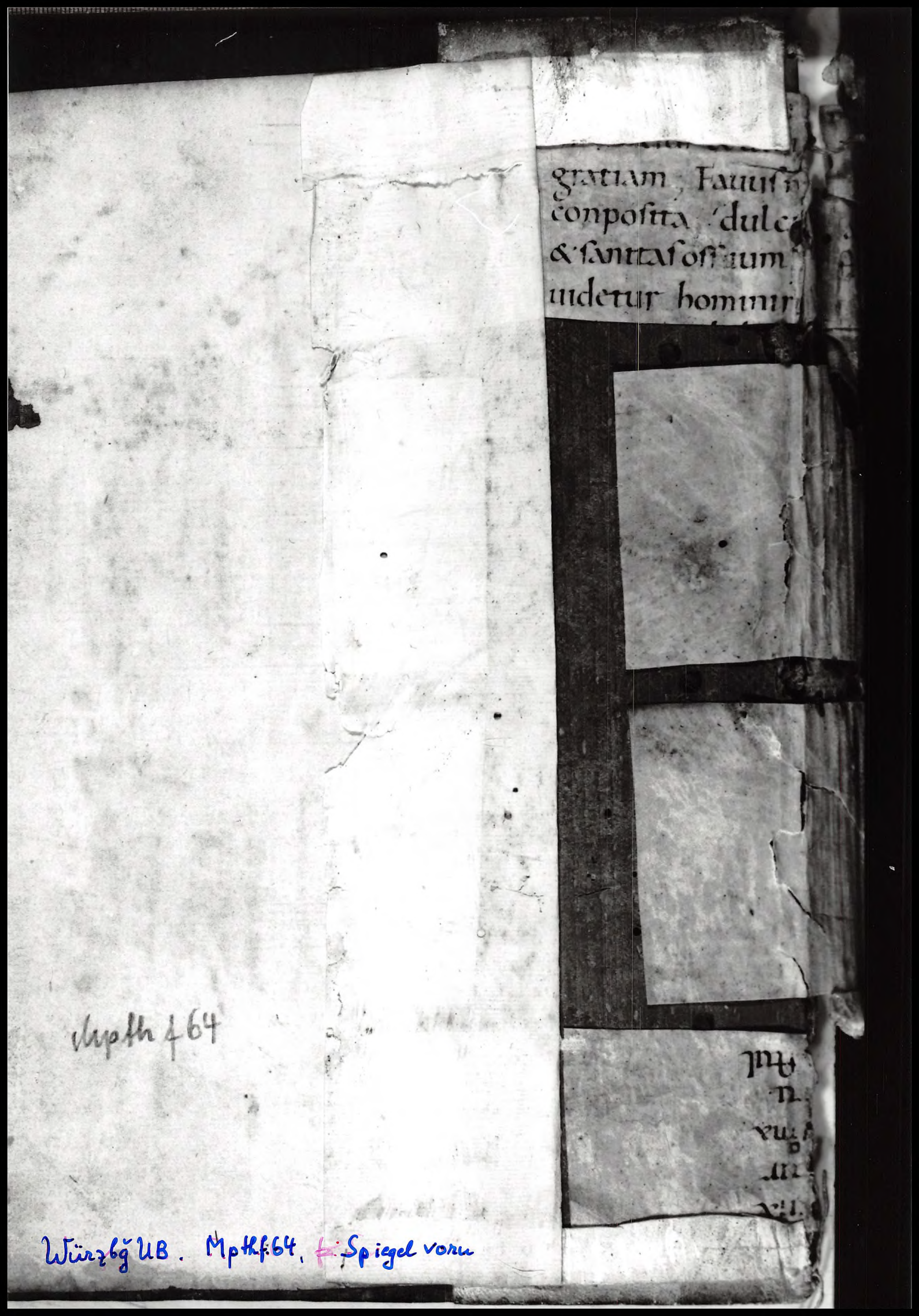

Mpth f 64

Würzbg UB. Mpth f. 64, 1 Spiegel vorn

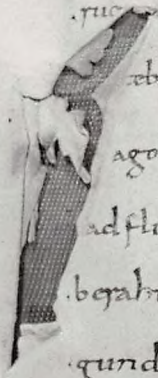

.ruc[illegible]gr. uuarmunt. meginberaht. Iterum alii testes qui simul cum fredthanto
ebant socius. cuius. de loco qui dicitur brechhulunseo. qui ipsi fuerunt de
ago qui dicitur padanahgeuue. eodem ritu quo superius dictum est. usq;
ad fluuium moines. Et haec nomina eorum. Adalberaht. batto. ortuuin. uualt
beraht. luitberaht. berehtolf. albuuin. ruotger. reginberaht. Cnúh. uuto. marcolt.
gundeloh. lello. folcger. húnrih. ermanrih. otfrihr. drahholf. diedolt. rahhar.
friduric. gisalmar. dancrat. lantberaht. uuuan. luitfrit.

Actum publice. in pago uualtsahhsuuocauo. et infinib. badanahgouuono coram omnib.
his quorum nomina haec notitia inse continet scripta. sub die. v. id Oct facta sun;
Anno. xiii. regni domni nri karoli. gloriosissimi regis.

Ego berngar indign' pbr. hanc notitiã scripsi. diem et tempus notaui.,

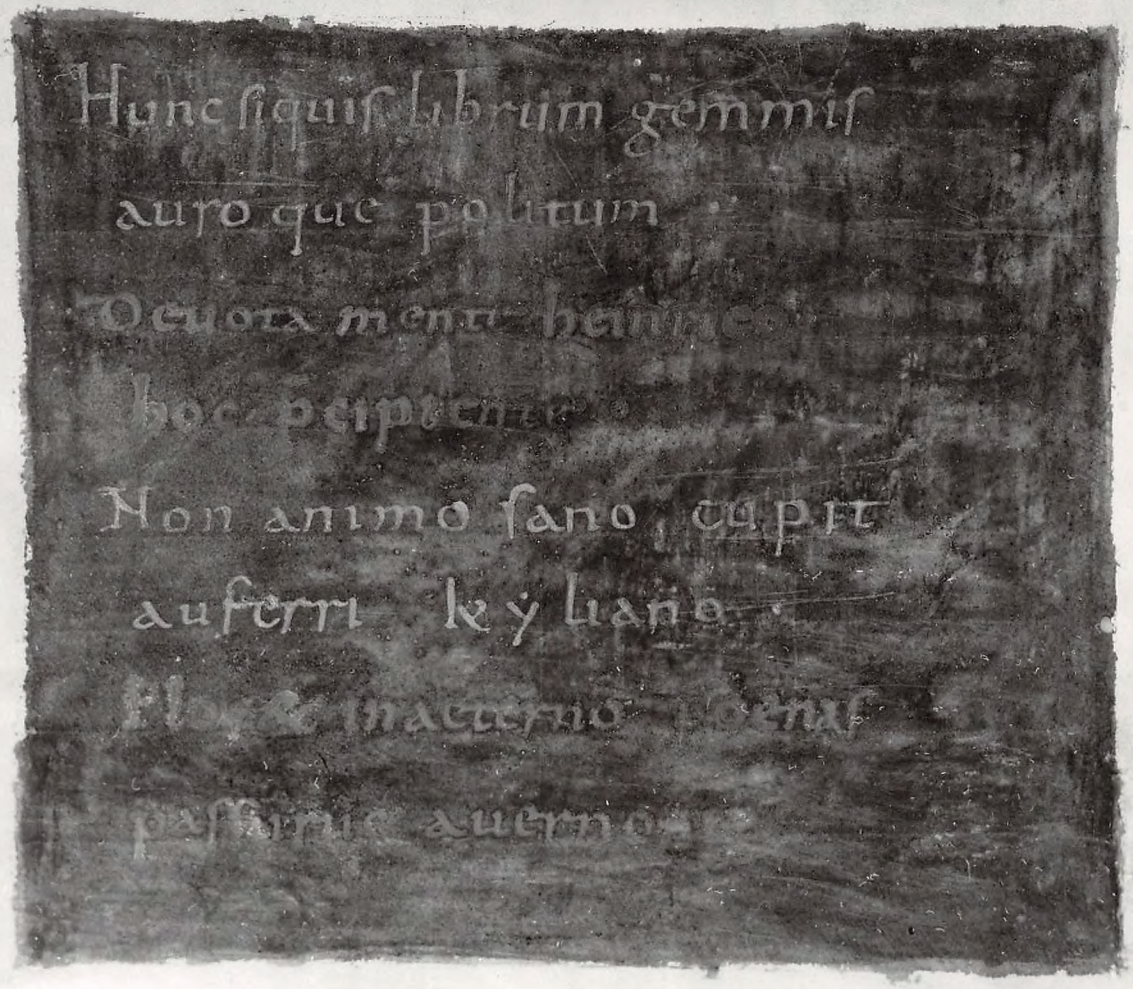

Würzbg UB. M.p.th. f. 66, f. 1v

Würzburg UB.
M p th f 66 1v

Euangelium s. Iohannem

In nomine dñi nři ihu xpi. Notum sit omnib, scae dei eccle fidelib., qual- m
eburhardus missus domni nři karoli excellentissimi regis cum omnibus ob-
matib, etsenib. istius quincine occidentali passe fluuii nomine moin-
marcham uuirziburganensium iuste discernendo. et ius iuramtib. illis sibi
scriptis opamatib. etsenib, arcum duxit. Inapientes igitur inloco qui dicit
etuuines brunno. danan indaz haganinasol. danan inherostat. indenuui
dinensco. danan inmittan notten löh. danan inselenhouc. Isti sunt qui
inhis loas sup scriptis arcum duxerunt. et iuramento firmauerunt. Hoan-
ephso. lantolt. sigiuuin. runholf. diotmar. Artumar. eburg. at. hiltuuin.
eburkar. germunt. Arbepaht. folcger. thiotger. throdolt. Inapiebant
uero ineodem loco alii testes pire et arcum ducere. Id est fondemo scelen
houge. inebistes buma. danan indazruotgises houc. danan anan
amarlant. danan inmoruhhesstein. danan after dero dingun. unzan
chistebrunnon. Hucusq; pibant et circum ducebant et iuramento fir-
mabant qui subter nominati sunt. hoc est. batolf. gerfrid. haduger.
Lanto. marcuuast. uodalmaar. Adalbraht. utto. hatto. saxaman. hunger.
uuigbald. Ato. eggihast. strangolf. haamo. francho. einstrat. gerhast.
gatto. hiltiberaht. ruotberaht. hanno. nantger. hunbald. ruhholf. ramsiger.
Inceati sunt uero testu testes ducere et girum pgere. pacto iuramento.
Ducebant ergo deloco qui dicitur chistes brunno. Anan den roginonsco.
danan indazaltuuggi. danan inbrezzulunsco. danan indesundorun
erdburgmitta. danan inmoruhhesstein. danan in drubpfeod. danan
inbrunnibeche. danan inmittan moin. Haec loca sup scripta arcum
ducebant. et pibant iuramento asstricti. ut iustitia non occultaret.
sed pderet. hi qui subter positi sunt. fredthart. Adalhart. gerhast.
manuuin. uualtger. roholf. nordberaht. Zutto. bernhere. unalther.

Würzbg UB. Mpthf. 66

MARCHIA APUD WIRZIBURG.

In rabanesbrunnon · nidarun halba uuirziburg · ostarunhalba moines · danan in aniutseo · danan in blidheresbrunnon · danan in habuchoral · danan in dazsteininahouc · danan in dendiotuueg · in diehuruuiniunstruot · diu dar heizzit giggimada · danan in pleihaha in densteininon furt · danan üffan grimberg · in daz grimensol · danan in quirnaha zedemo geruuinesrode · danan üffan quirnberg · zederohaganinunhuliu · danan in den ostaron egalseo · dar der spirboum stuont · danan in stacchenhoug · danan in uuolfgruoba · danan duruh den fredthantesuuingaston mittan · in die egga · sosa diu rabanes buohha stuont · obahettingesueld · in mittan moin · in dienideroston urslaht furtes · in mitten moin un zenden brunnon · so dar uuestarunhalba moines · üf in brunniberg · in druhi riod · in druhidingon · in moriruhhesstafful · danan in brezelunseo · danan in den diotuuig · danan in eburesberg · danan in tiufingestal · zedemoseuuiu · danan in huohhoburg · danan in ezzilenbuohhun · dar in daz houc · in deroheride · in gozoluesbah · danan in mitten moin · auur in rabanesbrunnon · Sosagant · daz sosi uuirziburgo marcha · unte hettingesueldono · unte quedent daz in deromarchu si ieguue dar · loh chirihsahha sa keilianes · loh frono · loh friero franchono erbi ·

Dis sageta mar uuast · nan duuin · helmberaht · fredthant · heio · unuuan · fridurih · reginberaht · ostuuin · gozuuin · uuto · luitberaht · bazo · berah tolf · ruotberaht · sigifrid · reginuuast · folcberaht ·

Quod non oporteat
lnbigami nuptiis ora
re pbm

VII Praeybiterum lnnup
tair bigami ppandepe
nonconuenit quia cum
poenitentia bigamus
egerit· quirepit ppt
quippropter conuiuium
talibus nuptair porrit
prebepe conpentum
debis quimulieribus
adulteris iunctis
sunt

VIII Mulier cuiusdam
adultepata laici
conpiratu prouidentiap
agnouitair talis admi
nistrationis clepicum
pe nonpotepit· piue
no post ordinationem
adultepata fuepit·
demittepe eam conue
nit· quodsicumillu·
conuixepit· ministrepi

umpibi commissum op
timepe nonpotepit·
debis quiad presbi
terium promouen
tur· dantte ordina
tionem peccatorum
sibisunt conscii·

VIIII Praeybitep ripoc
cupatair conponali
peccato pronéatair
ste conpertus fuepit
depe quodantte ordi
nationem delinquepit·
oblitam nonconpecta·
manenp lnpeliqui p
opticiip p̄p̄tudium
bonum nampeccata
peliqua plepique ox
epunt· pepmanup
lnportionem porre
dimitti quodsidepe
nonfuepit· ippecon
fertur stragui mani

WÜRZBURG, KGL. UNIVERSITÄTSBIBLIO
Mp th f. 72,
f. 24v
Chrest 1,1,5,6

forte nequuerit poter
tatis suæ iudicio relinqua
tur; de diaconis
similiter.

Similimodo etiam diaconus
si eodem peccato subcubue
rit de ordine ministerii
subtrahatur;

Quotiemp̃ presbite
rum conuenit or
dinare

XIIII Presbiter antetricesimam
ætatis suæ annum nulla
tenus ordinetur. Licet ual
de rideamus sed hoc dem
pus obseruet; nam dns nr
tricesimo ætatis suæ anno
baptizatus est & sic coepit
docere;

De his qui in egritudi
ne baptismu conse
cuntur

XII Si quis in egritudine fuerit
baptizatus ad honorem
presbiterii non potest
promoueri; quia non ex
proposito fidei set ex necessitate discendit;
nisi forte propter sequens
studium eius & fidem at
que hominum raritatem
talis possit admitti;

De presbiteris agro
rum

XIII Presbiteri ruris in eccle
sia ciuitatis episcopo p̃
sente. t presbiteris urbis
ipsius offerre non possunt.
nec panem sc̃ificatum
dare calicem que porrige
re; siuero absentes hi
fuerint. & ad tandam
orationem uocentur.
solidare debebt̃; chorep̃i
qq̃ ad exemplum quidem
& formam septuaginta ui
dentur esse. ut eccl̃m mi
nistriaiũt propter studi
um q̃ de rga pauperes exhi
bent honorantur;

Würzburg UB.

THEK. MP. THEOL. FOL. 72. BLL. 24ᵛ UND 25ʳ

Rex Bernar.

Stella fulgoris matutini ...

Stella fulgoris matutini ...

erit in secto aduentu heliae: qd in primo ioh; Nam q; in cendat
caritas ussc: quā uerū dicā; quando concepitur ē. ioh. uel potius quan
do natus ē. spūs scī. Hoc de illo homine impl& opph& dicit; Et erit
in quit p̄cursor altissimi: in spū & uirtute heliae; Non ergo heliae: sed
in spū heliae; Quid ē in spū & uirtute heliae? in spū eodem scō uice heliæ.
Quare uice heliae? quia qd heliae recto: hoc ioh primo aduentu fecit; secte
ergo modo ioh ppria respondit; Nam dñi figuratē heliae: ipse est
iohannes: iste aū ut dixi ppria p̄sū ego heliae; figurā p̄cessionis ad
uentus: iohannes: ipse ē. heliae; Quod enim ille ad primū aduentum:
hoc ille ad secdm erit; Si ppria& p̄sone interroger: iohannes:
iohannes; heliae: heliae; Dñi ergo ad p̄figurationē. secte ipse ē. heliae:
ioh aū secte ad ppria& ñ sum heliae; Nec ioh falsū nāc dñi falsum;
Nec p̄ eo falsum: Nec iudex falsū; sed si intellegat: qui aū intellegit:
qui imitatus fuerit humilitatē p̄cursis: & cognouerit celsitudinē iudi
cis; Nihil enim humilius isto p̄cone fingi mens: nullū tantū meritum
iohannes habuit quā de ista humilitate; Qd cū posset& fidelis homi
nes & putari xp̄s: & haberi p xp̄o: tantę enim gratiæ. tantęqu e
excellentiae fuit: confessus ē. tam apte & dixit: Non sū ego xp̄s; num
quid tu heliae? ē? iam si dicer& heliae sū: ergo iam in secto aduentu ad
uenient xp̄s iudicat& Non adhuc in primo iudicat& ur; tamquam
dicens; uenturus ē. & heliae: ñ sum in qua heliae; Sed obseruate
humilem: antequā ueniat iohannes: ne sentiatur excelsum: antequā uen
turus ē. heliae; Nam & dñi ita compleuit; ipse ē. ioh bapt. qui uen
turus ē. Ipsa p̄figuratione uenit iste: qua ppria& ate uenturus
est heliae; Iunc heliae p ppria& atē heliae erit: nunc p̄ similitu
dinē ioh erat; Modo iohannes p̄ ppria& atē ioh: p̄ similitudinē
heliae ē; Ambo p̄ cone ribi dederē similitudines suas: & tenuerunt

Würzbg. UB., Mp.th.f. 74, fol. 24v

qualiscumq; laicus habens caritatē tenens integritatē fidei
ñ facit hoc; p&rus in corpore oculus est, ille in corpore digitus
est; In eo tamen corpore ē in quo p&rus, & si minus ualet & digi
tus quam oculus, non est tamen p casus a corpore; Melius
est ee digitum & ee incorpore quā ee oculū & uelli a corpo
re; Proinde frēs mei nemo uos fallat, nemo uos seducat, amate
pacem xpi qui pro uobis crucifixus ē cum dr ee &, Paulus dicit., apr
Neq; qui plantat est aliquid neq; qui rigat, sed qui incrementum
dat dr; Et quisquam nrm dicē quia aliquid ē si dixerimus
mus aliquid sumus & ñ illi gloriā dederimus, adulteri iocosam
sumus; Nos amari uolumus ñ sponsum; uos xpm fabulam
diligite & nos in illo inquo uos ánob diligimus ualeat ire uerb
Ni; Inuicem ergo diligant membra capitis sed omnia referā. ignoscere
sub capite uiuant; Dolore quidem frēs mandatio. qđ uis
mei multa coactus tū dicere & par causa facio
ua dixi & pauca dixi, lectionem
finire & in portu, adest dñs
ut opostune finiatur; Nolui
enim amplius onerare
cor dauratā qua euolare
care gemitu & ora
tionib; phis quia d
huc surdis & ñ
intelle
gunt.,
EXPLICIT SERMO XIIII.

Würzbg UB. Mp th f. 74, fol. 94a

Würzburg UB. M.p.th.f. 75. fol. 2r

- post diluuium datum hominibus Inusum & quia bonum
  care carnem & non bibere uinum mos est prolege accipiendum
xxiiii Quia tempus incollecto est & quia uirginitas xpo uirgine se
xxv Quia & rus apls post euangelium re nuntiauerit uxori
xxvi Vult apostolus omni loco nos orare & quia mulier saluetur pe
  filiorum generationes & quam onerosum sit obligari uxori
xxvii Testimonia de eccle si aste Inter pr & ara
xxviii Testimonia de cantica cantt eorum
xxviiii Testimonia ue & e ris testamenti
xxx De ordinatione clericorum
xxxi Multi uocati pauci electi & de uirginitate quipotest capere
  capiat & quia de uirginibus apostolus preceptum dni non ha
  bet ibi dicit & andrabatarum ordine purgandi
xxxii Quia uetera transierunt & item quem fructum habuistis
xxxiii Sicut per hominem mors & facus est primus homo adam
  In animam uiuentem secundus inspū uiuificantem
xxxiiii Dicit xps adhuc multa uobis habeo dicere & quia lex & p
  phe usq; ad iohannem propheta & uos estis lux mundi
xxxv Veniem Inno uissimis dieb. Inlusores iouiniani nomen significe
xxxvi Quia & gentibus uirginitas laudabilis fuerit
xxxvii De romanas conuenientes atq; maritas
xxxviii Quia & gentiles caste docent digamiam esse Inferiore
xxxviii Quas inquies & uidues uiros uxores dieb. noctub. q; faciam

abs

EXPLICIUNT CAPITULATIONES LIBRI PRIMI CONTRA IOUINIANUM FUSEBII HIERONIMI

In

A Magna uox laude sonora te decet omnia quo poli chorea gau
  det uacua tali compare terra plaudet & resultet digna tanto presule
  o sacer Lamberte martyr nostra uota suscipe.

Abb. 228 b

dere uxorum adherere complexib: & innumero uirginū xcuiduar
regniare cum xpo · Idem ergo praemium habebit fames & ingla
uies · sordes & munditiae · saccus & sericum · Lazarus recepit ma
la sua Inuita sua · Et diues ille purpuratus · crassus · & nitidus · fru
tus est bonis carnis dum adiuuer & · sed diues apost mortem tenem
loca · Miseriae delicus · & deliciae miseris commutantur ·
In nostro arbitrio est uel lazarum sequi · uel diuitem

[illegible]

Ecce ego iohannes uidi hostium apertum in celo & ecce sedes & ipsi
ipsi · ipsi · ipsi ·

sowie des Schreibers Bernger, der somit als der älteste namentlich bekannte Klosterschreiber anzusehen ist (Abb. 24).

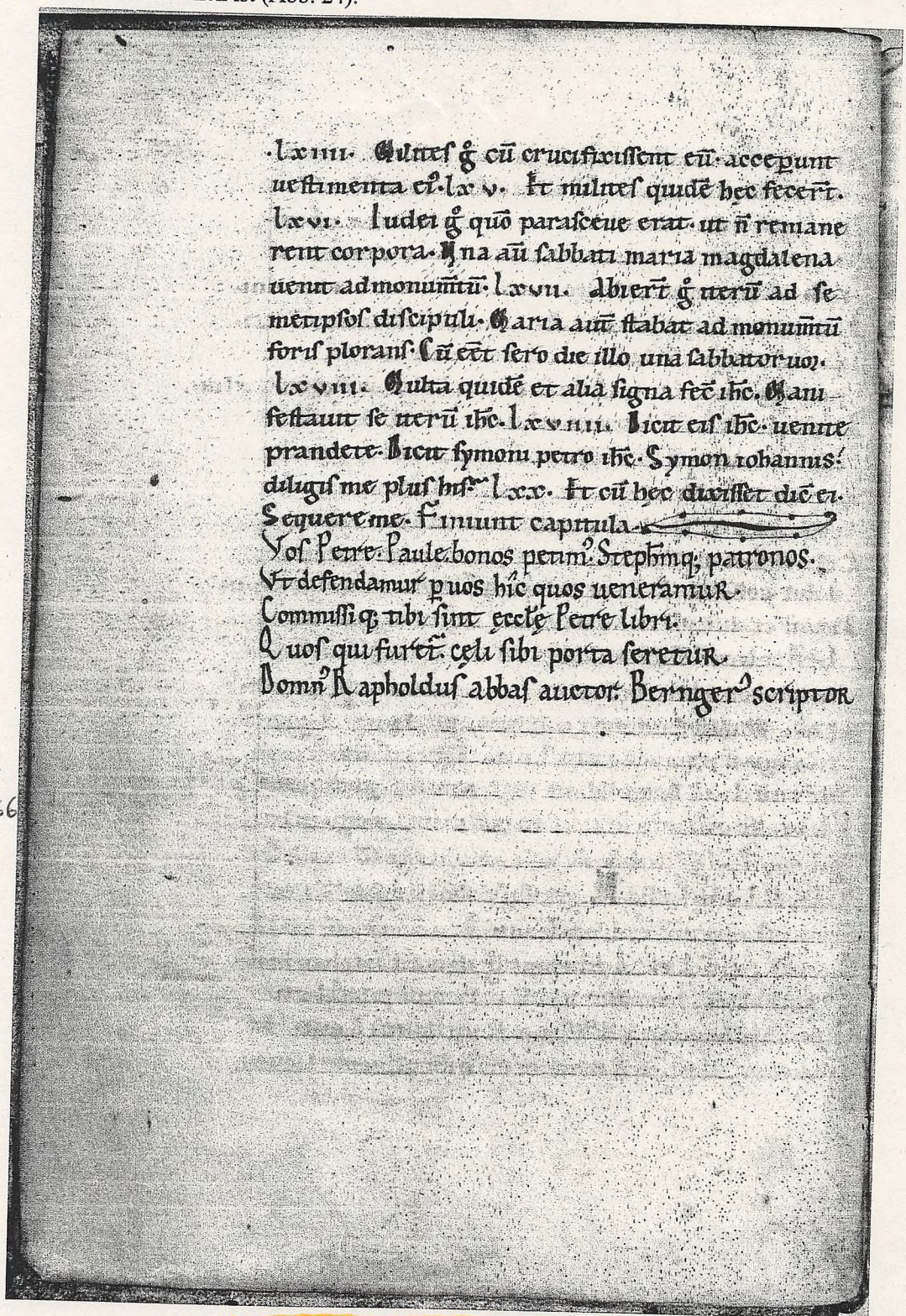

·lxviii· Milites g̃ cũ crucifixissent eũ· acceperunt uestimenta eĩ·lxx· Et milites quidẽ hec fecerũt. lxxi· Iudei g̃ quõ parasceue erat· ut nõ remanerent corpora· Una aũ sabbati maria magdalena uenit ad monumẽtũ· lxxii· Abiit g̃ uerũ ad se metipsos discipuli· Maria aũt stabat ad monumẽtũ foris plorans· Cũ ecce sero die illo una sabbatorũ· lxxiii· Multa quidẽ et alia signa fec ihc· Quã festinauit se uerũ ihc· lxxiiii· Dicit eis ihc· uenite prandete· Dicit symoni petro ihc· Symon iohannis· diligis me plus his· lxxv· Et cũ hec dixisset dic ei· Sequere me· Finiunt capitula·

Vos Petre Paule bonos petim̃ Stephm̃q; patronos.
Vt defendamur quos hic quos ueneramur.
Commissi q; tibi sint ecclę Petre libri.
Quos qui furet cęli sibi porta seretur.
Domn̄ Rapholdus abbas auctor: Berngerus scriptor

Abt. Raphold 1144-1166

Abb. 24: Universitätsbibliothek Würzburg, M. p. th. f. 124, fol. 2^{v}.

R. Leng. Jas Bem-ke. A. Stephan

·lxiii. Milites g̃ cũ crucifixissent eũ. acceperunt
uestimenta eius. lxv. Et milites quidẽ hec fecerũt.
lxvi. Iudei g̃ quũ parasceue erat. ut nõ remanerent
corpora. Una aũ sabbati maria magdalena
uenit admonumẽtũ. lxvii. Abiit g̃ retrũ ad se
metipsũ discipulu. Maria aũt stabat ad monumẽtũ
foris plorans. Cũ eẽt sero die illo una sabbatorũ.
lxviii. Multa quidẽ et alia signa fecit ihc. Quã
festauit se retrũ ihc. lxviiii. Dicit eis ihc. uenite
prandete. Dicit symoni petro ihc. Symon iohannis
diligis me plus his. lxxv. Et cũ hec dixisset dicit ei.
Sequere me. Finiunt capitula.

Vos Petre. Paule. bonos petimus. Stephanumq; patronos.
Vt defendamur quos hic quos ueneramur.
Commissi q; tibi sint ecclę Petre libri.
Quos qui furetur. cęli sibi porta seretur.

Domnus Rapholdus abbas auctor. Bernger⁹ scriptor

1144–1161

Würzburg UB Mp th f. 124

In nomine Sc̄e & indiuidue Trinitatis: mei p̄ exposito Aurelii Augustini epi. a cena dn̄i usq; ad finē euāgelii beatorum apl̄i & euāgeliste: sermones numero septuaginta;

ENARRATIO SECUNDA SANCTI IOHANNIS.

adiuuante ipso debitas ē explicanda tractatib⁹: & ut nob̄ posse donare ut explananda. [illegible] nte die festū paschę. scient ihc̄ q̄a uenit hora ei⁹ ut transeat ex hoc mundo ad p̄rem: cum dilexisset suos q̄ erant in mundo: usq; in finē dilexit eos. Pascha frēs n̄i sic q̄dā existimant grecū nom̄ ē: hebreū: oportunissime tam occurrit in hoc nomine quedā ambiguitas utriusq; linguarū. Quia enī pati greci dicūt paschin: nō pascha passio putata ē: ut hoc nom̄ a passione sic appellatū: in sua ū lingua hoc ē hebrea pascha transitus dr̄. Apt̄a tunc p̄mū pascha celebrauit ppl̄s dei: q̄ndo ex egipto fugiens mare rubrū mare transiert. Hunc q̄ figura illa ꝑfecta ī ueritate cōpleta ē. cū sic ouis ad immolandū ducit xp̄c: cui⁹ sanguine illius postib⁹ nr̄is: id ē cuius signo crucis signatis frontib⁹ nr̄is: a ꝑditione hui⁹ seculi tāquā a captiuitate ut interemptione egipcia

Würzburg UB. Mp.th.f. 124

batū! ne nob despatio salutis oriat. q̄ndo n̄ potest
tate. ſ; infirmitate tbam. Carnis q̄ppe ille gerebat
infirmitatē! q̄ infirmitas resurrectione ſupta ē;
S; q̄ n̄ solū homo. uerū etiā ds erat! ineffabili dis
tamia unitu gen̄ humanū animu fortitudine
supabat. Hon g̃ aliq̄ ē cogente tbat! ſ; tbauit se
metipsū. Q̄d de illo euidenter expressū ē! q̄ndo la
zarū suscitauit. Hā ibi scriptū ē. q̄d tbauerit se
metipsū! ut hoc intelligat. & ubi n̄ legit scriptū.
& tam eū legit fuisse turbatū. affectū q̄ppe
humanū q̄ndo oportuisse iudicauit. inse ipso
potestate cōmouit! q̄ homine totū potestate sus
cepit. Explicit sermo vi. Incipit septim̄ de eo q̄d dic.

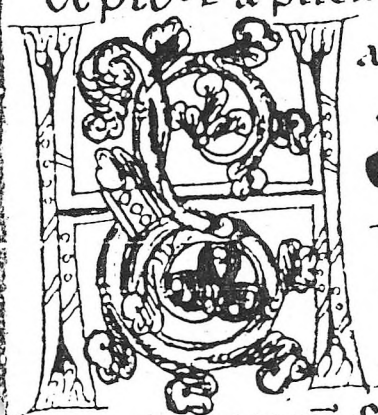

aspiciebant g̃. ad inuicē discipli. usq;
ad id q̄d ait. & p̄ panē te intrauit in illū satha
nas.

EVANGELII CAPI

tvlv FRIS ET NOBIS EXPONEN
dū hac lectione ꝓpositū ē! ut nā etiā
de traditore dñi p panē timetū
eis; porrectū sua euidenter expressio. aliq̄d dicere
debeam. Et de illo q̄dem q̄d eū nā demonstratiuo
hic tbat ē spūs. priori sermone disserui! ſ; fortas
sis q̄d ibi n̄ dixi. etiā hoc nob dñs significare sua
tbatione dignat ē! q̄d scilicet falsos frres & dūci
agri illa zizania ita necesse ē usq; ad messis tēp
inter frumta tolerari! ut q̄ndo ex eis aliq̄s separari
etiā ante messem urgens causa cōpellit fieri. sine
eccle pbatione n̄ possit. Hanc pbationē scōrū

Würzburg UB. Mp th f. 124

princeps mundi huj de q̃ alibi dix̃. nc̃ princeps mundi
huj missus ẽ foras. utq; iudicat ẽ. quo iudicio ig
nis ęternus irrevocabiliter destinat ẽ. Et de hoc utq;
iudico q̃ princeps iudicat ẽ mundi. arguit aspu
sco mundus. quo cũ suo pncipe iudicat̃. quẽ supb
atq; impi imitat̃. Si enim ds sic dicit apls petrus. pc
catis angls n̄ pepercit. s; carceribus caliginis infer
ni retrudens. tradidit in iudicio puniendos serua
ri. quom n̄ asco spu de hoc iudicio mundus arguit.
q̃ndo i sco spu hec apls loquit̃. Credant utq; ho
mines i xp̃m. ne arguant̃ de peccato infidelita
tis suę. q̃ peccata oia deleant̃. Transeant i nu
merum fideliu. ne arguant̃ de iustitia eorum. qs
iustificatos n̄ imitant̃. Caueant futurum iudiciu.
ne cũ mundi pncipe iudicent̃. quẽ iudicatum
imitant̃. Et enim ne sibi estimet parci superbia du
ra mortaliu. de superborum supplicio trenda ẽ an
gelorum. Explicit sermo xl.i. Incipit xl.ii. de eo
quod dicit. Adhuc multa habeo uobis dicere sed
n̄ potestis portare modo.

NISTO SCO EVANGELII

Capitulo ubi dns ait discipulis suis. adhuc multa
habeo uob dicere. s; n̄ potestis portare m. pus
q̃rendum illud occurrit. qm supius dixerit. oia
q̃ audiui a patre meo nota feci uob. & hic dicat.
multa habeo uob dicere. s; n̄ potestis portare m;
q̃ eorum illud qm dixerit. qd n̄dum fecerat. taqua
fecerit. sic ea q̃ futura fuit dm fecisse pphetat̃

illo. Non enī uicisset ille mundū. si mēbra ei⁹ uince
rēt mundus. Vnde ait apls. grās dō q dat nob uicto
rī. tanuoq; subiecit. p dīm nr̄m ih̄m xp̄m. q dix
erat sup. confidite qa ego uici mundū;

Explicit sermo xl. viii.

Incipit quinquagesimus.

NTE. ISTA. QVE. NVNC
sum adiuuante dño tractatū. dix
erat ih̄c. hec locut⁹ sū uob. ut in me
pace habeatis. q̄ in reremonia pau
lo supius ab eo dicta. s; oīa debe
mus accipe. siue q̄cūq; illus locut⁹ ē. ex q̄ eos cepit
habere discipl̄os. siue certe ex q̄ p̄ cenā exorsus
ē. hec admirabilē pluraq; sermonē. talē q̄ppe eo
memoratu causā. cur eis sit locut⁹. ut ad eū finē
rectissime referant. ut oīa q̄ locut⁹ ē eis. ut ea
maxime q̄ dix̄ ia p eis moriturus. tāquā ūba nouis
sima. p̄ea quā de conuiuio sco ille q̄ eū fuerat
traditus egressus ē. Hanc enī causā cōmendauit ser
monis sui. ut in illo pace haberent. ppt q̄d totū agit.
q̄d expiatu fuit. Hec enī pax finē tēporis n̄ habebit.
ē oīnis pie nr̄e intentionis actionisq; finis ipsa erit;
pt hanc sanctam⁹ ei imbuim⁹. ppt hāc rurabilib⁹
et opib⁹ z sermonib⁹ eruditi. ppt hāc. ei⁹ pign⁹ acce
pim⁹. ppt hāc in eū credim⁹ z spam⁹. ē ei amore q̄mtū
donat accendim⁹. Hac pace in p̄sura⁹ oīb⁹ libe
ram. ppt hāc omem tribulationē fortit̄ sustinem⁹.
uel hac felicit̄ sine ulla tribulatione regnem⁹;

ē consolam⁹. hac a pressuris oīb⁹

Würzburg UB. Mp th f 124

nā pilat romanī erat. cūq; iudeī romani ꝑsi
miserant. Vt ꝙ iste sermo ihu impleret. id ē
eū sibi traditū gentes mīficerent. qđ ihc fut
ee ꝑdixerat. ido pilat q romanꝰ iudex erat.
eī uellet eū reddere iudeis. ut scdm legē su
a iudicarent. noluert eū accipe. dicentes. n
b ñ licet mīficere quēquā. Ac sic impletꝰ ē
sermo ihu quē de sua morte ꝑdixe. ut eū a
iudeis traditū mīficerent gentes. minore
scelere quā iudei. q se isto mō ab eꝰ mīfcen
ne uelut alienos facere uoluert. ñ ut eoꝝ
innocentia. s; ut dementia monstraret.

Explicit sermo. lx.

Incipit. lxi. deco qđ dicit. imꝑ
tunt terrā imperatorem pilatus.

VID PILATVS

dixerit xpō. qđue pilato ip
se responderit. isto sermone
considerandū. atq; tractan
dū ē. Cū eī dictū esset. iu
deis. accipite eū uos. & scdm
uram legē iudicate eū. atq; illi responderent.
nob ñ licet occidere quēquā. intrauit terū
t ꝓtorū pilat. & uocauit ihm. & dixit ei. Tu es
rex iudeorū. Et respondit ihc. a temetipso
hoc dicis. an alii dixerūt de me. Sciebat
utiq; dns. & qđ ipse interrogaut. & qđ ipse
responsurꝰ fuit. s; tam dici uolut. ñ ut ipse

Stadtbibl. Mainz Hs. I 124

sed inter cetera carlinatū munera tale tuus tesāb' tribuis
ꝛ plabore mercede. ut nullū tuoꝝ tuisse gaudeat hostis
inbelle. quin immo ꝑpetuū ulis es largius triumphum.
mercede tue semp sint inexemplū. Dequoꝝ collegio beatꝰ
Paulus apls quē celo ꝓfidens humanitas et benignitas
salvatoris nr̄i dei compellans: saulū strauit. ac paulū
statuit. eoꝝq; merito ac numero sociauit. replens xp̄i
euangelio. ñ solū abterosolimis usq; in illyricū. uerū etiā usq;
adr̄inos tre. quomodo adō ostrinus magister omniū
gentiū ꝓgrans sup̄iores et uicinas ciuitates. tempore
quo ꝑceps claudius agebat inceptis. de uenit athenas.
que una urbium magnaꝝ metropolim inconfuso tracie
ꝓspiciens lacedemonie finibus posita. media int achaiā
& macedoniā iacet. q̄a nichil habuit gręia clarius. strui
terrarū. eminentib' & frequentib' collib' mirifica. an
tiqua scriptoꝝ facundia paterna uiscera et matrina uberā
appellata. iomei maris fauctib'. britannici more int̄ clusa.
egei pelagus aleua contingit. urbs inclita & antiqua.
sola preter hesperiū incrementū gloriosa. cui cunctis non
dedit initium collectata naturas. sed que illis secles. ende
est et origo. Terrarū fertilitate opulenta. sancti eloquen
tie nutrix philosophoꝝ & sapiemaū gemitrix. artiū
liberaliū & diuciarū omniū copia p̄ urbib' cunctis emi
cuit. Hec sita ē in media hellade puncta qua cēpos
& menander reges generosi splenduerūt. ubi apollo
ypocras. ac aristoteles ceteriq; inuentores. ꝛ. ꝓpagatores
ueri pertinaces ex corti. ymmo orbe suis ꝓsentia ꝛtpo
ribus nris memoria fulgent. Inhac siquē urbe reperib'

q̄ eo q̄d totū orbē q̄d
q̄si materna uberi
tate nutrebat rapi
ebat.

Britannici dr̄ bima
ria ubi duo maria
coeunt.

ꝓ quia uiscerib' the
sauri paterni⁹ semp
rum habundabat.
nā ac si diceret. sola hec
urbs athenis pomib'
ciuitatib' tā gloriosa
fuit ingēs bonis. q̄ru
adauementatione sui
milli ꝛtrarum uiri
gerer facultatibus.

Würzbg UB. Mp.th.f. 124

tam̄ a tramite significande ueritatis erat?
quo sic uerba rē q̄ indicat̄ excedunt: ut
uoluntas loq̄ntis nec fallentis apparat.
q̄ nouit q̄ usq; credat̄? a q̄ ultra quā cre
dendū ē uel minuit̄ loq̄ndo aliq̄d. ut auge
t̄. Hunc loq̄ndi modū greco nomine n̄ solū
grecarū ueterū etiā latinarū literarū ma
gistri yperbolen uocant. Q ui modus sicut
hoc loco. ita ī nullis alius diuinis literis
inuenit̄? ut ē. posuerit in celo ós suū. et.
uertice capilli pambulantiū ī delicijs suis.
& multa huiusmodi q̄ in sc̄pturis sc̄is n̄ desunt?
sic alii tropi. hoc ē locutionū modi. De q̄b
operosius disputarē? ni euglitta termi
nande euglii sui. etiā ipse cōpellerer
meū terminare SERMONEM. Explicit
ex pessimo Incip. Anglicum. super. Anglim sctis euangliste.

Incipit passio Vita sci Dionisii
Socioq; ejus. Sermo. octo.

Post dñi nri salutiferam passionē. post resurrē
tionis unice singularisq; mysterium. post ascensionē
in qua manifestatum hominib̄ nūquā se defuisse q̄
redit. apl̄oy p̄dicatio uniuersis gentib̄ p tota successit.
Quisq̄de cū immunere suas cernerent passiones quas
dño ihu xp̄o docente dicerant. repleri spūs sci gūdo
cuerit. ut adscē confessionis q̄m et prenū transmigraret.
Unde tibi grās agimus dñe ihu xp̄e q̄ confessantū numera
bilia p̄bationē fidelium tuor̄ p̄stitisti &c. & nūltera

sed inter
n plabor
imbelle
mecclē
Paulus a
saluator
statum
euangel
adēnim
gemmū
quo pri
que nn.
n. scolitud.
pspicier
& nuce
terrar
nqua
appella
egeū
sola pr
decim
est et
ne m
liber
cum
eum
ypp
toci
inb

Wiener UB. Mpth f. 124

spacioso ⁊ uenerabili loco. inseruiret. Cui respondit dyonisius.
Deos quos coluerunt patres nri. quoꝝ uirtute. & ciuitatem matrem
terra continet. hos colimus. & adoramus: Ara⁹ quas uides. marti⁹
& herculis. mercurii. et priapi nomine & honore sacrate sunt.
Cū uero paulus singula altaria. et simulacra fallòꝝ deoꝝ
plustrasset. inuenit & aliam aram reperit altare unū. cui erat multi⁹
sup scriptum. deo ignoto. Et confusus adeū paulus. interrogauit
eum dicens. Quis est ille ds incognitus? Atque dyonisius. Adhuc
inquit nō est ipse ds demonstratus inter deos. sed est incognitus
nobis. & seculo uenturo futurus. ipse ē enī ds q regnaturus est in
cēlo et terra. ⁊ regni ipsi⁹ nō accipiet finē. Subiungens itaq;
paul⁹ ait. Quē uob⁹ uideō homo erat. an. . spē deoꝝ. Respondens
dyonisius dixit. Verus ds. ⁊ uerus homo. & ipse renouatus ē mundū.
sed adhuc incognit⁹ est hominib⁹. quo apud om̄ incēlo gaudio ei⁹
est. Et ait paul⁹. Illū uīm p̄dico uob⁹. quē incognitū appellatis.
Natus enī ex iudaea uirgine. passus subpontio pylato. p salute
humana. mortuus. resurrexit. cēlosq; ascendens. sedet ad dexteram
dī patris. uerus ds. ⁊ uerus homo. p quē facta sunt omnia. ⁊ uenturus
est in fine seculi. iudex omniū que gerunt. Qui nos ē inuidea ds.
& magnū misit. & sem nom⁹ ei⁹. Qua p̄pter quē incognitū. usq; nō
habuisti. modo cognoscite. qa ipse ē ds solus. preter eum nō est alter.
qui nos de morte sanguinis sui pcio redimit. ad uitā. q cēlum
& terram. homines scilicet. angelos iungat. regni sui consortes.
q̄ mortificat impios. ⁊ iustificat mortuos. q claudit. & nemo ā
pert. ⁊ nemo claudit. Hec et alia plurima paulo procante.
et templa singula plustrante. cōmendando uerbum xpi⁹ dei
filiū. ⁊ dm uerū ee. quę amica curiositate athenienses p̄pter
ipsā nouitatē officiosissime accipiebant. dyonisi⁹ uerā doctri

Zürich UB. Mpthf. 124

migruente. Quē ultio diuina. ut et neronē cunctis hic portio fuerat. post necē ipsoꝝ sine ulla est procrastinatione secuta / qui pcussus. una cū tyrannico ꝓcipatu miserabiliter ut pārerat amisit / Regnante dño nrō iesu xpō. cui est honor & gloria. uirtus. & imperium. cū patre in unitate spūs scī. ab eterno. et nunc et ꝓ omnia secula seculoꝝ. a os ē ſ.

INCIPIT PASSIO S. PANTALEONIS MARTIRIS

Hac tempestate nicomedē cum regnaret impiissim⁹ & deo odiosissim⁹ diocletian⁹ dalmate scribe filius. & templa deoꝝ summa cum ueneratione excolere cepisset sacrificia deoꝝ uaria supstitione constituisset xpianoꝝ. ꝙ fidē & cultū sūma execratione ꝓfanando abiecisset. & ipsos dei cultores ubi cūq; eos reppisset dira atq; crudeli ꝓsecutione occidi ꝑcepisset / sedit ꝙ ipsa ciuitate ꝙ superbia magna & ambitione. qui construens in ea palacia ex marmore & lapide polito & oī genere ornatu atq; ope musiuo. ad laudē deoꝝ suoꝝ innumerabilē quoꝝ fec fieri simulacra. ex oī metallo ꝓciosum op⁹ atq; ornamento deoꝝ ut etiam insanas mortalium mentes compelleret ad sacrificandū. Erat ē in ipsa ciuitate nicomedia senator quidā nobilis & ꝓpotens diuicus & uirtutū honestate. & ipsis impatoribus diocletiano & maximiano in oībus; consiliis & causis negotiis q; grat atq; notissim⁹ nomine eustorgius habens uxorem fidelē & clam xpianam. genuitq; ex ea filiū. quē uocauit pantaleonē sui forme elegantia & uirtutis industria patrē ꝙ sequentib⁹ / Hāc ꝙ ipsius eubola nomine fec fieri filiū suū catheciuminū scām fidē xpianoꝝ uolens q̄ndoq; eū ꝓducere ad baptismū patre hoc tam ignorante. itaq; defuncta matre eubola. xpō ē reliqd sibi deuotatū filium. si suo tēpe ꝓfecisset in eo scām fidē matris sue omnē xpianitatis ꝓfectionē. Eustorgius q̄ qa sepē erat in palatio cū impatoribus. assūpsit secū filiū suū pantaleonē. Quē cū uidisset; unpī di

Salzburg UB. Mpthf. 124

Jürgbg UB. Mp th f 139 , fol. 3ra

VITA SCI BASILII
CAESARIENSIS EPI
CONFESSORIS

BASILIVS

ITAQ; SO

LVTITA

DICAM.

I

ıſ ꝯpa equalem & decentē oſtendit uitā. operibꝫ
verbiſq; diuina ſapientia uitā componens. omīa
xp̄o dans. ſ & ammā atq; corpuſ. nec non ſermonū
manus. quib; gentilem errorem ſicut aranee telā
diſrupit. Hic ſeptennis factuſ. dat̄ agentoribus
litteris. Vacans aut̄ doctrinis quinquennio. fru
ctum adq̄ſiuit multā philoſofalem diſciplinam
dulcedini naturę. Deinde relinquens patriam
cappadocuſ eni ęrat natione. app̄hendit matrē
uerboꝝ athenas. caſtitate etiā multa abſtinentia.
ac ētinentia decorat̄. adiit p̄ceptorē grecorum
ſapientię eubolium. & ſic ſe ipſum dedit doctrinis.
admiranduſ eā magiſtris. Factiq; ſunt ipſius
ſcolaſtici. ḡgorius magn̄ nazianzi poſtea facꝫ
ep̄s. q & aplicę ſedis gubernacula in duo & decē
annoꝝ p gubernauit tempore. Julian̄ eam
aparuo xp̄ianus. atq; libanius. Is aut̄ ab om̄ib;

VITA S. BASILII
CAESAREAE CAPPADOCIAE
ARCHIEPISCOPI
CONFESSORIS.

BASILIVS
IN AQ. SO
LVTICA
DICAM.

in [illegible] equalem & decentē ostendit uitā. operibꝰ verbisq; diuina sapientia uitā componens. omia xp̄o dans. ꝑ & aīmā atq; corpus. nec non sermonū manus. quib; gentilem errorem sicut aranee telā disrupit. Hic septennis factus. dat̄ agentoribus litteris. Varans aut̄ doctrinis quinquennio fructum adq̄sitit multā philosofalem disciplinam dulcedini nature. Deinde relinquens patriam cappadocius cū ḡat natione. apphendit matrē uerbq; athenas. castitate etiā multa abstinentia. ac ēinentia decorat. aduit p̄ceptorē grecorum sapientię tabolum. & sic se ipsum dedit doctrinis. admiranduꝰ etiā magistris. Factiq; sunt ipsius scolastici. ḡuorius magn̄ nazianzi postea factꝰ epꝰ. q & aplice sedis gubernacula in duo & decē annoꝝ p gubernauit tempore. Julian̄ etiam apostatā xp̄ianus. atq; libanius. Is aut̄ ab oīb;

M.p.th.f. 139 3r

INVENTIO CAPITIS SANCTI IOHANNIS BAPTISTE

VO QVI

OA

MONACHI

DE ORICHTE PFECTI SVNT. CUPI entes pciose crucis xpi. & gloriosi sepulchri eius qui p mā salute homo factus mortē sustinuit p quā nobis uitā immortalitatemq; largitus ē. nec ni resurrectionis eī & ascensionis mcclum loca uenerandā conspicere. iherosolimā puenerunt. Horum uni pcursor aduentū dominici. & baptista regis etnu sēs iohannes assistens ait. Venientes addomum quondā herodis regis. auferte uobiscum caput meū. qđ inuenietis urbā defossum. Cumq; mane fuisse exortū. uisionem monachus qm uiderat retulit fri. Qui delusionem fantasie suspicatus. pstiadē illi cui mysterū reuelatū fuerat ut idem ipse sentire. sibi indicare. Cumq; rem neglectui tradidissent. postero die pco ueritatis astitit utrisq; sequestratī. & simulti apparens eis. ita locutus ē. Omnē dubitationis infidelitatē de uris cordib; effugantes. ⁊ ueritate uisionis cogitacio usā non claudic.

Würzburg U.B. M.p.th.f. 139, fol. 25r

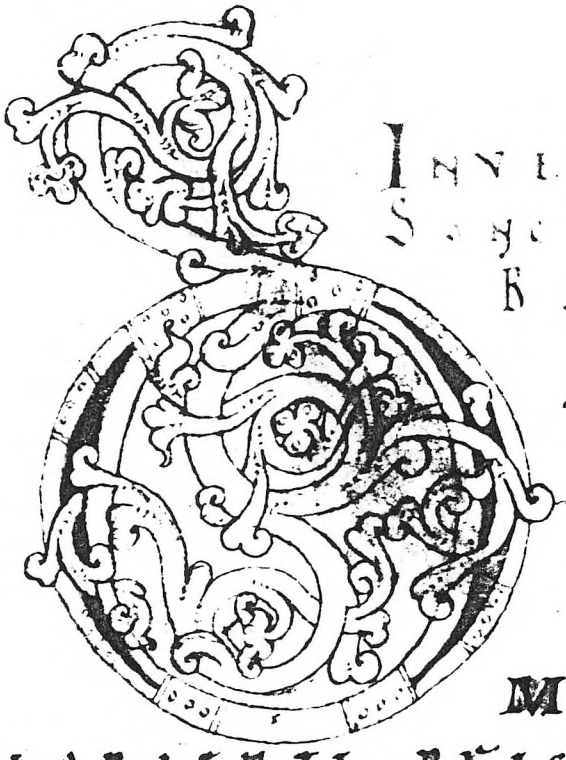

INVENTIO CAPITIS
SANCTI IOHANNIS
BAPTISTE

VO QVI

OA

MONACHI

HEREMITE PFECTI SVNT. CHRI
ctes pciose crucis xpi. & gloriosi sepulchri eius
qui p nra salute homo factus mortē sustinuit p
quā nobis uitā immortalitatemq; largitus ē. nec ni
resurrectionis ei & ascensionis inclitum loca uenera
da conspicere. iherosolimā puenerunt. Horum
uni pcursor aduentū dominici. & baptista regis
etīnū sēs iohannes assistens ait. Venientes addomum
quondā herodis regis. auferte uobiscum caput mēr.
qđ inuenietis nūra defossum. Cumq; mane fuisse
exorūi. uisionem monachus qm uiderat retulit fri.
Qui delusionem fantasie suspicāt. psuadē illi cui
mysteriū reuelatū fuerat ut idem ipse sentire.
sibi indicaret. Cumq; rem neglectui tradidissent.
postero die pco ueritatis astante utriq; sequestrati.
& similit apparens eis. ita locutus ē. Omnē dubita
tionis infidelitatē de uris cordib; effugantes.
ueritate uisionis cogitacio ura non claudicet.

M. p. th. f. 139 25r

CVm Stephano Petri. Sigho ligamine Metri.
Libat Presente. Capitella. Hec Gradienter
Ordine Non Vili. Stas Primus Magne Basili.
Bis Calvt Ast Scis. Ostendit Ignc Iohannis.
Remigii Miram. Retinet Sors Tercia Vitam.
Agnen Ad Hoc Victa. Tv Octavam. Possidc Qvinta.
Cinis Discipvlis. Te Scc Columba Secvtis.
Attala Qvis Vnvs. Cvstasivs comes Hvivs.
Virgineas Bacas. Qvas Tvlit Cvoriacas.
Qvercre Scriptoris In fine Memento Laboris.
Pontificcs Svmam. Tres. Qvarta Catchat Vna.

Subscripsit qtuor subscripta

1 Vita sci Basily
2 Inuccio capitis sci Johis Bapte
3 Vita sci Remigy epi
4 Vita scor Guthlaci Britan. et matris Ebbe
5 Legenda sci Columbani abbatis
6 Legende scor abbatis Attale et Eustasy
7 Succession sci Columbani
8 Miracula sci Remigy et Benedicti
9 Vita sancti Galli cu multis aliis
10 Vita sci Othmari cu multis aliis

BIBLIOTHEK DER UNIVERSITÄT WÜRZBURG

M.p.th.f. 139

Würzbg. UB

INVENTIO CAPITIS SANCTI IOHANNIS BAPTISTE

VOQVI DA O

MONACHI

DE RICHE PFECTI SVNT. CEPI
ones pciose crucis xpi. & gloriosi sepulchri eius
qui p nra salute homo factus morte sustinuit p
qua nobis uita immortalitatemq; largitus e. nec ii
resurrectionis ei & ascensionis medium loca uenera
da conspicere. iherosolimi puenerunt. Horum
uni pcursor aduent dominici. & baptista regis
etni sci iohannes assistens ait. Venientes addomum
quonda herodis regis. auferte uobiscum caput mev.
qd inuenietis uita defossum. Cumq; mane fuisse
exortu. uisionem monachus qm uiderat retulit fri.
Qui delusionem fantasie suspicans. pluadet illi cui
mysteriu reuelatu fuerat ut idem ipse sineret.
sibi indicare. Cumq; rem neglectui tradidissent.
postero die pco uertatis astitit uerisq; sequestratis.
& simulte apparens eis. ita locutus e. Omne dubita
tionis infidelitate de uris cordib; effugantes.
auertate uisionis cogitatio ura non claudicet.

Würzburg UB. Mp th f 139

Vita sci Kenigi Kenis

Archiep[iscop]i

OST VINDICTAM SCE
lerum. que facta ē a dño ce
de galliarū. pſequente wanda
lx. crudelitate. miſericordiam.
cēli diſtillauerunt. cū admiti
gandā gentis frankx barbaricā
ferocitatē ſup uenturā. diuinę anim
aduerſionis ꝓpē migrantes pſeueranter
ultione. mundo pſulē adō ꝑdeſtinatū. ꝛt
migū pontificē hoc ordine ꝓuidę. Erat q̄dā
uenerabilis ac digni ꝓfessione ꝛnomine montan
monachus. inclusione ſolitariā uitā ducens.
ieiuniis. uigiliis. atq; orationib; ꝛtinue uacans. nec ñ cēt
rarū uirtutū inſignib; diuinitus ſe cōmendabilē ꝛed
dens. ut angelicis ſepius fruerē alloquiis. ꝛcelestibus
frequentē uiſionib; ac reuelationib; inē eſſet. Is q̄ cum
puigil oratione ꝓ pace ſcę ecclię. que multis ac diuer
ſis afflictionib; apud galliarū ac belgi carū puincias uexa
batē. di omnipotentis clemētiā indefeſſis p̄cib; exorare
nocte q̄dam plus ſolito orationē ꝓtēlans. uſq; lucis ad
puſculū incontēplatione pmanſit. Qui cū laſſitudine
ac fragilitate carnis cōpellente. paululū mbra ſopori
dediſſet. ſubito ꝑ diuinā grām angloꝝ chori. ꝛanimarū
cētib; beatiſſimoꝝ hominū cū ſpiritib; cū deo ꝛegnan
tiū. ꝛimmortalitatē adhuc corpa expectantium ut

Würzbg UB. M p th f 139

Würzb UB. Mpthf. 139

ut mortua ab oñib; crederet. Cúq; p̃ multũ horarũ
spaciũ anhelaret. clamare cepit. Veniat mat̃ uen
at mat̃. Dcto q̃ gdu que aderant. matẽ burgun
dosiã uocant. Quam cum uidisset. omi intentione
facinq; suoq; directurã p̃fessionẽ pandit. Cúq; omnes
ultamel finẽ ute expectarent. ẽualescens redit.
Que p̃ca q̃mis̃p sub febris correptione in hac uita
morta ẽ. sicq; demũ utã finiuit.

Hoc Lamb. ego descripsi qsq; libellũ. Supplico lectori esse [illegible]

fidelef condigna exequiaf expleuerē. ac non longe ei
corp archiuiſ ſcōr eucharii acualeri honorabilī poſue
runt. Hec de geſtiſ ſcōrū patrū p exactiū treueric
urbiſ reliquiaf cineriſ diligenti pſcrutantef ſparſiſ in
cartulſ ſcripta inuenim. Que in unū redacta. utilita
ti legentiū tā pſentiū qm futurō fidelī cōmendamꝰ.
Et quamuſ inpſenti libello pauca de eorū ſāſſimi actis.
ppt caſū ſuperiuſ memoratū ſtaneant. credendū tam
ē ſine dubio multaſ uirtutef dū adhuc in corpore uiue
rent p eoſ dnm exercuiſſe. qndo nunc uſq; ad reliquias
ipſoꝝ hoc idē nō ceſſat agere. Nam in eodem loco ceci fre
quēt illuminant. egroti ſanant. demoneſ ab obſeſſiſ cor
poribꝫ fugant. uariēq; infirmitateſ tā anime qm corpo
riſ curantur. ac quicūq; illuc pio deſiderio ac fidei de
uotione uenerit. ibiq; dnm p merita ipſoꝝ de quacumq;
neceſſitate exoraueritt. nō ſolū ea que poſtulauerit ſequē
uerū etiā ac hiſ potiora ſe p cepiſſe letab. Preſtante dño
nro ihu xpo. q cū patre ⁊ ſpu ſco uiuit ac regnat dꝰ p
infinita ſeculā ſeculoꝝ. Amen.

Incipit Prologus in uitam Sci
Columbani

OMINIS EXIMIUS.
ET SACRI CULMINIS ET QUIL
ne decoratiſ religioniſq; copia fultuſ. uual
deberto. ac bobolono patribꝫ meiſ peccator.
Mihi ne amē hoc ferme triennū. finē commenta fla
gnaine uel beate bertulfi abbatiſ imperio iubente.

Würzburg UB M.p.th.f. 139

PRAEFATIO WALAFRIDI STRABONIS CENOBII ABBATIS IN LIBRUM SANCTI GALLI.

IN SCRIPTVRAM AVCTORITAS

TAS SCRIPTVRAE & praecipue illa uenerandae prophetae sententia qua sacrificio obedientia praefertur admonitionem obediendi constringere praeceptis uris ociosissimi patres apologiae huiusmodi genus opponerem. Si prophetia qui antequam formarer in utero adnotatus sum. & priusquam exirem de uentre sanctificatus sum. dum cui divinis spiritus illustrans verbi officio manciparer de statu infirmitatis & ignorantia conquestus est. Quid ego peccator acturus sum. qui miniatate conceptus. & indelicto primus. propter sordes uitae meae tunicatus sum corde & auribus. quia videlicet nec secunda uigne precepto. nec audita deuote conseruo. Quomodo iustitias dni enarrabo. & assumam testamentum eius per os meum. cui etatem nec tempus adhuc impleuit nec scientia commendauit. cui dicta nec doctrina corroborat. nec uita confirmat. praesertim cum

Würzburg UB. Mp th f. 139

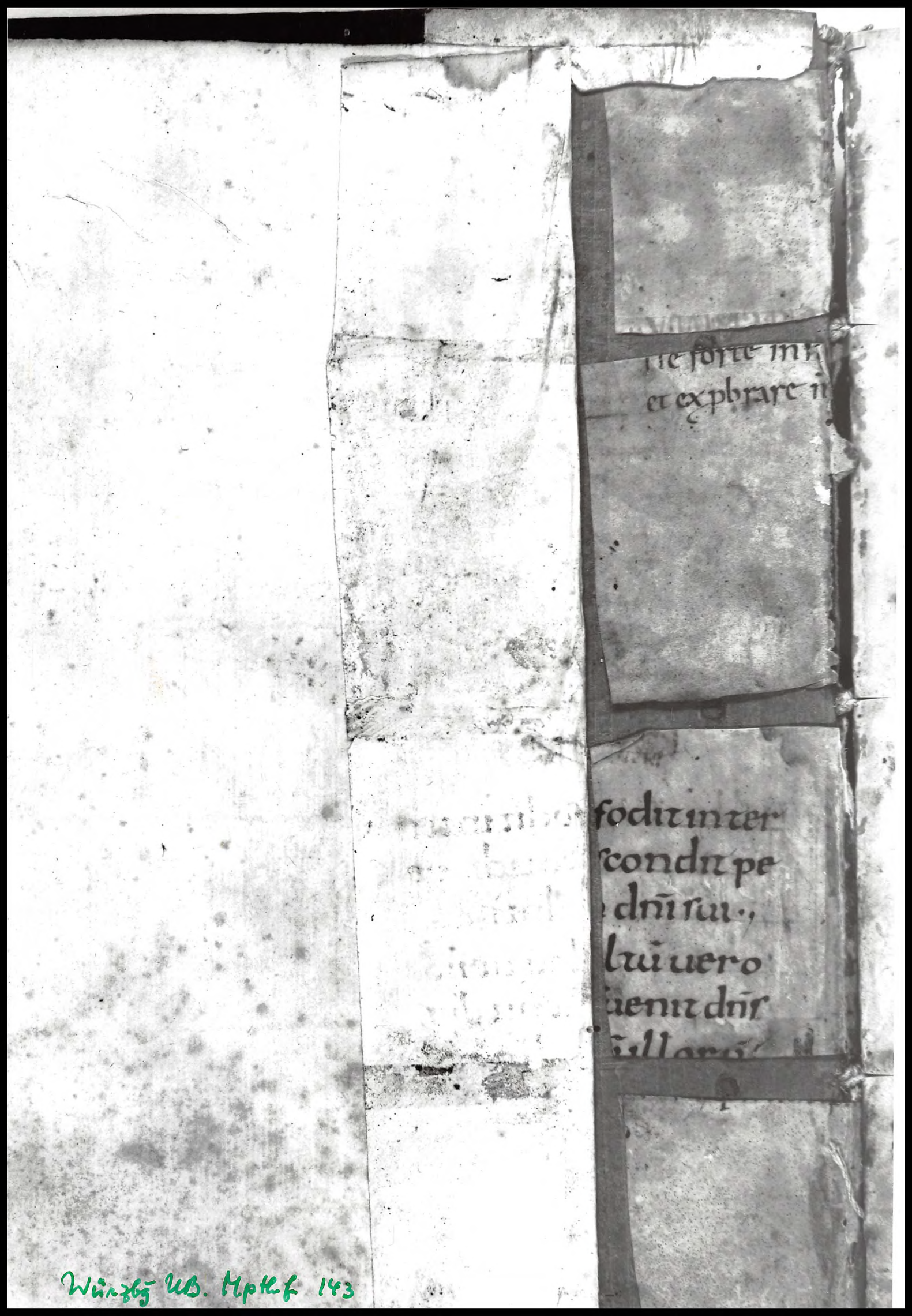

Würzbg UB. Mp.th.f. 143

lala aurea

Würzburg UB, Mp.th.f. 183

Credimus inunū dm̄ patrem omnipotentem
omnium uisibiliuum & inuisibiliuum factorem,
& inunū dnm̄ nr̄m ih̄m xp̄m filiuum dī quinatus est
de patre unigenitus hoc ē de substantia patris dm̄
ex dō lumen ex lumine dm̄ uerum de dō uero natū
nonfactū omo usion patri hoc ē eiusdem cum pa
tre substantiae p̄ quem omnia facta sunt in cęlo
& inter ra quipropter nos & nr̄am salutem
descendit & carnem adsūpsit & homo factus est,
passus est & resurrexit tertia die & ascendit
in cęlos. inde uenturus iudicare uiuos & mor
tuos & in sp̄m scm. Eos autem qui dicunt erat
aliquando quando non erat & priusquam nasce
retur non erat & quia ex nullis subsistentibus
factus ē aut ex alia substantia dicunt ēe. uel
conuertabilem filiuum dī anathematizat catholica
& apostolica ecclesia. Amen.

Iosius ep̄s cor do uae. sic credo. Uictor & Iuuen
tius prbr̄i. p uenerabili uiro papa. episcopo
ſil uestro. Canones ecclesię. siue statuta con
cilii nicheni. in quo fuerunt episcopi CCCXuiii.
Cum conuenissē & rem & magnū concilium. apud
nicheam statuta sunt ab eis haec quę infra scrip
ta sunt & placuit ut omnia quę statuta sunt. mit
terentur ad epis urbis romę probanda. facta
autem sinodus est. & nos subscripsimus. tta credentes.

Canones apostolorum et conciliorum
(Collectio Wirceburgensis)
M. p. th. f. 146 Würzb. Dombibl.
26r

Puluis contra omnis febres. & contra omnia uenena
& omnium serpentium morsus. & contra omnes anguistias
cordis & corporis Recipe haec exradicibus diptamni
pastes duas. & ex speciebus herbarum subscriptis tertiam partem.
Salua. mañ. ii. Mentastro. mañ. i. Lauendule. mañ. ii.
Appio. semi. ℥. ii. Feniculo. semi. ℥. ii. Nepeta. mañ. i. Pipinella. mañ. ii.
Tormentilla. mañ. i. Acero. mañ. i. Anesi. semi. ℥. i. Camendrea. mañ. i.
Ruta. uñe. i. Centaurea. mañ. i. Camepitheos. Centonodia. m. i.
Frassofolia. m. i. Origano. m. i. Cauli. semi. ℥. i. Solsequia. m. i. Lingua. m. i.
Bislingua. m. i. Pimpinelle. semi. ℥. i. Plantagine. m. i. Artemisia. m. i.
Sparga. m. i. Quinquefolia. m. i. Saxifrage. semi. ℥. i. Vincetossica. m. i.
Ysopi. semi. ℥. i. Tanaceta. m. i. Benedicta. m. i. Agrimonia. mañ. i.
Mentanigra. m. i. Canape. semi. ℥. i. Basilisca. m. i. Alleluia. m. i.
Cerofolio. semi. ℥. i. Sauina. m. i. Satureia. m. i. Absinthio. man. i.
Artemisia. m. i. Millefolio. m. i. Febrefugia. m. i. Nimphea. m. i.
Puleium. m. i. De pigmentis uero. Zaduar. ℥. iiii. Cinnamomum. ℥. i.
Gingiber. ℥. i. Costo. ℥. i. Reopontico. ℥. i. Pipere. ℥. i. Gentiana. ℥. i.
Cariofile. ℥. i.

Fac puluerem subtilissimum dabis ex eo quantum necessitas
cum uino calido. uel aqua calida. quantum cum tribus
digitis capere potest. mane. Tilleseamo. Costo. Feniculi semi.
Anthon. Betonica. Mago. Polei. Apii semi. Petroselini. Cumini.
Cinamomum. gingiber. galangan. figa. Infusio capitis. mirra.
Sauina. Marrubium. Husopum. Apium. Feniculum. Thus masculinum. Halasalz. Frdebub.

Winterthur, Stadtbibliothek, Ms. 2° 4°, f. 146

Würzb UB.
M. p. th. f. 146
fol. 2r

Conciliat Diuersa.

Puluis contra omnes febres & contra omnia uenena
& omnium serpentium morsus & contra omnes guttas
cordis & corporis Recipe hanc exradicem dictamni
pastes duas & ex speciebus herbarum subscriptarum tere ana partes
Salue mañ. ii Mente rosse minza mañ. i Laurindule mañ. ii
Appio semñ ÷ ii Feniculo semñ ÷ ii Nepete uuz minza mañ. i Pipinelle mañ. ii
Tormentille turnella mañ. i Acetosa sundereba mañ. i Anetti semñ ÷ i Camendree mañ. i
Ruta uñe. i Centaurie mañ. i Camepitheos ÷ i Cotonodium m. i
Fraxinifolia frabaza m. i Origano Tosto m. i Cauli semñ ÷ i Solsequie chol samo m. i Lue sinpeuila m. i
Bislingue m. i Peroselini semñ ÷ i Plantagine miegerth m. i Artetice chrine uurz
Sparge m. i Quinquefolie m. i Saxifrage stem orchha semñ ÷ i Vincetossice m. i
Ysopi semñ ÷ i Tanacete m. i Benedicte m. i Agrimonie remefano m. i
Mente nigre gart minza m. i Canape semñ ÷ i Basilice Sinabr m. i Alleluie m. i
Cerefolio semñ ÷ i Sabine kerua la m. i Satureie cuenela m. i Absinthio man. i
Artemisie pipoz m. i Millefolio m. i Febrefugie gaveuua m. i Limphee m. i
Puleium m. i De pigmentis uero Zaduar ÷ iiii Centaurium ÷ i
Gingiber ÷ i Costo ÷ i Reopontico ÷ i Pipere ÷ i Centaure ÷ i
Cariofile ÷ i

Hec pulueres subtilissimi dabbibere ad omnes necessitates
cum uino calido uel aqua calida quantum cum tribus
digitis capere potest. mustu. Tilles samo. dosto. feniculi semñ
Apium. Betonica. Mago. polei. Apii semñ. Peroselini. Cumini ÷ i
Cinamomi. gingiber. galangan figa ÷ Infusio capitis mirra
Sauina. Marrubii. Husuuurz. Apium. Feniculum. Thimi
culini. Halasalz. frdebuh.

Wien, ÖNB, Cod. 146, f. 2r

quare apostolus se suosque successores dicit fuisse in carne, nunc autem non esse.

K fol. 38^{v} *non ait* **non** *concupiscebam* (zu Rom. 7,7). – V (MIGNE PL 134, 191A) *non ait concupiscebam.*

K fol. 38^{v} *scilicet* **rationabilis** *aetatis* (zu Rom. 7,8). – V (MIGNE PL 134, 191B) *scilicet rationalis aetatis.*

K fol. 39^{r} *Et* **nota** *quia non ait* (zu Rom. 7,9). – V (MIGNE PL 134, 192A) *Et quia non ait.*

K fol. 40^{r} *non approbo,* **non consentio**, *non desidero, non laudo* (zu Rom. 7,15). – V (Migne PL 134, 194A) *non approbo, non desidero, non laudo.* – Vgl. Augustinus, Contra duas epistulas Pelagianorum I 11,23, hrsg. von VRBA – ZYCHA, CSEL 60, S. 443 (oder Ps.Primasius, Commentaria, MIGNE PL 68, 452D): *non adprobo, non consentio, non facio.*

K fol. 41^{r} **ut** *superius accipiendum est* (zu Rom. 7,20). – V (MIGNE PL 134, 195B) *superius accipiendum est.*

K fol. 41^{r} *quia operabatur* **concupiscendo, non** *concupiscentiis resistendo* (zu Rom. 7,20). – V (MIGNE PL 134, 195C) *quia operabatur concupiscentiis resistendo.* – Vgl. Augustinus, Sermones 155, MIGNE PL 38, 841: *quia non mente operabatur consentiendo, sed carne concupiscendo.*

K fol. 44^{v} *heredes dei sumus,* **quoniam nondum apparu(er)it, quid erimus**, *coheredes autem Christi erimus, cum apparuerit quod sumus* (zu Rom. 8,17). – V (MIGNE PL 134, 203B) *haeredes dei sumus, cohaeredes autem Christi erimus, cum apparuerit quod sumus.*

K fol. 45^{v} *creator est, a quo et* **per quem facta** *sunt omnia* (zu Rom. 8,19). – V (MIGNE PL 134, 204B) *creator est, a quo et* **perfecta** *sunt omnia.*

K fol. 48^{r} *spiritus sanctus id invisibiliter* **agit** (zu Rom. 8,27). – V (MIGNE PL 134, 209C) *spiritus sanctus idem invisibiliter* **ait.**

K fol. 48^{v} *quia* **in divinitatis** *natura unigenitus erat dei filius* (zu Rom. 8,29). – V (MIGNE PL 134, 211B) *quia natura unigenitus erat dei filius.*

K fol. 49^{v} *non solum illi, qui nondum sunt renati,* **sed et hi qui nondum sunt nati** *et perire omnino non possunt* (zu Rom. 8,30). – V (MIGNE PL 134, 212C) *non solum illi, qui nondum sunt renati et perire omnino non possunt.* – Vgl. Augustinus, De correptione et gratia IX 23, MIGNE PL 44, 930: *nondum renati, sed etiam nondum nati iam filii dei sunt et omnino perire non possunt.*

K fol. 50^{v} *quicquid pericli patiuntur, contemplatione illius boni, quod accepturi sunt,* **contemnunt** (dieses Wort von zeitgleicher Hand am Rand hinzugesetzt) (zu Rom. 8,35). – V (MIGNE PL 134, 215B) *quicquid periculi patiuntur, contemplatione illius boni, quod accepturi sunt.*

K fol. 51^{r} *Quid autem in his agant,* **aperitur cum subditur Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Quasi diceret,** *non deici-*

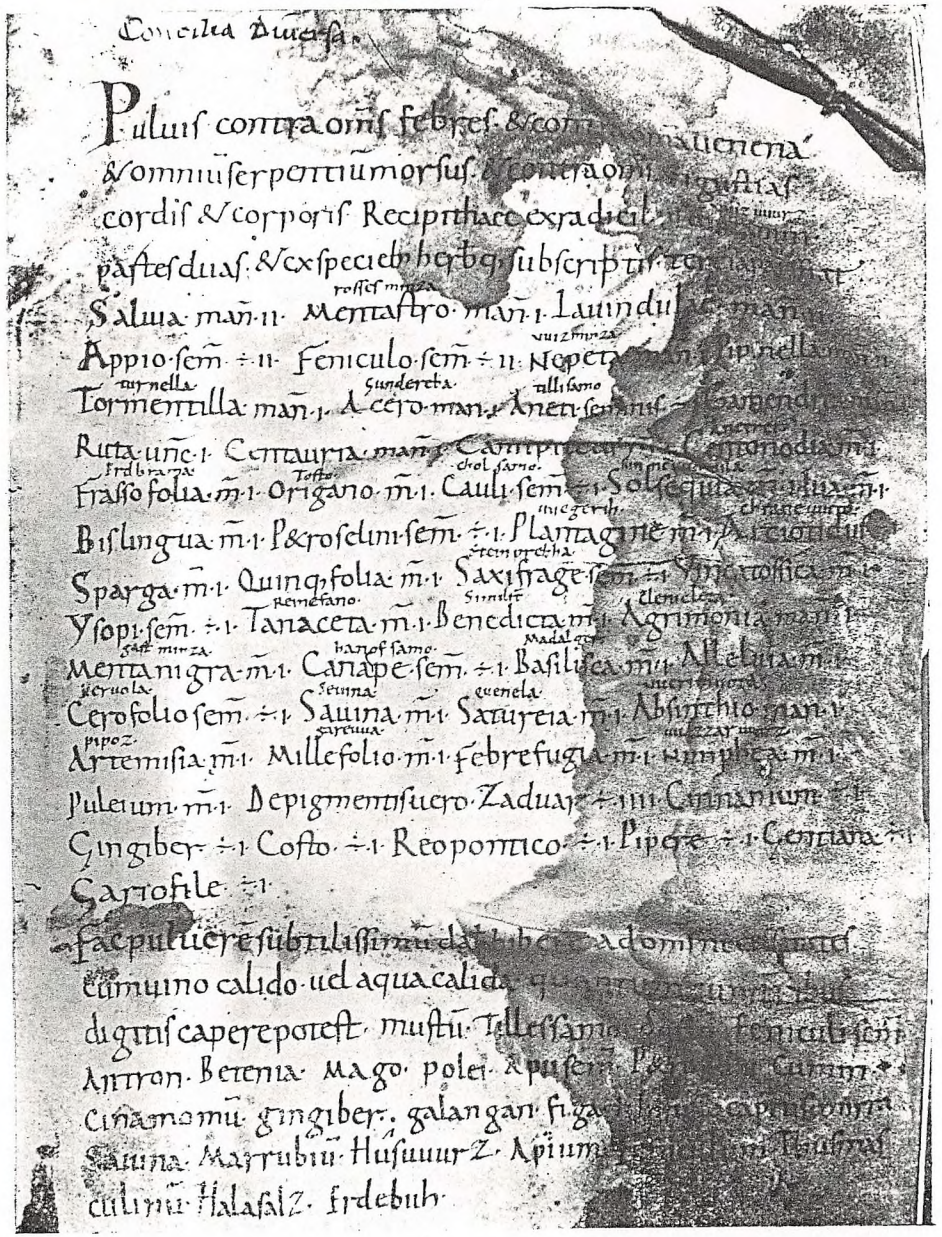

Wirzb. UB. Mp. th. f. 146, 2. Vorsetzblatt

y. Ilden, Der gebräuchl. Heilkräuter im Dtld. z. Zt. Karls d. Gr., in: Janus, Archives internationales pour l'Hist. de la Médicine et la Géographie Médicale 28 (1924)

Die Schriftzüge der Consilia medica gehören einer etwas späteren Zeit an als die Schriftzüge der Canones. Die Proff. CHROUST und GILLMANN bestimmen annähernd das Jahr 880. STEINMEYER und SIEVERS führen die Glossae theotiscae nach Eckhart, mit den Lesefehlern, an; ohne Zeitbestimmung [1]).

Hier die genaue Abschrift der *Concilia diversa* unter Wahrung der Zeilenordnung. Dazu ein Photogramm der Urkunde, etwas verkleinert:

Puluis contra omſ febreſ. & contra oñia uenena /
& omniũ ſerpentiũ morſuſ. & contra omſ anguſtiaſ
uuiz uuurz
cordiſ & corporiſ. / Recipit haec ex radicibuſ diptamni
parteſ duaſ. & ex ſpecieb' herbq' subſcriptiſ. tercia parſ fiat'.

roſſeſ minza
Saluia. mañ. ij. Mentaſtro. mañ. i. lauindulae mañ. ij.

uuiz minza
Appio. ſem ÷. ij. feniculo. ſem ÷. ij. nepeta. mañ. i. Pipinella mañ. ij.

turnella gundereba tilli ſamo
Tormentilla. man. i. Acero. man. i. Aneti. seminiſ. ÷. i. Gamendrea. mañ. i.

Anetret'.
Ruta. uñc. i. Centauria. mañ. i. Camipiteuſ. m. i. Centonodia. m. i.

Erdbrama Toſto chol ſamo sunne uuiruila
Fraſſo folia. m. i. Origano. m. i. Cauli ſem. ÷ i. Solſeqia. m. i. Iua. m. i.

uuegerih chraneuuito
Biſlingua. m. i. P&roſelini. ſem. ÷. i. Plantagine. m. i. Aitiotiduſ. ÷. i.

steinprehha
Sparga. m. i. Quinq' folia. m. i. Saxifrage ſem. ÷. i. Vincatoſſica. m. i.

reineſario sundit clenicleta.
Yſopi. sem. ÷. i. Tanaceta. m. i. Benedicta. m. i. Agrimonia. m. i.

gartminza hanoſſamo madalger
Menta nigra. m. i. Canape. sem. ÷. i. Baſiliſca. m. i. Alleluia. m. i.

---

sind benutzt und abgeschrieben von einem Codex Aquitanus (SIRMOND). Eine Beschreibung unseres Codex (Codex bibliothecae Cathedralis herbipolensis, in quo Apostolorum Canones descripti sunt) sowie ein Specimen der Schrift (literae langobardicae cursoriae in minoribus, romanae in majoribus) gibt auch das CHRONICON GOTWICENSE seu Annales Monasterii Gotwicensis ord. S. Benedicti inferioris Austriae; 2 tomi, Tegernsee 1732 (tom I p. 34).

1) ELIAS STEINMEYER und EDUARD SIEVERS. Die althochdeutschen Glossen. 4 Bände Berlin, 1879—1898. (tom III p. 601). — Die Lesefehler sind schon vorher von LEXER (Würzburger Glossen, Zeitschrift für deutsches Altertum, 14. Band Berlin 1869) zum grössten Teil erkannt und berichtigt worden.

Incipiũ penitentiã de penitentiã accipiẽdã

ECCE VIDEO DEI POTENTIAM
ECCE VIDEO DEI POTENTIAM

Sequitur fo.

Omnia nerogito corriger animo · hic uersus relegi potest ·
CRYSOSTOMUS ·

Siquis fornicatus fuerit cũ sororib; duab; uel cũ uxore sua t cũ socrus sua t cũ amita sua · siue cũ matertera sua t cũ filia patrui sui siue auunculi sui t cũ neptа sua t siqua mulier extali cognatione fornicata fuerit · abstineat se ab ingressione domus dñi uno anno & ex eo dẽ anno solũmodo pane & aqua & sale utatur nisi p̃ capitis festis diebus; Arma pugnatoria nõ ferat · osculum nulli p̃beat · Sacrificiũ nisi pro uiatico minime sumat · Sex deinde annis ingrediatur quidẽ domũ dñi sed carnib; & uino ac sicera minime uescatur nisi p̃ capitis festis diebus; Dearmis uero t osculo siue sacrificio sic supra dictũ ẽ fiat · Pro ea uero duobus annis quando carne uescitur a potu omni qui potest inebriari se contineat quãuis potũ sibi bere nõ carne uescatur absq; p̃ capitis festis diebus; Dearmis t osculo siue sacrificio modũ teneat ia dictũ inde usq; ad obitũ suũ nisi p̃ dictis festis diebus; a carne abstineat tres legitimas ferias in omni ebdomada · & iii · quadragesimas in anno legitime custodiat · Dearmis & osculo t sacrificio sic ia dictũ ẽ faciat · Et nũquã aliquando a iugio copulæ ·

Würzburg Univ. Mp. f. 146, f. 112v

DIGI ZEITSCHRIFTEN

Suche Browsen Zeitschriften Open Access FAQ

Aktuell
Abonnenten
Partner
Subskription
Über uns
Downloads
Kontakt
Links

Logout

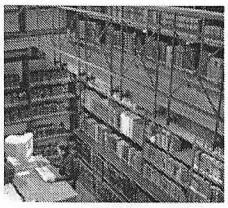

Neues Archiv der Gesellschaft für Ältere Deutsche Geschichtskunde zur Beförderung einer Gesamtausgabe der Quellenschriften deutscher Geschichten des Mittelalters

PDF Acht Briefe aus der Zeit König Berengars, gedruckt und erläutert in: Ceriani e Porro, Il rotulo opistografo del principe Antonio Pio di Savoja

Diese Zeitschrift wurde mit Mitteln der Monumenta Germaniae Historica digitalisiert

sentibus, et bene nostis dexteram datam uobis una pollicentibus fidem. Nam ubi illud est, ubi data[1]) dextra, ubi fedus fide stationis, ubi sermo regius, qui sacerdotalis haberi debuerat. Legitur in quibusdam, regem sacerdotem apellari et parum distare imperium a sacerdotio. Ego autem talibus confisus totum me, ut bene nostis[2]), regie commisi magnitudini[3]) sperans hab illo hoc optinere, quod nostri antecessores a piissimis tenuere imperatoribus, sed nunc cassata spes miserum me mutatae[4]) rei[5]) effecit euentu. Hec est uis fortune; illa enim semper mutatis rebus famulantibus fidem uersat, et quos odie prosperitate replerit[6]), cras affectos casibus remittit; mortalibus namque nec prosperitas diuturna est nec erumna pertinax. Ideo oportet fideles Christianos nec adtolli prosperis nec conturbationibus uinci. Nam unum super omnia mirabile est: cum his[7]) infirmat, qui saluare debet[8]), cum his diripit, qui protegere. O uos pastores et consacerdotes, quibus cura gregis commissa est, quibus pastoralis baculus adsignatus. Ascendite ex[9]) adverso et ponite murum pro domo Israel, ne uobis non[10]) obiciatur, quod scriptum est: Canes muti non ualentes latrare[11]). Flete cum flentibus, flete et mecum conpatimini, quia patior, quia alterius damna uestra deputare est; unum corpus sumus in Christo, si unum membrum patitur, omnia simul pati naturale nec non et debere est. Audistis condam sanctam Ravennatem ecclesiam pollere, condam pastorali gloria uigere, aliquando pauperum solatio ualere, uiduarum consolatione et sancte religionis immobili[12]) fundamento consistere. Audistis illam quantis[13]) bonorum fructibus affluere. Audite illam multimodis adflictionibus perturbari. Predia ejus ablata sunt, possessiones eius imminentibus Christianorum malis dissipate, nec cessant cotidie ingentes persecutiones.

Ardingus Bischof von Brescia, 901—921. Er und Adelbert waren von Berengar wohl gelitten, besonders jener, der auch sein Erzkanzler war. Der Brief muss aus derselben Zeit stammen wie die vorhergehenden und die nachfolgenden, d. h. aus dem J. 905, da sich in ihnen die Klagen des Erzbischofs von Ravenna über Beraubungen seiner Kirche wiederholt finden.

1) Von der ersten Hand über der Linie ergänzt. 2) 'Ut bene nostis' von der ersten Hand über der Linie ergänzt. 3) Ursprünglich 'magnitudinis'. Der Schreiber hat zum Zeichen der Tilgung das s mit vier Punkten umgeben. 4) Aus 'mutatas' von der ersten Hand corrigiert. 5) 'rei' über der Linie; das i auf Rasur. 6) Etwa 'replevit'? L. 7) 'his' = is, da sonst im Nebensatze 'quos' stehen müsste. 8) Diese drei Worte hatte der Schreiber zuerst vor 'infirmat' gesetzt, hernach aber durch einen Strich getilgt. 9) Aus 'et' corrigiert von der ersten Hand. 10) So die Hds. 11) Ies. 56, 10. 12) 'im' über der Linie von der ersten Hand ergänzt. 13) In der Hds. 'illam quantis illam tantis'; ‚tantis' alsdann in 'quantis' verändert. Das eine Paar ist also zu tilgen.

Nutzungsbedingungen · Impressum · Datenschutz

panis uitae descendi · sal sapientiae ·

UT ET NUMERO SATISFACERET ETTEMPRI ·

Numero nāque satisfecit euangelista dicens · xviii · generationes
diuinitus inspiratus in ipsa genealogia posuit · Siquidē · xviii · xvii
uii · continent · quibus numeris et decalogus legis · et euangelica
doctrina exprimitur · et bene · xviii · ter · in ipsa genealogia multi
plicatur · quatenus uetus et obseruantia noui ac uetus testamenti
non unius fidei sed trinitatis quae per dilectionē · operatur aquibusq;
fidelibus custoditur ·

Clauendia · tube custodia

Omnia ne rogito · longer animo · Hic uersus relegi potest ·

LUX PETULA

l. lux perpetua lucebit — nam et ego hom

Würzbg UB. M.p.th.f. 146. f. 113r

K fol. 21^{v} *nesciebam enim concupiscentiam* ***sub.*** (gekürzt für *subaudi* oder *subauditur*) *peccatum* (zu Rom. 3,20, vgl. 7,7). – V (MIGNE PL 134, 160A) *nesciebam enim concupiscentiam* ***subesse*** *peccatum.* – Vgl. Haimo von Auxerre, Expositio, MIGNE PL 117, 421C: *concupiscentiam libidinis aliarumque malarum rerum nesciebam, subaudis peccatum esse.*

K fol. 22^{r} ***praecipiendo*** *minando et non iustificando* (zu Rom. 3,21). – V (MIGNE PL 134, 160B) ***percipiendo*** *minando et non iustificando.* – Vgl. Augustinus, De spiritu et littera 9,15, hrsg. von VRBA – ZYCHA, CSEL 60, S. 167: *Lex quidem hoc ipso, quod iubendo et minando et neminem iustificando satis indicat.*

K fol. 24^{v} *Unde quidam dicunt iniquitates remitti* ***in baptismate, peccata tegi*** *per paenitentiam, non imputari in martyrio* (zu Rom. 4,7). – V (MIGNE PL 134, 165CD) *Unde quidam dicunt iniquitates remitti per poenitentiam, non imputari in martyrio.* Vgl. Ps.Primasius, Commentaria (MIGNE PL 68, 434B) *Quidam dicunt remitti peccata per baptismum, tegi lacrimis poenitentiae, non imputari ulla peccata in martyrio* = Claudius von Turin, Paris, BN, lat. 12289, fol. 20^{v}.

K fol. 25^{v} ***Iam*** *dudum apostolus loqui coepit* (zu Rom 4,12 f.). – V (MIGNE PL 134, 167B) ***Nam*** *dudum apostolus loqui coepit.*

K fol. 26^{v} *ante deum, cui credidisti,* ***positus es,*** *ut sis pater multarum gentium* (zu Rom. 4,17). – V (MIGNE PL 134, 168D) *ante deum, cui credidisti,* ***positum est,*** *ut sis pater multarum gentium.*

K fol. 26^{v} *Sicut corpus mortuum est …* ***ita*** *mortua est anima* (zu Rom. 4,17). – V (MIGNE PL 134, 169A) *Sicut enim corpus mortuum est …* ***ideo*** *mortua est anima.* – Vgl. Isidor von Sevilla, Sententiae I 12,1, hrsg. von CAZIER, CC 111, S. 41: *Et sicut corpus mortuum est sine anima, ita anima mortua est sine deo.*

K fol. 26^{v} *pedes, quibus sit verbum dei* ***lucerna et*** *quibus ambulet in lege domini* (zu Rom. 4,17). – V (MIGNE PL 134, 169A) *pedes, quibus sit verbum dei* ***lucernae,*** *quibus ambulet in lege domini.* – Vgl. Ps. 118,105.

K fol. 27^{v} *aut quaecumque* ***praedixit, potens est ostendere, aut quae*** *promisit potens est praescire* (zu Rom. 4,21). – V (MIGNE PL 134, 170BC) *aut quaecumque promisit, potens est praescire.* – Vgl. Augustinus, De correptione et gratia XII 36, MIGNE PL 44, 938: *quae praedixit, potens est ostendere, aut quae promisit potens est praescire.*

K fol. 28^{r} *IN QUA STAMUS.* ***stamus*** *dicit, ut ostenderet* (zu Rom. 5,2). – V (MIGNE PL 134, 171C) *IN QUA STAMUS dicit, ut ostenderet.*

K fol. 30^{v} *sed eius finem* ***debemus*** *intellegere* (zu Rom. 5,14). – V (MIGNE PL 134, 176B) *sed eius finem* ***debet*** *intelligere.*

K fol. 38^{r} *quare apostolus se suosque successores dicit* ***olim*** *fuisse in carne, nunc autem non esse* (zu Rom. 7,5). – V (MIGNE PL 134, 189D–190A)

anteaduentum huius spſ
fuerint scimus. & postad
uentū illius cuius fortitu
dinis sint facti conspicimus;
Cer te ipse iste pastor eccle
siae adcuius sacra tissimū
corpus sedemus. quante
debilitatis. quanteq: for
midinis anteaduentū spſ
fuerit. ancillae hostiaria
requisit. dicat; unaem
mulieris uoce pauit. dū
moritimuit. uitā nega
uit in terra. cū latro con
fiteretur in cruce. Sed
uiriste tante formidinis.
qualis postaduentum spſ
existat. audiamus; fit
conuentus magistratus
atq: seniorū. cesis denun
ciatur apostolis nem
nomini ebū loqui debeat;
petrus magna auctoritate
respondit. o boe dire opor
tet dō magis quam homi
nibus. & rursus. simul
tum est inconspectu di
uos potuis audire quā
dm. iudicate. nonem
possumus quae uidimus
& audiuimus. non loqui.
& illi quidem ibant gau
dentes a conspectu con
cilii. qm digni habiti
sunt pro nomine ihū con
tumeliam pati. Ecce
gaudet petrus in uerbe
ribus. qui ante in uer
bis timebat. & qui prius
ancillae uocem requisi
tus timuit. postaduen
tū sci spſ. uires prin
cipum caesus p mit.
Lucis oculos fidei nuu
tute opificis huius at
tollere. atq: sparsim
patres testamenti noui
acutius considerare.
Ecce apertis dem oculis
fidei. dauid. amos. dani
helem.

& pensandū. quia conp hensū. petrus negauit in terra.
quē suspensū. latro ē confessus in cruce.

Würzbg UB. M.p.th.f. 149 B, fol. 126r

Iste liber pertinet ad fratres sancti Stephani herbip

Cotnues actiasticos usus

Hugo de Lacinis

CLERICVS EST GE
nerale nomen eorum qui in
quocumq; gradu deo ser
uiunt in eccla. & dicti sunt
clerici. qđ sint de sorte dñi.
& hereditas eius. ut qđ dñs sit sors & hereditas
eorum. Cleros enim grece sors dicitur. uel here
ditas latine. Legimus in ueteri testamento
dñm dixisse ad moysen. Filiis leui non dabis
hereditatem. ego enim ero hereditas eorum. Qui
ergo adclericatus ordinem peruenit. dñi here
ditas esse debet. semp q; pudere ut & ipse
dñm possideatur a illo. ut possit dicere
cum pphera. Dns pars hereditatis mee. Qui
aut possidere querit. & cum psalmista dicit.
dns pars mea. nichil extra dominum habe
re debet. qđ si quppiam habuerit aliud. siue
auru. siue argentu. siue possessiones. pars eius
non erit dns. ideoq; non est clericus. Canon
grece. regula dicitur latine. regula uero dicitur.
eo qđ recto tramite ducit hominem ad eccles

a possideat & ipse

Würzb. UB. M.p.th.f. 160. fol. 1v

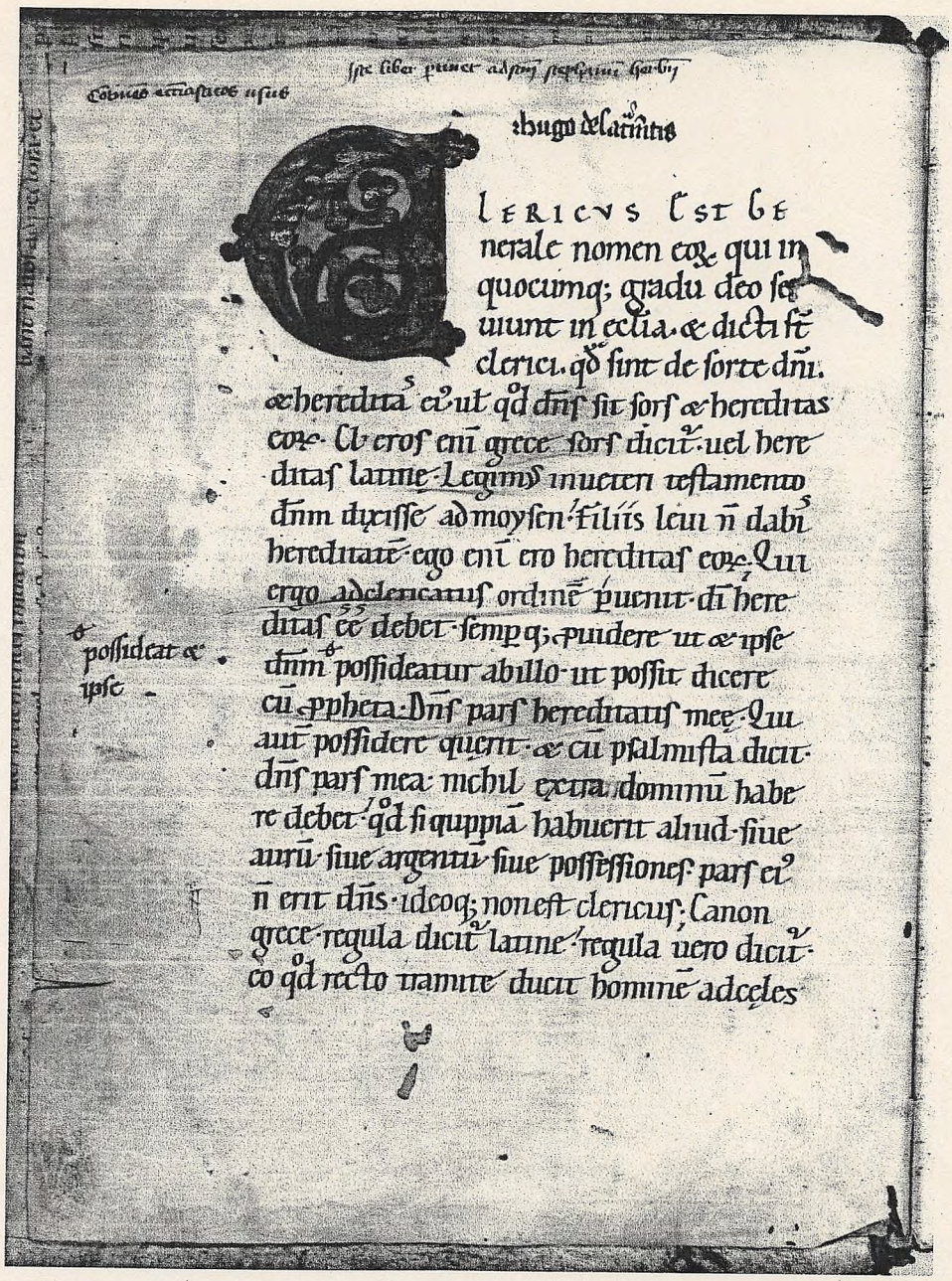

Abb. 16: Universitätsbibliothek Würzburg, M. p. th. f. 160, fol. 1^{v}, *Libri II de ecclesiasticis officiis*; erste Textseite der Anfang des 12. Jahrhunderts im Kloster St. Stephan in karolingischer Minuskel verfassten Pergamenthandschrift. Hier eine Textpassage zum Stand der Kleriker. Auf dem oberen Rand steht der Besitzeintrag *Iste liber pertinet ad sanctum stephanum herbipolensi*: „Dieses Buch gehört dem Heiligen Stephan zu Würzburg". Die repräsentative C-Initiale zu Beginn der Abschrift wurde in Deckfarbenmalerei mit Golderhöhung ausgeführt.

R. Lang. Das Ben. ke. h. Stephan

Caput natos ad pectora

Virgil Aen 7, 518

Cobnus ecclasticos usus

Iste liber ... adsit ... habi

hugo de s. victore

LERICVS EST GE
nerale nomen eoꝝ qui in
quocumq; gradu deo se
uiunt in eccl̃ia. & dicti sũt
clerici. qđ̃ sint de sorte dn̄i.
& hereditas ei⁹ ut qđ dn̄s sit sors & hereditas
eoꝝ. Cleros enī grece sors dicit̃. uel here
ditas latine. Legim⁹ in ueteri testamento
dn̄m dixisse ad moysen. filiis leui nō dabit
hereditatē. ego enī ero hereditas eoꝝ. Qui
ergo adclericatus ordinē ꝓmouit. dī here
ditas ee debet. semp q; ꝓuidere ut & ipse
dn̄m ꝓ possideatur a illo. ut possit dicere
cū ꝓpheta. Dn̄s pars hereditatis meę. Qui
aut̃ possidere quęrit. & cū psalmista dicit.
dn̄s pars mea. nichil extra dominū habe
re debet. qđ si quppiā habuerit aliud. siue
aurū. siue argentū. siue possessiones. pars ei⁹
nō erit dn̄s. ideoq; non est clericus. Canon
grece. regula dicit̃ latine. regula uero dicit̃.
eo qđ recto tramite ducit hominē ad ecclēs

ꝓ possideat & ipse

M.p.th.f. 160 1v

Würzb. UB. Mp.th.f. 160, fol. 132

nunc dimittis seruū tuū dñe scdm
uerbū tuū in pace· Decōpletus aut cele
- brantis id etiā in patrū inuenitur exem
plis· dicente dauid· Si ascendero in lectū
stratū meū· Si dedero somnū oculis meis·
et cętera usq; tabnaculū dō iacob· Quis
non stupeat tantā deuotionē· ut somnū
sine quo utiq; corpora humana deficiunt·
sibi pęnitus interdixerit· donec locū ac
templū dño fabricandū in pectore suo
rex & ppheta reperiret· Quę res nos
fortiter admonet· ut si ipsi locus dño
esse uolumus & tabnaculū eī aut tēplū
haberi cupimus· in quantū possimus
exempla scōr imitem· ne de nobis dica
- tur qđ legit· dormierunt somnū suū
& nihil inuenerunt omes uiri diuitiarū
in manib; suis· De Nocturnali officio.

IN NOCTVRNALI OFFICIO DICIMVS·
dñe labia mea aperies· & os meū annu
ntiabit laudē tuā· unde sequit· gla pa
tri· Quando prīdē in nocte conuenimus·
cōmendauimus nos dño· & oclusimus ora· atq; post
sigilla quasi in singulis sepulchris quieuim· & soli dño
mente adstitimus· cui n sunt uerba necessaria· quia
omniū nouit corda· at nunc qua iterū conuenim

m.p.th.g.160 132r

nunc dimittis seruū tuū dñe scdm
uerbū tuū in pace. Decōpletis aūt cele
brandis id etiā in patrū inuenitur exem
plis. dicente dauid. Si ascendero in lectū
stratū meū. Si dedero somnū oculis meis.
et cetera usq; tabnaculū dō iacob. Quis
non stupeat tantā deuotionē. ut somnū
sine quo utiq; corpora humana deficiūt.
sibi penitus interdixerit. donec locū ac
templū dño fabricandū in pectore suo
rex & ppheta reperiret. Quę res nos
fortiter admonet. ut si ipsi locus dño
esse uolumus & tabnaculū eius aut templū
haberi cupimus. in quantū possimus
exempla scōrū imitem. ne de nobis dica
tur qđ legit. dormierunt somnū suū
& nihil inuenerunt omnes uiri diuitiarū
in manibus suis. De Nocturnali officio.

IN NOCTVRNALI OFFICIO DICIMVS.
dñe labia mea aperies. & os meū annu
ntiabit laudē tuā. unde sequit. qđ ta
cti. Quando prīdē in nocte conuenimus.
cōmendauimus nos dño. & clusimus ora. atq; post
sigilla quasi in singulis sepulchris quieuim. & soli dño
mente adstitimus. cui n̄ sunt uerba necessaria. quia
omniū nouit corda. at nunc quia iterū conuenim

HANTIQVIS libris missaluū ꝫ lectionariorū reperitur scriptū· ebdomada qnta ante natale dñi· totidē enī lectiones habent in lectionario ꝫ totidē euangelia amemorato tēporꝫ pdies dñicos usq; ad natiuitatē dñi· Antiphonarius habet tria officia diurna· ꝫ quartū inthe dñica quę uacat post lectiones duodecī· nocturna ū quatuor ut supra dixi p dñicos dies· Auctor lectionariī excitat fidē nrām adrecolendū dñi nri ihu xpi aduenturi in mundū pcomū· p quinq; ętates mundi· Auctor uero missalis qui nominatur gregorialis ꝫ antiphonariī· nos tangit ut recolamus natiuitatē dñi celebratā p tres ordines librorū· scilicet legis· pphetarū· ꝫ psalmorū· necnō ꝫ p quartū· id est principiū euangeliī· unū narratur gabriel missus adzachariā· uidelicet nuncius natiuitatis pręcursoris dñi· uerū etiā ꝫ pphetia zacharię de aduentu dñi· ꝫ gabriel missus ad

Würzburg UB. Mp.th.f. 160, fol. 151v

HANTIQVIS libris missaluū ⁊ lectionariorū reperitur scriptū ebdomada qnta ante natale dñi. / tou dē eū lectiones habent in lectionario ⁊ tou dē ẹuangelia amemorato tẽpore ꝑdies dñicos usq; ad natiuitatē dñi. Antiphonarius habet tria officia diurna. ⁊ quartū in die dñica que uacat post lectiones duodecī nocturna ū quatuor ut supra dixi ꝑdñicos dies. Auctor lectionarii excitat fidē nrām adrecolendū dñi nri ihu xpi aduentum in mundū ꝑcomū. ꝑ quinq; ętates mundi. / Auctor uero missalis qui nominatur gregorialis ⁊ antiphonarii. nos tangit ut recolamus natiuitatē dñi celebratā ꝑ tres ordines libroꝝ. scilicet legis ⁊ phetarū. ⁊ psalmoꝝ. necū ⁊ ꝑ quartū. id est principiū ẹuangelii. unde narratur gabriel missus ad zachariā uidelicet nuncius natiuitatis precursoris dñi. uerū eua ⁊ phetia zacharie deaduentu dñi. ⁊ gabriel missus ad

M.p.th. f. 160 151v

uenies sciat; Inscriptura enim sacra malleu nomine aliquando diabolus
designatur. qui nunc delinquentiu culpe seruit. aliquando uero p
cussio celestis accipitur. qua uel electi supnos ictus sentiunt. ut aprauis mo
ribus corrigantur. uel iusta na reprobis ptrit. ut iam suplicia etna
ppetua. quib eiam imposteru mereantur ostendat. Nam quia appella
tione malleu antiquus hostis exprimitur. ppheta testatur. cu sup eum uim
extremi iudicii contemplatur dicens. Quomodo confractus e & conteritus
malleus uniuerse terre. Nesi diceret. Cum pque uascula sua dn in minister
rii usum formanda ptrit. quis ppendat quo turbine uemente extremo
iudicio inetna dampnatione confringit. Rursum p malleu pcussio celestis
exprimitur. quod salomone templu edificante signatur. cu dicitur. Dom
ante cu edificaretur lapidib; dedolatis atq; pfectis edificata e malleus &
[illegible] nullus ferramenti sonus audiebatur. Ad cuius edificatione electoru animę quasi quidam expoliti
lapides deferuntur. Quę cu edificatur in celis. nullus illic iam. disciplina
ne malleus resonat. quia dolati atq; pfecti illuc lapides ducuntur. ut
locis iuxta meritu congruis disponamur. Hic enim fortis tundimur. ut
illic sine reprehensione. ueniamus. Hic malleus hic securis. hic oia tun
sionu resonant ferramenta. In domo aute di nulli ictus audiuntur. quia
inetna patria omis iam pcussionu strepitus conticescunt. Sequaquam

Univ.-Bibl. Würzburg

Würzbg UB. Mp th f. 205, fol. 1r

contra leuissimos terrores parat. ⁊ Vnde & adhuc expressius subdit. ⁊ deridebit uibrantē hastam. ⁊ Contra leuiathan enim dns hastam uibrat. quia in eius interitu districtam minat sententiam. ⁊ hastam quippe uibrare est æternam eius mortē ex districta animaduersione p̄parare. ⁊ ed apostata spūs auctorē utq; etiam cū sua morte despiciens. hastā uibrantem deridet. quia ex districto iudicio quicquid graue. quicquid horribile sē putat pati n̄ metuit. sed quo se æterna tormēta n̄ posse euadere conspicit. eo m exercenda nequicia durior assurgit. ⁊ Quē cū pleriq; huius mundi sapientes incunctis quę appetit tanta pinacia. tanta formidine stringi n̄ posse considerant. corda sua ad famulatū eius tyranni dis inclinant. & omne quod dō largiente sapiunt. hoc contra eū adserentiū hostis illius inflectunt. ⁊ Vnde & recte subiungitur. Sub ipso erunt lucida soli. ⁊ In scriptura enim sacra cū figuraliter sol ponitur. aliquando dns. aliquando p̄ceptū. aliquando de re quilibet manifestę intellectus ostensio. aliquando autē intelligentia demonstrat sapientiū. ⁊ ℣ solem quippe dns figuratur. sicut in sapientię libro phibet. qd oīs impius in extremi die iudicii cognita sua dampnatione dictum sunt. errauimus a uia ueritatis. & lumē iusticię n̄ luxit nobis. & sol n̄ oriet est nobis. ⁊ Acsi aperte dicant. Interni nobis luminis radius n̄ refulsit. ⁊ Vnde & iohannes ait. Mulier amicta sole. & luna sub pedibus ei. ⁊ In sole enī illustratio ueritatis. in luna autē quę mensiles suppletionibus deficit. mutabilitas tēpora

Anno 93. an dns petri 94.
Anno 95. an dns petri 96.
Anno 97. an dns petri 98.
Anno 99. an dns petri 1000.
Anno 01. an dns petri 02.

Würzburg UB. M.p.th.f. 205. fol. 1v

2r minari debuit. ñ inferre. ⁊ Quibus ei⁹ ⁊
tus ẽ ut abiusticia corrigere. etiam falsa
uocare. ⁊ Et quis hanc eorum uesaniam to
bus sius reꝓborum reꝓborum supplicia fin
sua etiam electoꝝ corda ꝑmia remunerat
hanc eorum uesaniam tolere. qui conanti
uertas de ẽno igne minata ẽ. Et dum
sericordem. ñ uerentur pdicare fallacem
fine puniri ñ debe culpa cũ fine. ⁊ iustus
est. & quod ñ eterno peccato commissũ ẽ.
mento. ⁊ Quibus ei⁹ respondemus. quod
udoe districtusq; uemens. ñ corda homin
enim ideo tunc cũ fine delinquerunt. qu
issent quippe sine fine uiuere. ut sine fi
ꝑmanere. ⁊ Nam magis appetunt peccare q
uiuere cupiunt. ut nunquã desinant pecc
Et ergo iudicis iusticiam pane. ut nunqu
mens in hac uita nunquã uolunt carere pec
terminus ultionis. quia quandiu uiuunt
nis. ⁊ At inquiunt. Nullus iustus crudeli
seruus a iusto dño iccirco cedi ꝑcipitur. ut

Würzbg Ub. Mp.th.f 205 , fol. 2a

1v

contra leuissimos terrores pa
t derideb̄t uibrante hasta
brat. / quia in eius intentu
pe uibrare ē. / æternam eius
ed apostata ips auctore un
tem deridæ. / quia exdistri
bile se puidæ pati n̄ metuit
conspicit. / eo mexercenda
huius mundi sapientes incu
midine stringi posse conside
uicti hostis illius inflectum
dis. / aliquando plecimo. / al
ostensio. / aliquando aut̄ in
quippe dns figuratur. / sicut
trem die iudicii cognita si
uertatus. / & lum̄ iusticie n̄
dicant. / Interni nobis lumi
ulier amicta sole. / & luna s
in luna aut̄ que menstru

Gregorius Turonensis hist. Anno 93. an bis petri. 94.
Joanne: Urbevetanus Episc.

[illegible] quę perpetuum [illegible] mittit respectum h
[illegible] ineternū mal[illegible] huiusq; qz de[illegible] se esse
[illegible] maia puniri conspiciunt. qui eius [illegible] torio
[illegible] quiunt. / Et ubi ē quod [illegible] sunt. si pimi[illegible]cis
[illegible] nt. n̄ orabunt. / Quibus utiq; dictū ē. p
respondemus. / orant pimicis suis eo
ptam penitentiam eorū corda converte
[illegible] ē. / Quid enim [illegible] pimicis orandū ē.
illis dī pēnitentiam. / & resipiscant a diaboli
ad ipsius ue laqueate. / Et quomodo pil
dis inclinant. / & omne quo
uicti hostis illius inflectum
dies solis. / Inscriptura enim
dis. / aliquando plecimo. / al
ostensio. / aliquando aut̄ in
quippe dns figuratur. / sicut
trem die iudicii cognita si
uertatus. / & lum̄ iusticie n̄
dicant. / Interni nobis lumi
ulier amicta sole. / & luna s
in luna aut̄ que menstru

[illegible] ē. cui n̄ [illegible] ab angē
[illegible] deputat. [illegible]
[illegible] huius infidelitat
deputat. supplicio. iam [illegible]
[illegible] suę mentis cassari [illegible]
[illegible] nortus. & damnatus iniustis minime
[illegible] aliquid iudicabile de sua carne se
[illegible] tuno iniquos tormenta respiciunt.
[illegible] ipsorum exitu. / nisi iam iusticię uictimus
[illegible] ic quippe eorū mentes. phoc quod iustissimo

Pont. Turonens. Sanctus Gregorius Turonensis Episcopus

Würzburg UB. M.p.th.f. 205, f. 1v + 2v

rda uidere ea quę dī fr̄. quę ad transm
nis urna ñ descendunt. Ibi enī inhabi
.nterne contēplationis gloria amatur.
locus dī ēē. ñ possunt. Locus g̊ glorię dī ē.
ī. in celestib⁹ pmanens angelicus ips̄. Et
fr̄. cū uel ab electis hominib⁹. vt a scīs anglis
mat̄. In eo g̊ qđ uisi de ēuertendis pecca
ēsiderando ad carnales actus oculū ducun.
t. Qui tam p̄ statu suę rectitudinis q̄a
erare nūquā desinunt. quāuis p̄ cogitatio
ist se uocē glorię dn̄i ab inferīs id ē de loco
is mmoram. q̄ hęc ꝓphetę uerba largiatur
us intellegere. & apertius dicere ualemus.
Predicatorē spc assumit. cū ei⁹ mentē in
. & a terrenis iam dcliderijs alienā reddit.
i ea quib⁹ lucra spiritalia ēgregie. & ad reg
eris fructū portet. Unde et nob⁹ p̄dicatorib⁹
it. sed qui pmanet in uitā eternā. Bene aut
uocē cōmotionis magnę. Ꝓpheta scō spū re
quę facienda p̄uidet. q̄a & in p̄destinati
in opere sequunt̄. Unde in translatione ue
quę futura fr̄. Quid ē g̊ qđ post se ꝓpha
gę. nisi qđ post sermonē p̄dicationis qui
nta pnitentiū sequunt̄. Penitentiā etenī q̄;
recta ñ audiunt. nescium quā sint grauia

H. f. 207

Würzb. UB.
M.p.H.f. 207

rda uidem ei quę dī fr̄. quę ad tantum
nis uitia n̄ descendum. Ibi enī inhabi
mentę contēplationis gl̄oria amatur.
locus dī ēē n̄ possum. Locus g̊ glorię di ē.
q. in cęlestib' p̄mancus angelicus sp̄s. Cr
r̄. cū uid ab electis hominib' vt a scis anglis
mat̄. In eo g̊ qđ nulli de ciuitatibus pecca
sideranda ad carnalis actus oculū ducun.
. Qui tam p̄ statu suę rectitudinis qa
erant nūquā desinunt. quāuis p̄ cogitatio
st se uocē glorię dn̄i ab inferiori id ē de loco
s mmoram. q hęc p̄phetę uerba largiantur
us intellegere. & apertius dicere ualemus.
Predicatorē sp̄c assumit. cū ei mentē in
. & a terrenis tam desideriis alienā reddit.
i ea quib' lucra spiritalia cōgregat. & ad reg
eris fructū portet. Unde et nob' p̄ducatorib'
t. sed qui p̄manet in unitā eternā. Bene aut
uocē cōmonitionis magnę. Phetia sco spu re
quę facienda p̄uidet. qa & in p̄destinati
in operę sequunt. Unde in translatione ue
quę futura fr̄. Quid ē g̊ qđ post se p̄phe
tę. nisi qđ post sermonē p̄ducentis qui
nia p̄mentiū sequunt. Penuchi eam q̄q;
recta n̄ audiunt. nescium quā sint grauia

M. p. th. f. 202 1v

increpamus · sepe cū eis blandis sermonib⁹
audire contēpnit · aliter ex parte uerbū
cusat · ita ut cōtūdie impleri uideamus
qa fecerit iratus cū ducit · Pluu sup cunctē
una cōplita ē · & pars que cōplita nō ē ·
ba alia mens suscipit alia suscapere recusat ·
& sup altera nō pluit · cū v & ipse pximus
atq; ab alius emendare cōtempnit · una ead
& ex parte arida remanet · in qua a se pdicā
quda q exhortationis uerba omnino n audi
nolunt · & ē quda q audiunt · sed tam hanc
in se uicia resecant sed in alius grauit̄ pdura
qa p pdicationis uerbū a semet ipsis auaricie
aliena n rapiunt · sed et ppria indigentib⁹ la
edomant · nec tacitus moderamina p me
sepe alii ad exhortationis uerbū in semet ip
cunt · corpus in castitate custodiunt · nec tam
pximus inclinant · sed p rigorē supbie in co
una cōplita ē qa fructū fecit · & pars que c
onis uerbū n plene suscipiens a bono opere
Et assūpsit me spūs · & audiui post me uocē
gla dni de loco suo · Quid ē hoc qd pphta
filiis populi murmur · uocē post se magne
benedicta gla de loco suo · Conuersus qpp
tur · & uocē glorie dni de loco suo post tergū

Würzbg U.B.
Mp.th.f. 207

Abb. 230a

RA R[illegible]ITVTA

DOMINVS

regnauit exultet

insule · id' gelia gentium multe · ñ om̃s ppt̃ hereticas prauitates ·

terra · lętent insulę multę ·

ubes & caligo in circuitu eius ·

iustitia & iudicium correctio

sedis eius · ✠ eius ·

ignis ante ipsum p̃cedet · & in

flamabit in circuitu inimicos

luxerunt fulgura eius orbi

tre · uidit & cõmota ẽ tra ·

colere · dum haberent adorabilẽ sũmũ creatorẽ ·

ontes sicut cera fluxerunt

a facie dñi · x · a facie dñi :

omnis terra ·

nnuntiauerunt cęli iustitia

am eius · & uiderunt om̃s

ppli glam eius ·

onfundant̃ om̃s qui adorant

sopore̅ mortis lege cõmuni restau rata

rata ẽ in gli munere singulari

resurrec̃ionis · t' certe terra est

evolia · id' a ipso separata ·

Dñs regnauit · quis q̃ aliter colendus

ẽ · n̄ ille qui solus cognoscit̃ imperare · exultet terra · id' geñs humanũ in sua reparatione · letent̃ ·

In hoc usu qualis sit dñs impius · t'

religiosis narrat̃ · nubilosus & caliginosus est in dei cognitione · dum tenebroso

corde · nulla claritate · resplendent ·

iustitia & iudicium his qui ineum

credẽt · & sedes ei' efficit̃ meruer̃ ·

Ante aduentũ dñi ignis p̃cessit ·

quando a p̃dicatione · pphetar̃ corda infidelium fremuerunt · tra ut ardore · incundie

succense depredicantũ ne e · inuolarent · & inflammatũ · id' impios adũsus electos incircuitu · quia dũ pauci essent electi ·

erat adũsarioꝝ circumdans in

numerabilis multitudo ·

Fulgura · fulgura ei' · id' p̃dicationes t' miracula scoꝝ ·

cõmota ẽ terra · hoc ẽ terreni p̃ncipes inoluntate

p̃dicationis · ut se intelligerent · idola insensata

Montes fluxer̃ · hoc ẽ potentes huius

seculi cognito dño humiliati sunt ·

omnis terra · id' potestates seculi · t'

pagani · seu heretici qui diuinũ

eligunt subire seruitium ·

Celi apli · t' p̃dicatores · quoꝝ scis p̃cla

rationib; iustitia dñi in nouitate mundo ·

videre · hoc n̄ carnalib; oculis · s;

cordis lumine · debemus accipere ·

gla eni audiri n̄ uideri solet ·

Inerepat hic cultores idoloꝝ · idolũ

duplum ẽ · qd' ipsum sit dolum ·

id' hominum falsitate · reptum ·

simulachrum a simulatione ·

Univ. Bibl. Würzburg

M. p. th. f. 209, fol. 1r

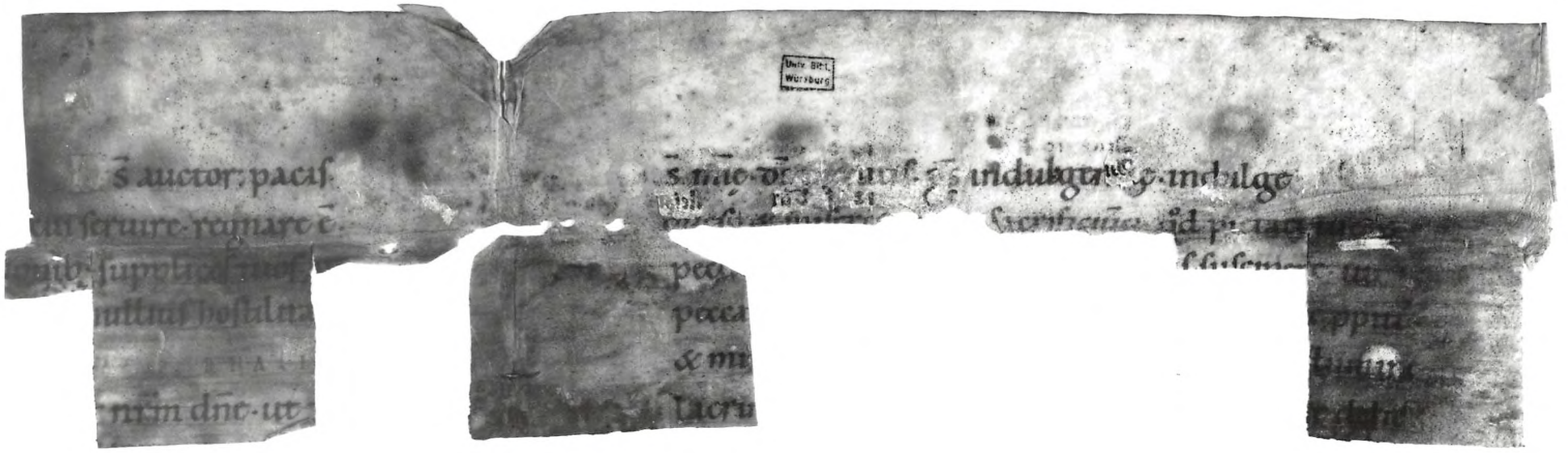

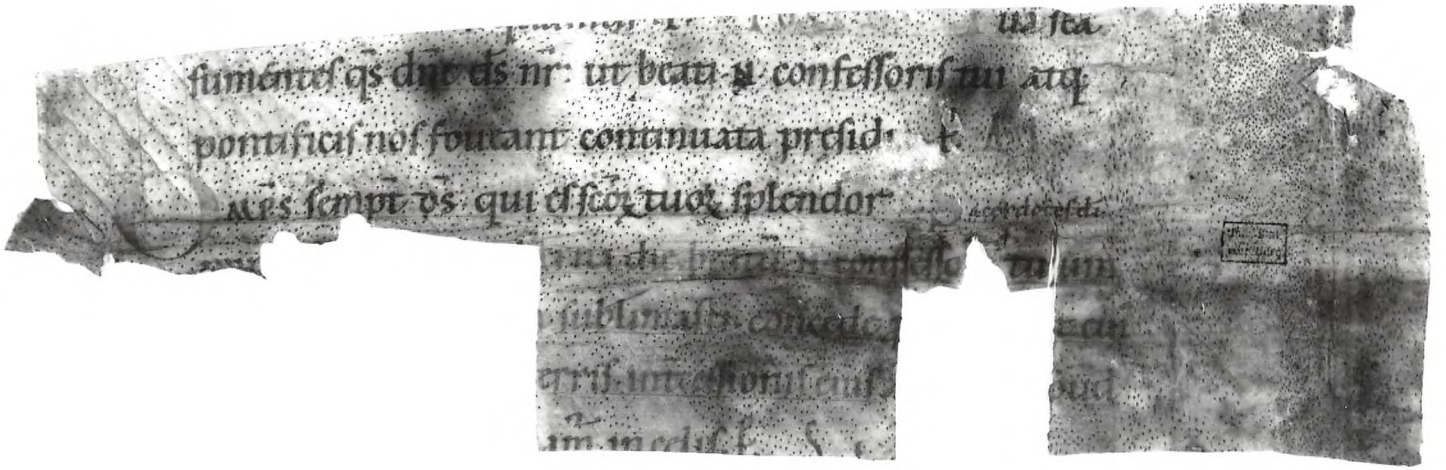

Würzburg UB.
M.p.m.f. 2.18

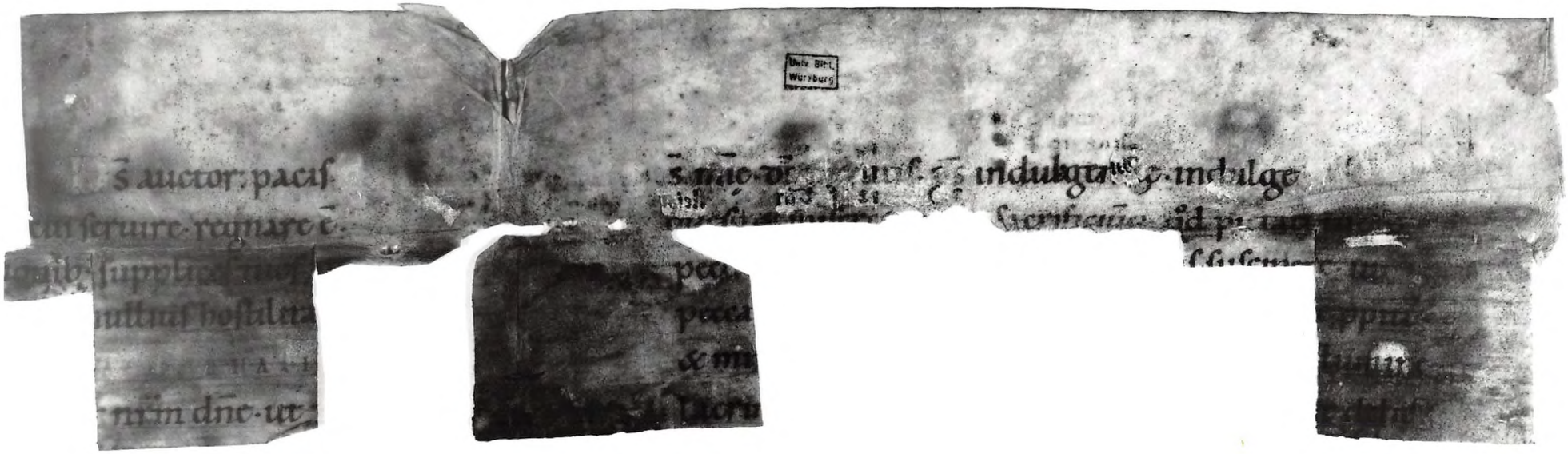

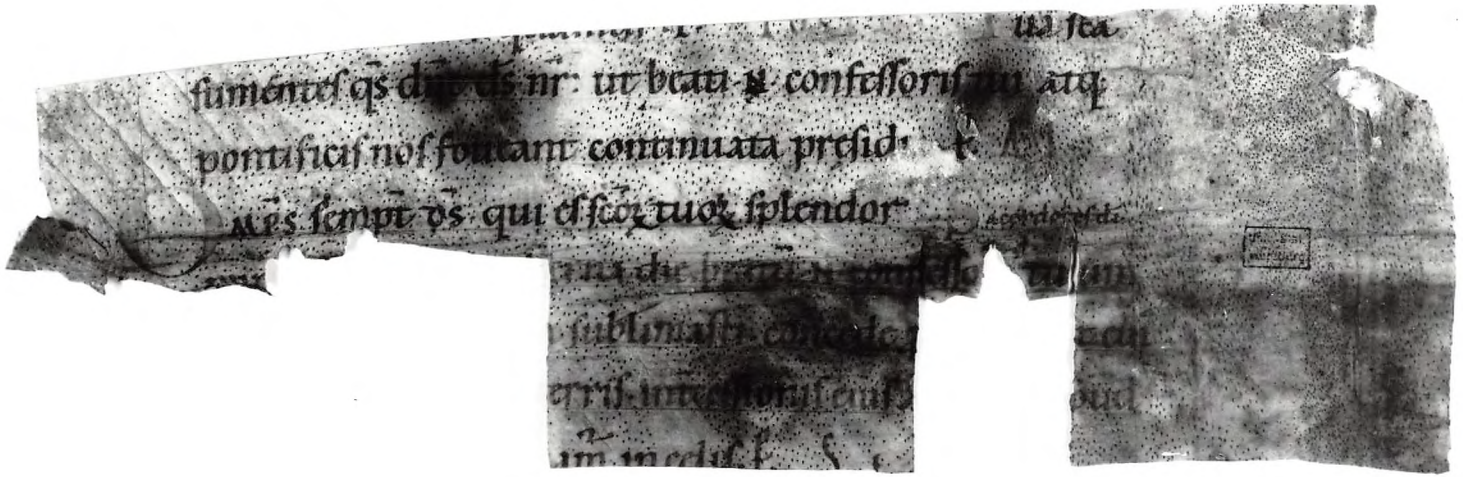

Würzburg UB.
M.p.th.f. 218

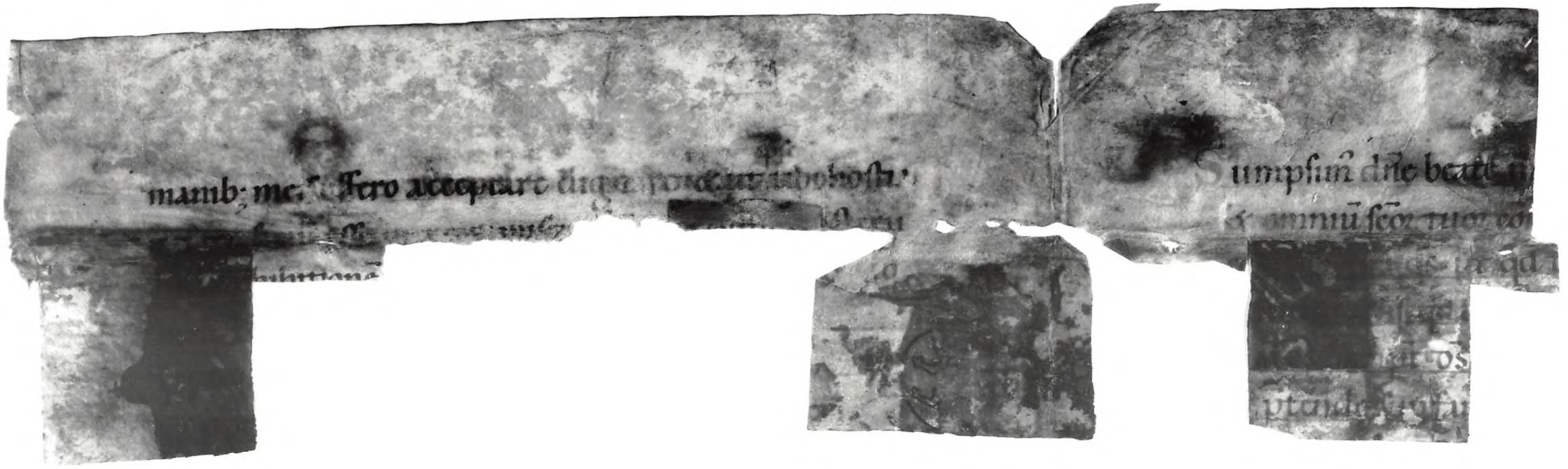

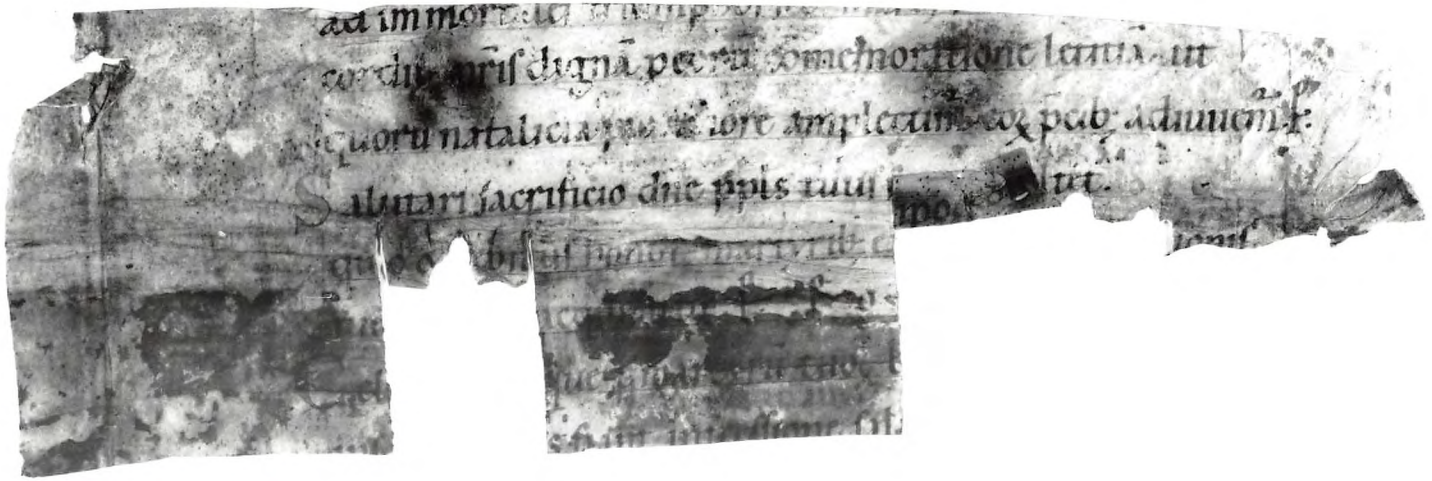

Würzburg UB. Dp h.f. 218

Würzb UB. M.p.th. f. 225v

nationes plaga insanabilis subicientem
insurore gentes persequentem cru
deliter conquieuit et siluit omnis
terra: Causa est ex exultauit;
bietes quoque letate sunt sup te
et cedribani, ex quo dor mist
conascendit quisuc et nos infer
mus subtecconcur batus est. inoc
cursum aduentus tui
suscitauit tibi gigantes. omnis princi
pes terrae. Surrexerunt desolii sui.
omnis principes nationum. uniuersi
respondebunt et dicunt tibi.
tu uulneratus es sicut et nos. nri
similis effectus es. detracta est adin
feros superbia tua: Conciditur cadauer
tuum. sub tecte sternetur tinea. putredo.
operimentum tuum et uermes.
Quomodo cecidisti de celo lucifer qui
mane oriebaris. Corruisti interram
qui uulnerabas gentes. Qui dicebas

VIII.

t cōpedues

f. 225

incor de tuo ; in caelum con scenda
sup astra dei exaltabo solium meum
sedebo in monte testamenti in later
bus aquilonis. Ascendam sup altu
dinem nubium. similis ero altis
simo ; Verumtamen ad infernum de
traheris in profundum lacu ; qui te uide
rint ad te inclinabuntur teq; p spi
cient ; Num iste est uir qui con
turbauit terram qui concussit reg
na ! qui posuit orbem desertum et
urbes eius destruxit uinctis eius non
aperuit carcerem ; Omnes reges gen
tium uniuersi dormierunt in glo
ria. unusquisq; in domo sua ; Tu autem proi
ectus es de sepulchro tuo quasi stirps
inutilis ; Pollutus et obuolutus cum hiis
interfectis sum gladio ;
Et descenderunt ad fundamenta lacus
quasi cadauer putridum. non ha
bebis consortium. neq; cum eis in sepul
tura. Tu enim terram tuam dispdidisti
viii. populum tuum occidisti. non uocabi
tur in aeternum semen pessimo
rum. Preparate filio eius occisionem

Univ. Bibl. Würzburg

Univ. Bibl. Würzburg

Würzb. M. p. th. f. 225v

Abb. ~~217~~
222

Die aut̄ natalis herodis saltauit filia herodiadis in medio: et placuit herodi; Vnde cum iuramento pollicitus ē ei dare quod eumq; postulasset abeo; At illa premonita a matre sua: da mihi inq̄t hic in disco caput iohannis baptiste; Et contristatus ē rex; ppt̄ iuramentum aut̄ et eos qui pariter recumbebant iussit dari; Et misit; et decollauit eum in carcere; & allatum ē caput eius in disco: et dedit ā puelle: et obtulit matri sue; Et accedentes discipuli eius sustulerūt corp̄: et sepelierūt illud; et uenientes nunciauerūt ih̄u;

dñ exlv
dñ lxvi

Quod cum audisset ih̄s: secessit in nauicula in locum desertum seorsū; Et cum audissent turbe: secute sunt eū pedestres de ciuitatibus; Et exiens uidit turbam multam et misertus ē illis: et curauit languidos eorū;

dñ exlvi
L xci iii
Io xlvii

Vespere aut̄ facto accesserūt ad eum discipuli ei dicentes; dissertus ē loc̄: et hora iam preterit: dimitte turbas: ut euntes in castella emant sibi escas; Ihesus aut̄ dixit eis; Non habent necesse ire: date illis uos manducare; Respondent ei; Non habemus hic nisi quinq; panes et duos pisces; Qui ait eis; Afferte illos mihi huc;

dñ exlvii
dñ lxviii
L xciii
Io xlviii

Et cum uidisset turbam discumbere super fenum: Acceptis quinq; panibus et duobus piscibus: Aspiciens in celum benedixit et dedit discipulis panes: discipuli aut̄ turbe; Et manducauerūt omnes et saturati sunt; Et tulerūt reliquias; xii cophinos fragmentorum plenos; Manducantium aut̄ fuit numerus quinq; milia uirorum, exceptis mulieribus et parulis;

Et statim iussit discipulos ascendere in nauiculam et precedere eū

dñ exlviii
dñ lxix vi

Wiązbj UB.

M. p. th. q. 4

fol. 30r

exortus est sol exestuauit · Et eo qđ non haberet radicem exaruit · Et
aliud cecidit in spinas · et ascenderunt spine · et suffocauerunt illud et fructum non
dedit · Et aliud cecidit in terram bonam · et dabat fructum ascendentem et
crescentem · et afferebat unum triginta et unum sexaginta et unum centum ·
Et dicebat · Qui habet aures audiendi audiat · Et cum esset singularis
interrogauerunt eum hi qui cum eo erant duodecim parabolam et dicebat eis ·
Vobis datum est scire misterium regni dei · Illis autem qui foris sunt in parabolis
omnia fiunt · ut uidentes uideant et non uideant · Et audientes audiant
et non intellegant · Nequando conuertantur et dimittantur eis peccata
Et dixit illis · Nescitis parabolam hanc · et quomodo omnes parabolas agnoscetis ·
Qui seminat uerbum seminat · Hi autem sunt qui circa uiam ubi seminatur uerbum ·
Et cum audierint confestim uenit satanas · & auffert uerbum qđ seminatum est in
cordibus eorum · Et hi sunt similiter qui super petrosa seminantur · et qui cum
audierint uerbum statim cum gaudio accipiunt illud · Et non habent radicem
in se sed temporales sunt · Deinde orta tribulatione et persecutione propter
uerbum · confestim scandalizantur · Et alii sunt qui in spinis seminantur ·
hi sunt qui uerbum audiunt · et erumnę seculi · et decepțio diuitiarum
et circa reliqua concupiscentię introeuntes suffocant uerbum · et sine
fructu efficitur · Et hi sunt qui super terram bonam seminati · qui audiunt
uerbum et suscipiunt · et fructificant unum triginta · et unum sexaginta
et unum centum · Et dicebat illis · Numquid uenit lucerna ut sub
modio ponatur · aut sub lecto · nonne ut super candelabrum ponatur ·
Non enim est aliquid absconditum · qđ non manifestetur · Nec factum est occultum ·

ℳ xxxvii
ℳ cxxxiii
ℒ lxxvii
ℒ c viiii

ℳ xxxviii
ℳ cxxxv
ℒ lxxviii

ℳ xxxviiii
ℳ xxxii
ℳ cxxxiii

ℳ xl
ℳ xcii
ℒ lxxx

Vienna UB.
M. p. th. q. 4
fol. 53r

ta est · a p̄side syrię cyrino · Et ibant oīs ut p̄fiterent̄
singuli in suā ciuitatē · Ascendit aut̄ et ioseph a galilea de
ciuitate nazareth in iudeam ciuitatē dauid · quę uocat̄
bethleem · eo quod esset de domo et familia dauid · ut p̄fite
ret̄ cū maria desponsata sibi uxore p̄gnante · Factū est
aut̄ eū essent ibi · impleti sunt dies ut pareret · Et peperit
filiū suū p̄mogenitum · et pannis eū inuoluit · et reclinauit eū in p̄sepio · quia n̄ erat eis locus in diuersio ·
Et pastores erant in regione eadem uigilantes · et custo
dientes uigilias noctis · sup̄ gregē suū · Et ecce angelus
dni stetit iuxta illos · et claritas di circūfulsit illos · et ti
uerūt timore magno · Et dix̄it illis angelus · nolite time
re · Ecce enī euangelizo uob̄ gaudium magnū · qd̄ erit oī
populo · Quia natus ē uob̄ hodie saluator · qui est xp̄c dn̄s
in ciuitate dauid · Et hoc uob̄ signū · Inuenietis
pannis inuolutū · et positū in p̄sepio · Et facta est cū angło
multitudo milicię cęlestis · laudantiū dm̄ et dicentium ·
Gla in altissimis do · et in terra pax hominibus bonę uo
luntatis · Et factū ē ut discesserūt abeis angeli in cęlum ·
Pastores loquebant̄ ad inuicē · Transeamus usq; beth
leem · et uideamus hoc uerbū quod factū est · quod
dn̄s ostendit nob̄ · Et uenerūt festinantes · et inuenerūt
mariā et ioseph · et infantē positum in p̄sepio ·

Würzburg UB.
M. p. th. f. 9. 4
fol. 80r

Et inuenit philippus nathanael. et dicit ei;
Quem scripsit moyses in lege et ppheteˢ. Inuenim⁹
ihm̄ filium ioseph a nazareth. Et dixit ei nathana
ana nazareth. Potest aliquid boni ee. Dicit ei
philippus; veni. et uide; Videns aut ihc natha
nael uenientem ad se. et dicit de eo. Ecce uere israhe
lita in quo dolus non e; Dicit ei nathanael;
Vnde me nosti. Respondit ihc et dixit ei. Priusq
quam philippus te uocaret. Cum esses sub fico.
uidite. Respondit ei nathanael et ait; Rabbi.
Tu es filius di. Tu es rex israhel. Respondit ihc.
et dixit ei; Quia dixi tibi. uidite sub fico credis.
maius his uidebis. et dicit ei; Amen amen
dico uobis. uidebitis celum aptum. et angelos
di ascendentes et descendentes supra filium
hominis.

Et die tertia. Nupti ae facte sunt in chana gali
lee. et erat mater ihu ibi; Vocatus e aut et
ihc. et discipuli eius ad nuptias; Et deficiente
uino. Dicit mater ihu ad eum. Vinu non habent.
Et dicit ei ihc; Quid mihi et tibi e mulier.
Nondum uenit hora mea; Dicit mat ei ministris;

Würzburg UB

M. p. th. q. 4

fol. 125r

Würzbg UB. Mpth q. 4. fol. 12ᵃ

Würzbg UB. M p th q. 4, fol. 51ᵃ

Würzbg. UB., Mpthq. 4, fol. 123r

IN illo tempore. Post quam consum
mati sunt dies octo ut circumcideretur
puer. uocatum est nomen eius ihc. quod
uocatum est ab angelo priusquā in utero
concipe;retur. INEPŸPHANIA
DNI ESAIE PRO
PHETAE

SURGE ILLVMI
nare iherusalem. quia uenit
lumen tuum. et gla dñi
sup te orta est; Quia ecce
tenebre operient terram. & caligo pplos.
sup te aūt orietur dñs. & gla eius in te
uidebitur; Et ambulabunt gentes in lu
mine tuo. & reges in splendore ortus tui;
Leua in circuitu oculos tuos & uide. omes
isti congregati uenerunt tibi; Filii tui
de longe uenient. & filie tue de latere
surgent; Tunc uidebis & afflues. &

Würzburg UB Mp th q. 5, f. 13a

Würzburg UB
Ms. p. th. q. 5, fol. 13r

In illo tempore. Post quam consum
mati sunt dies octo ut circumcideretur
puer. uocatum est nomen eius ihc. quod
uocatum est ab angelo priusquã in utero
concipe(re)tur. Ihesp̄y pphania
dñi Esaie pro
phetae
Surge illumi
nare hierusalem. quia uenit
lumen tuum. et gl̃a domini
sup te orta est; Quia ecce
tenebre operient terram. & caligo pplos.
sup te aũt orietur dñs. & gl̃a eius in te
uidebitur; Et ambulabunt gentes in lu
mine tuo. & reges in splendore ortus tui.
Leua in circuitu oculos tuos & uide. omes
isti congregati uenerunt tibi; Filii tui
de longe uenient. & filie tue de latere
surgent; Tunc uidebis & afflues. &

0 Würzburg UB Mp th q. 5 5, f. 13r 6 7 8 9 10 11 12

Würzbg. UB., Mpthq. 5, fol. 1ª

Peter Bloch, Reichenauer Evangeliar ... Cod. Ms 12 d. Universitätsbibl. Würzburg (Codd. sel. 31, 1972)

1 Würzburg, Mp.th.q.5, fol. 1 r

2

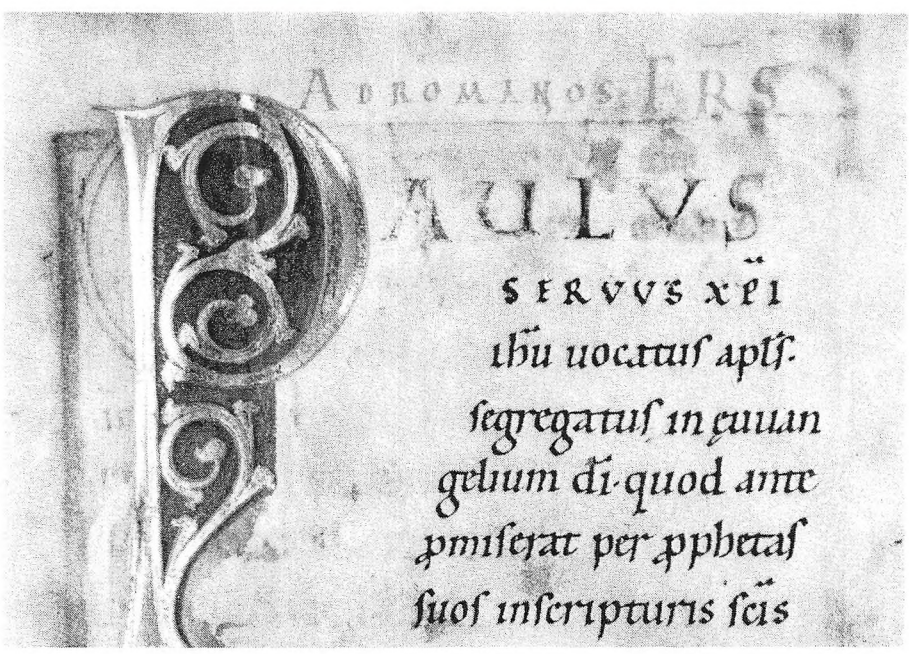

1 Würzburg, Mp.th.q.5, fol. 1 r

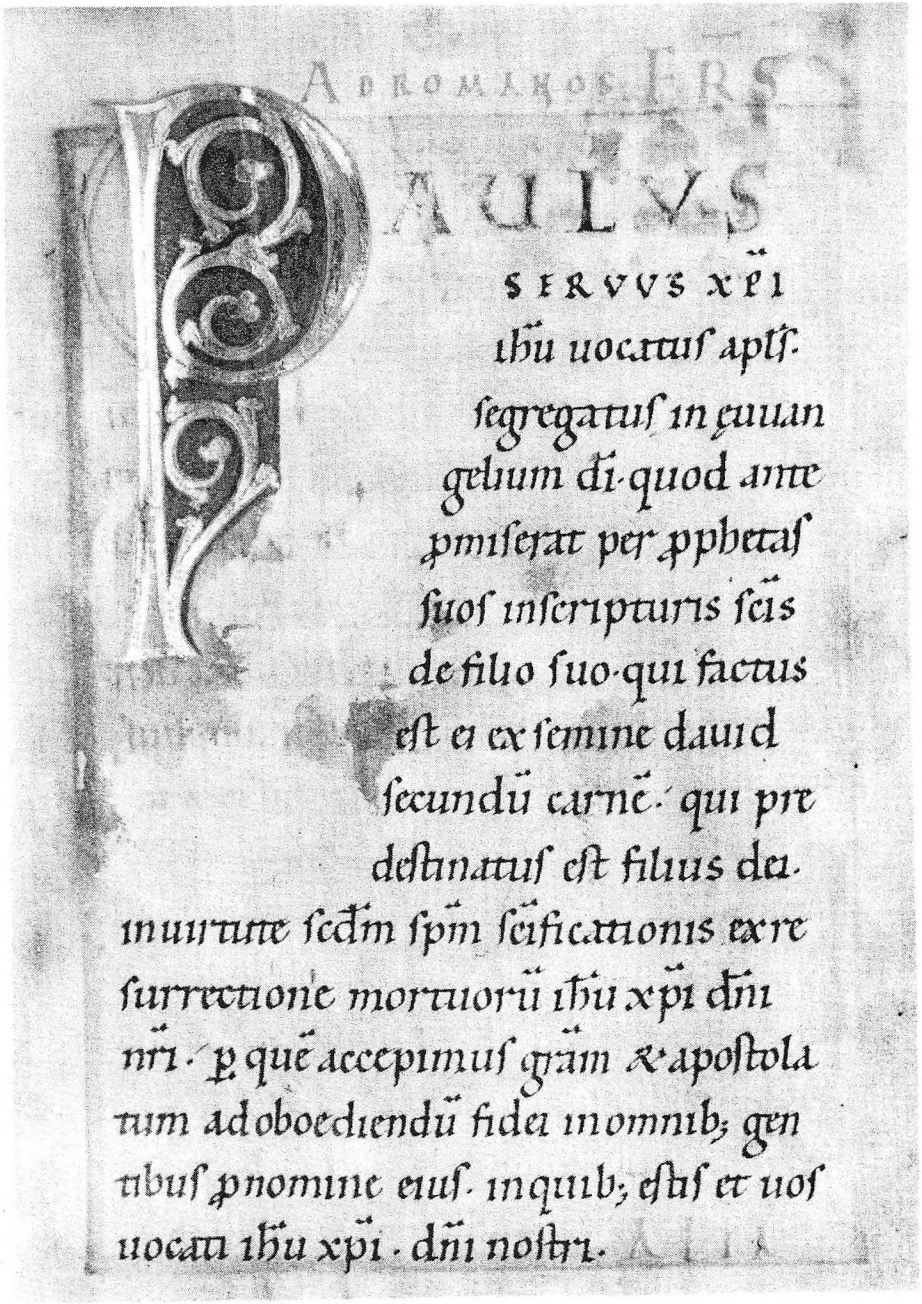

2 Würzburg, fo

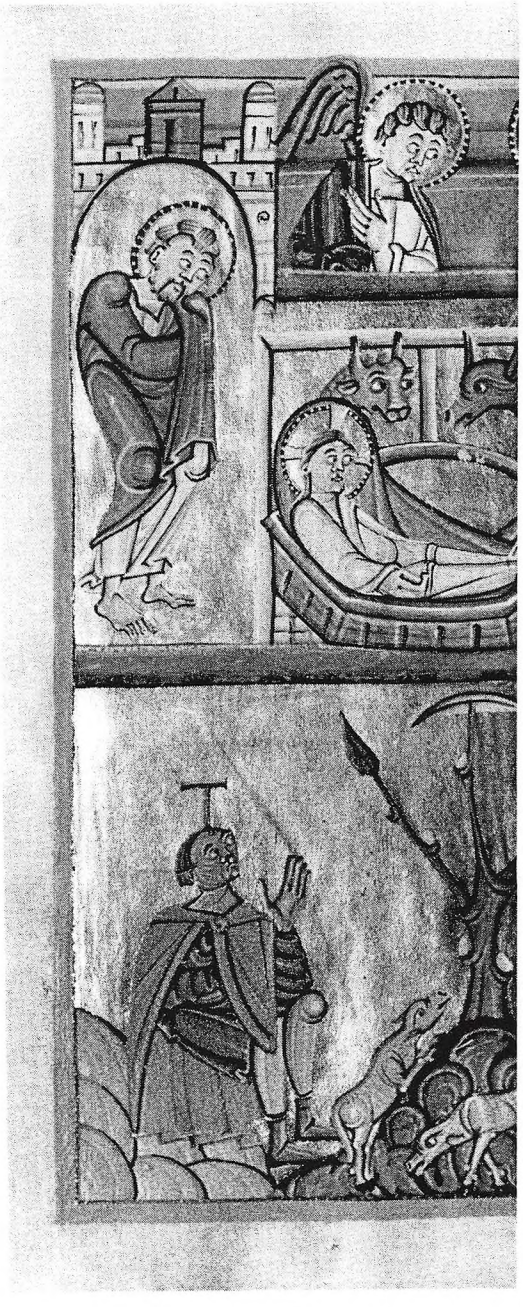

3 Würzburg, fol. 3 r

4 Würzburg,

UB., Mpthq. 5

Bloch, Reichenauer Evangelistar

fas est eos nr̄is indigere p̄comis q̄b; sufficiens est gr̄a
laus & indeficiens gl̄a quā cor̄a xp̄o & scis angl̄is ei adepti fr̄.
& plenius cū suis corporib; in resurrectione omnium ēse
quent. fulgebunt enī sicut sol in regno dī. q̄ glorificame
se glorificare testatus est. sed ut nos emulatores eoz
p nr̄is efficiam̄ uiribz. cū uitas eoz p̄clarissimas agnoscen
tes eas imitari xp̄o donante contendam̄ p̄ceptis; adiuti be
atoz patr̄ū. patriarcharū. pphetar̄ū. ap̄lor. martyr̄ū.
omniū q. scor. p quos omps & clemens ds nr̄ beata & co
eterna. & consubstantialis. & inseparabilis trinitas.
pater & filius & sps scs. glorificet̄ ut̄ & collaude
tur. qua ipsi debet̄ omnis laus & gl̄a in scla sclor.
A ꝑ ſ C. Explt vita. s. Pachomij.

Helpe dicta fui. sicule regionis alumna. Quā peul a patria uirgis egit amor: EPITA
Quo sine mesta dies. nox anxia. flebilis hora. Non solū caro sed spir̄tꝰ unus erat. Phiv.
Lux mea nō clausa ē. tali remanente marito. Maior q; animę pars te. supstes ero.
Portic̄ sacris iā nunc pegrina quiesco. Iudicis eterni testificata thronū
Nequa manus uiolet bustū. ni forte mariti Hęc uterū cupiat ungere mēbra sui.
Vt thalami tumuli q; comes nec morte reuellar: Ut socios uno nectat utq; sinu.
Roma potens dū iura suo declarat in orbe. Tu pat̄ & patrię lum̄ seuerine boeti
Consulis officio rerū disponis habenas. Infundis lum̄ studiis. & cedere nescis
Grecoz ingeniis. sed mens diuina coercet Imperiū mundi. gladio bachante gothoz
Libertas romana perit. tu exul & exul Insignes titulos p̄dara morte relinquis.
Nunc decus imperii sumas q̄ p̄grauat arces Terēi otio sua dignū te iudicat aula.
Eternūq; sui statuit monimta laboris. Et bene p̄meritū meritis exornat honestis.

Würzb. UB. Mp.th.q. 16. fol. 29r

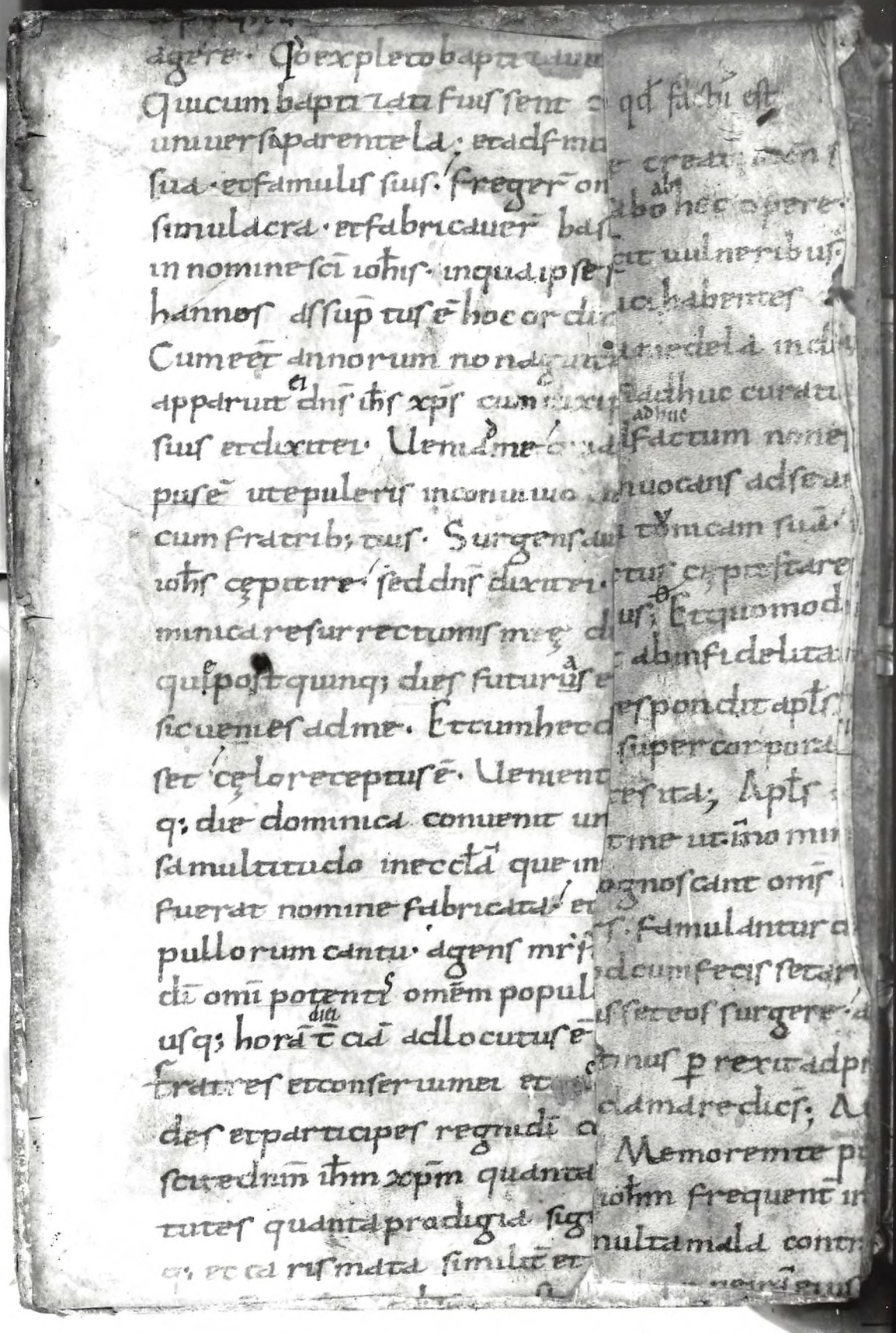

Würzburg UB. Th. p. f. 17. Spiegel vom

agere. Qo explto bapt
Quicum bapta fuissent
uniuersa parentela. eradfm
sua. eo famulus suus. freger
simulacra. et fabricauer
in nomine sci iohis. inquip
hannos dssup tus ē hoc or
Cum eet annorum no
apparuit dns ihs xps cum
suus ecclesiam. Uenit
pus ē utepuleris
cum fratrib; tuis. Surgens
iohis cepisse. sed dns dixit
municare surrectum
qs post quinq; dies futurus
sic uenies ad me. Et cum hec
set celo receptus ē. Uenient
q; die dominica conuenit
famulatudo in ecclā que
fuerat nomine fabricata
pullorum cantu. agens
dō omi potenti omēm popul
usq; horā tcā adlocutus
fratres et conseruumer
des et partacapes regnū
scs edrin ihm xpm quanta
tates quanta pradigia
et ecclesiasticis matis simulq;

Qd facti est
creatum
hec opere
et uulneribus
ea habentes
in circuitu
adhuc curat
adhuc
factum none
inuocans ad se
cōmcam suā.
tus et postare
us. et quomodo
dubinfidelitat
spondit apls
super corpora
rexit; Apls
time ut ino mi
gnoscant omēs
famulantur
dcum secis secar
isset eos surgere
nus p rexit adp
damare dies. A
Memoremte p
iohm frequent
nulta mala contr

D. nobis domine auxili
eius hominis. tu deus
filio. et spiritu sancto.

M. p. th. q. 17

Würzb UB. M.ph.q. 17

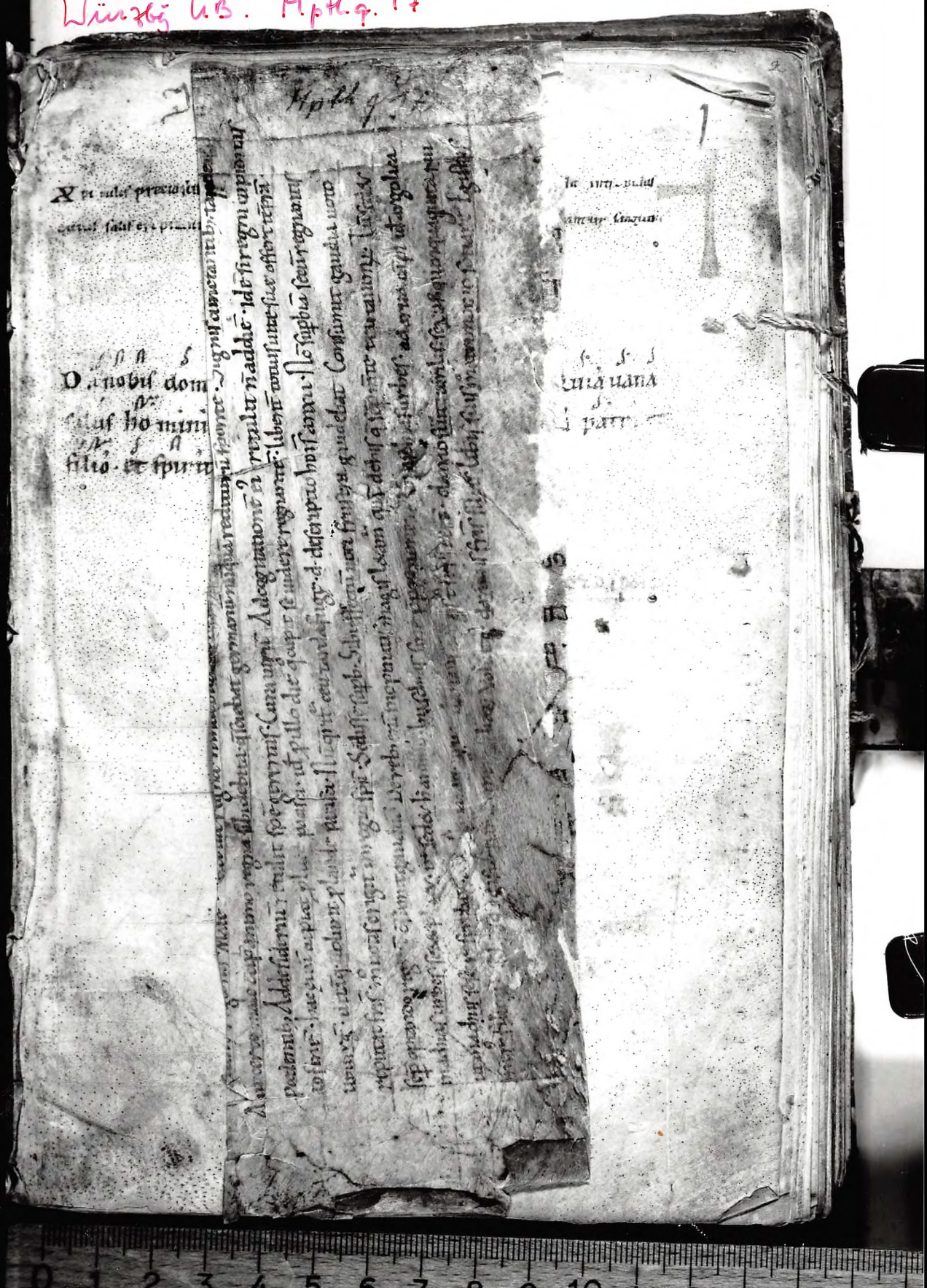

M. P. 14. a. 17

Signis concludatur
Statius, Thebais 7, 315

Circumcisionem
ebd. 7, 317

ris anguish; Cui corpꝰ cū ex more ad lauandū cet denudarē
tanta de eo manauit suauissimi odoris fragrantia. ut cunc
torū ibi assistentiū pfunderet nares ac pectora; Cui odo
ris suauitas tandiu pmansit. quo usq; lotū ac uestib; in du
tū in ecclam fuerat deportatū; Post hec aūt aduenientē
wolfgango. ratisbonensis ciuitatis epo uenerando. sci uiri
corpꝰ in ecclā scē afre martris in magna qtā ē humatū. ubi
dū uiueret sibi sepulchrū pparari fecit. Inquo loco multa
pei merita fiunt assidue miracula. multa infirmis pstant
beneficia. donante xpō qtā. Qui cū patre ac spū sco uiuit
ac regnat p infinita scla scla. Amen.

Flores hos ptis collegim ex Ypocratis.
Hinc incidendas. quoniis discernito venas.

De arteriis duab; in occipitio ppt querelas capitis incidim
usq; ad ossū. mensura unius digiti ab aure. De analogia in
ambo tempora. ppt infusionē oculoꝝ. desub lingua duas
ppt reuma angnarū t una oris. aut dentiū. De media
fronte. una ppt capitis doloꝛē t alienationē frenesis.
De naribus. ppt guttaꝛē capitis. De collo ppt abundantiā
humoꝝ in capite t oculis. t anginis. de manu duas. una
sec digitū pollicē. pulmonis. & alia sec minimū digiti. ppt
inflationes splenis. De sub talo pedis duas. ppt sciaticā. t
freneticum. desub digito pedis duas. ppt indignationē inte
stinoꝝ. De brachio tres. ut cephalon meson cataracten.
hoc ē uis oppmere. flebothomū recte & utilis leuare.
Est licet ista breuis. erroꝛib; haud una leuis.
Te quis ut soluas cōpendia plana reuolues.
Certior assit ibi ppria medicina salutis.

Würzbg UB. Mp.th.q.17, fol. 89v

ris anguish; Cui corp cū ex more ad lauandu cet denudarē
tanta de eo manauit suauissimi odoris fragrantia. ut cunc
torū ibi assistentiū pfunderet naris & pectora; Cui odo
ris suauitas tamdiu pmansit. quo usq, lotū ac uestib; indu
tū in ecclam fuerat deportatū, Post hec aūt aduenient
wolfgango. ratisbonensis ciuitatis epo uenerando. sci uiri
corp in eccla scē afre martiris in magna qta ē humatū. ubi
du uiuebat sibi sepulchrū pparari fecit. Inquo loco multa
pci mcula fiunt assidue miracula. multa infirmis pstant
beneficia. donante xpi gta. Qui cū patre & spū sco uiuit
& regnat p infinita scla scloz scla. Amen.

Flores hos ptus collegim ex Ypocratis.
Hinc incidendas. quuus discernito venas.

De arteriis duab; in occipitio ppt querelas capitis incidim
usq; ad ossiū. mfura uii digitoz ab aure De analogia in
ambo tempora. ppt infusionē oculoz. desub lingua duas
ppt reuma ginguarū t una oris. aut dentiū. De media
fronte una ppt capitis dolorē t alienationē frenetis.
De naribz. ppt gutte capitis. De collo ppt abundantiā
humoz in capite t oculis. t ginguis. de manu duas. una
sec digitū pollicē. pulmonis. & alia sec minimū digitū. ppt
inflationes splenis. De sub talo pedis duas. ppt sciaticā. t
frenesim. desub digito pedis dual. ppt indignationē mē
strue. De brachio tres. id cephalion nisi cacochimi
hoc ē mul oppmere. flebotomū recti & infusū leuare.
Est licet ista breuis. errorib; haud una leuis.
Te quis ut soluat cōpendia plana reuolua.
Certior assit ita. ppria medicina salus.

M. p. th. q. 17 89v

l. De corporib' duoꝝ eporū·

li. De muliere que peccatū seripsū scō dedit·

lii. Qd sauin' monachus de ei' dormitione uiderit·

liii. Qd habitator quida alexandrie de ipso uiderit·

liiii. De unguento qđ de limsano ei' emanauit·

lv. Quia in cipro in diuīsis scīs talia dī grā operat'. alexandrini.

Incipit enarratio leontii epi neapoleos cyproru
insule de uita & actione scī patris nri iohannis epi

l·

INTENTIO QUI DEO HRA VHA EST QUOQ'
& eorū qui fuerunt ante nos· studiosorū & scōꝝ uirorū· sup
ꝑsentis memorabilis uiri uite narratione· idē ut omib' quidē
imitatio pia & humilitas ex hoc fiat· gla aut & magnificentia
scē & adorande trinitati referat'· In hoc sicut & in omib;
que semp in generationē & generationē ꝑpria luminaria ostēdit
dia dimittendos qui in tenebris & in umbra mortis sedent peccatū· Quō uero amici xpī non ualde miram' quia
ante generationē nrām fuerunt uiri qui dō placita cuersatione uixerē· ꝑ de diabolica operatione illos semp sermones dicim' ad alterutrū· quia sub uiris qui ante nos fuerunt non erat ita iniquitas hominū multiplicata· ꝑ modo in quā ut ꝑdixit diuina scriptura eo qđ habundauerint
quitas refrigescet caritas multarū· ideo non ualem' ad eorū
consurgere meritū· Hui' rei grā ad ꝑsentē scī hui' uite narrationē ex parte uenim'· Ad ostendendum & iā dicb; nīs uolentes & ꝑpositū sinū cogentes excellentiores nobis demonstrant·
& angustam & artam uiā posse incedere· & obstruere os laqueū iniqua· & maxime noxios intellectus· Jam quidē & alii
ante nos optima atq; excellentissima de hac admirabili uita
& summo sacerdote iohanne philosopham fecerunt. potentes existen

, Amore sapientie ꝑfati & locuti sunt.

Würzb. UB. M.p.th.q. 17. fol. 45v

l. De corporib' duoꝝ epoꝝ.
li. De muliere que peccatū scriptū scō dedit.
liii. Qd sauin' monachus de ci' dormitione uidit.
liii Qd habitator quida alexandrie de ipso uidit.
liiii De unguento qđ de humano ci' emanauit.
lv. Qua incipto indiuisis scis talia di gra operat. alexandrini.

Incipit narratio leonis qđ neapolit' cuiorū
Imitile dicta actione sci p.tris nri iohannis epi.

1. INTENTIO QVI DEO HRA VHA EST QVOQ'
ac eorū qui fuerunt ante nos studiosoꝝ ac scoꝝ uiroꝝ sup
plenus memorabilis uiri uite narratione. ide ut omib' quide
imitatio pia ac humilitas ex hoc fiat. gla aut ac magnificentia
sce ac adorande trinitati referat. In hoc sicut ac in omib;
que semp in generatione ac generatione ppria luminaria ostendit ad inluminandos qui in tenebris ac in umbra mortis sedent peccati. Quo uero amici xpi non ualde miram' quia
ante generatione nram fuerunt uiri qui do placita cruciatione uixer. p de diabolica operatione illos semp ser
mones dicim' ad alterutrū. quia sub uiris qui ante nos fuerunt non erat ita iniquitas hominū multiplicata. p mo
do in qua ut p dixit diuina scriptura eo qđ habundauit iniquitas refrigescet caritas multoꝝ. ideo non ualem' ad eorū
consurgere meritū. Hui rei gra ad psente sci hui uite narratione ex parte uenim'. ad ostendendum ac ea dicb; nis uo
lentes ac ppositi sui cogentes excellentiores nobis demonstrando ac angustam ac artam uia posse incedere. ac obstruere os laqueo
rum iniqua. ac maxime noxios intellectus. Jam quide ac alii
ante nos optima atq excellentissima de hac admirabili uita
ac summo sacerdote iohanne philosopha sunt. poremes existen

> Amore sapientie p̄fati ac locum sum.

M. p. th. o. 17 45v

Würzbg UB. J.t. f. 296, Spiegelhinten

unaque aspersione · fluctus seuientis obprimit
ac tranquilla serenitate reddit. Decursis uero
spacijs pelagi optatu laboris sacerdotes di qui
ceperunt. ac mox brittannorū insulā opinio
ne predicatione uirtutis sue impleuerunt.
ut passim & fideles catholici firmarentur.
& deprauati uia correctionis agnoscerent.
Interea quidā tribunicie potestatis filiā dece
anorū cecā sacerdotib· curandā offert. Nec mo
ra tā germanus inuocato dnō. adherente Lue
rio capsulā cui scōr reliquie colla auulsam
manib· comprehendit. eāq· inconspectu om
nium puelle oculis applicauit. Que statim
lumen recepit. Beatus pterea uir dū aliquan
du in loco infirmitatis necessitate tene
retur. iuuicina qua manebat casula exarsit
incendiū. Sed ospitū scīuiri expauescens flā
mā haut quaquā ausa tangere. transiliuit.
& tē globos flammarum incendii incolume
tabiculum quod habitator inclusus seruā
bat emicuit. Et cui ide ipse nichil remedii
debitum sue pateretur adhiberi. quadā
nocte candentē nueis uestib· uidit sibi ad
esse pīnam. Que manu extensa. uacentem
uidetur attollere eumq· consistere firmis
uestigijs imperabat. Postquā horā. ita fu
gijs doloribus recepit pristinā sanitatē. ut
die reddito. tanteris laborē subiret intrepi
dus. Sed & bellū saxonū pictorūq· aduersus
brittones eo tempore iunctis uiribus susce
ptum diuina uirtute retundit. Cū germanus
ipse dux belli factus. nō tube clangore. sed
clamore alte totius exercitus. uoce ad side
ra leuata. ostem immanē in fugam conū
tit. Composita uero insula reditum mo
nachorum pontifices. facq· tranquilla nau
numat exeade insula pelagianā puertitate
uexato paucis auctoribus. dilatari. Rursusq·
ad beatissimū uirū pces sacerdotū omnium
deferuntur. ut causam di qd prius obnubi
erat tutaretur. Quorum peticionē festinus
optemperat. namq· ad uncto sibi seuero
rectius scīcatus uiro qui erat discipulus bea
tissimi patris lupi trecasenorū epi. & tunc
treueris ordinatus epūs gentib· prime ger
manie uerbū pdicabat. mare conscendit.
& consentientibus elementis. tranquillo
naufragio brittanniam petit. Expulsisq· prauo
rum auctoribus. compositisq· omnib· beati
sacerdotes ea qua uenerant pspertate redi
erunt. Porro germanus p hec adhuenniā
ppace dimoriens gentis. supplicaturus
aduenit. ibiq· auelentiniano. & placida
matre ipsius summa reuerentia susceptus
post aliquod dies migrauit adxpm. Cui
corpus honorifico agmine. comitantibus
uirtutū operibus. sua defert ad urbem.
Tomis ciuitate. natat scōr prisci crescentis.
euagrii. Remissi scī remigii epi & confessoris
uiri pclarissimi uirtutis & scīcatus. Hic gentē
francorū idolorū cultoris deditā conuertit
ad xpm. rege ipsorū sacro fonte baptismatis
& sacramentis fidei prius imbuto Lxx. &
eo amplius in episcopatu annos expleuit.
Hic inter cetera facta. puellā amore suscitauit.

Scī eusebii pape. VI. NON. OCT.
qui sedit in episcopatu annos VII. Sepultus
uia appia in cymiterio calisti. Sub huius
tempore. inuenta est crux dnī nrī. V. NON
mai. Hic hereticos inuenit in urbe quos
admarium impositione reconciliauit.
Apud nicomediā natat scī eleutherii mar